

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Zabłudów do roku 2032

Zabłudów, 2024

Spis treści

1.	Wstęp.....	5
2.	Podstawa prawna.....	6
3.	Informacje ogólne	7
4.	Ogólna charakterystyka gminy.....	8
4.1.	Obszar społeczny	8
4.2.	Obszar gospodarczy.....	16
4.3.	Infrastruktura	21
4.4.	Środowisko	25
2.	Diagnoza na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie gminy.....	27
2.1.	Metodologia wyznaczania obszaru zdegradowanego i rewitalizacji.....	27
4.	Delimitacja obszaru zdegradowanego – analiza wskaźnikowa.....	33
4.1.	Sfera społeczna	33
4.1.1.	Podsumowanie - sfera społeczna.....	43
4.2.	Sfera gospodarcza.....	47
4.2.1.	Podsumowanie - sfera gospodarcza	50
4.3.	Sfera środowiskowa.....	52
4.3.1.	Podsumowanie - sfera środowiskowa	56
4.4.	Sfera przestrzenno-funkcjonalna	58
4.4.1.	Podsumowanie - sfera przestrzenno-funkcjonalna.....	62
4.5.	Sfera techniczna.....	64
4.5.3.	Podsumowanie - sfera techniczna	67
4.6.	Podsumowanie wyników przeprowadzonej diagnozy.....	69
5.	Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji	71
5.1.	Obszar zdegradowany.....	71
5.2.	Obszar rewitalizacji	73
6.	Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji	75
6.1.	Analiza pogłębiona obszaru rewitalizacji.....	75
6.2.	Potencjał obszaru rewitalizacji	79
7.	Wizja obszaru rewitalizacji	81
8.	Cele rewitalizacji i kierunki działań.....	82
9.	Przedsięwzięcia rewitalizacji	84

9.1.	Przedsięwzięcia podstawowe	85
9.2.	Przedsięwzięcia uzupełniające	110
10.	Mechanizmy integrowania działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	112
10.1.	Mechanizmy integracji.....	112
10.2.	Komplementarność oraz powiązania gospodarcze, społeczne i środowiskowe ..	113
11.	Szacunkowe ramy finansowe gminnego programu rewitalizacji.....	116
12.	Struktura zarządzania realizacją gminnego programu rewitalizacji	119
12.1.	System zarządzania.....	119
12.2.	Harmonogram realizacji.....	122
12.3.	Koszty zarządzania	122
13.	System monitorowania i oceny gminnego programu rewitalizacji.....	123
13.1.	Monitoring	123
13.2.	Ewaluacja.....	128
14.	Opis sposobu zapewnienia interesariuszy w procesie rewitalizacji	129
14.1.	Opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych.....	129
15.	Opis powiązań gminnego programu rewitalizacji z dokumentami strategicznymi	131
15.1.	Opis sposobu realizacji przez gminny program rewitalizacji dokumentów strategicznych.....	132
16.	Określenie niezbędnych zmian w uchwałach.....	134
17.	Realizacja programu w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego	134
18.	Spis rysunków i tabel	135
	Spis rysunków	135
	Spis tabel	135
	Spis wykresów.....	136

Załącznik 1. Podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji

1. Wstęp

Gminny Program Rewitalizacji (GPR) Gminy Zabłudów to dokument określający cele, działania i kluczowe przedsięwzięcia mające na celu przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcjonalnym, środowiskowym i technicznym na obszarze rewitalizacji. Dokument ten powstał w oparciu o szczegółową diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej gminy, konsultacje społeczne oraz analizę uwarunkowań lokalnych i regionalnych, aby kompleksowo odpowiadać na potrzeby mieszkańców oraz wyzwania związane z rozwojem gminy.

Proces rewitalizacji w Gminie Zabłudów jest ściśle powiązany z wyzwaniami aktualnego rozwoju, takimi jak konieczność poprawy jakości życia mieszkańców, wzmocnienie więzi społecznych, ochrona dziedzictwa kulturowego, wspieranie lokalnej przedsiębiorczości oraz rozwój zrównoważonej infrastruktury.

GPR obejmuje obszar rewitalizacji, na którym występują istotne problemy społeczne i gospodarcze, lecz jednocześnie istnieje potencjał do jego przemiany w miejsce sprzyjające mieszkańcom, przyciągające inwestorów oraz spójne pod względem środowiskowym i funkcjonalnym. Działania rewitalizacyjne mają na celu nie tylko eliminację istniejących problemów, ale również generowanie długotrwałych, pozytywnych zmian, które przyczynią się do wzrostu atrakcyjności gminy Zabłudów jako miejsca do życia, pracy i wypoczynku.

Wdrażanie GPR jest wynikiem zaangażowania wielu interesariuszy, w tym samorządu lokalnego, społeczności mieszkańców, przedsiębiorców oraz organizacji pozarządowych. Tylko dzięki wspólnemu wysiłkowi możliwe będzie skuteczne zrealizowanie wizji i celów programu, które przekształcą obszar rewitalizacji w przestrzeń dynamicznego rozwoju społeczno-gospodarczego i podniesienia jakości życia.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Zabłudów jest wyrazem strategicznego podejścia do rozwoju lokalnego, integrującym różne aspekty rewitalizacji w spójną całość, która odpowiada zarówno na potrzeby mieszkańców, jak i wyzwania współczesnego świata.

2. Podstawa prawna

Na mocy art. 3 ust. 1 Ustawy o rewitalizacji (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 278), do zadań własnych gminy należy przygotowanie, koordynowanie oraz tworzenie warunków do realizacji rewitalizacji, a także jej prowadzenie. Warto zaznaczyć, że realizacja tych zadań jest dobrowolna.

Rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji.

W myśl art. 8 ust. 1 ustawy, jeśli gmina zdecyduje się realizować swoje zadania w zakresie rewitalizacji, o których mowa w art. 3 ust. 1, rada gminy jest zobowiązana do wyznaczenia, w drodze uchwały, obszarów zdegradowanych oraz obszarów przeznaczonych do rewitalizacji. Uchwała ta może zostać podjęta z inicjatywy własnej rady lub na wniosek wójta, burmistrza bądź prezydenta miasta.

Uchwałą nr **V.34.2024 z dnia 14 sierpnia 2024 r. Rada Miejska** w Zabłudowie wyznaczyła obszar zdegradowany oraz obszar rewitalizacji. Uchwała ta była poprzedzona odpowiednimi konsultacjami społecznymi, zgodnie z art. 6 ustawy o rewitalizacji.

Na podstawie art. 17 ust. 1 ustawy o rewitalizacji, Rada Miejska w Zabłudowie przyjęła uchwałę nr **VI.45.2024 z dnia 24.09.2024 r.**, rozpoczynając prace nad Gminnym Programem Rewitalizacji Gminy Zabłudów do roku 2032.

Gminny Program Rewitalizacji został opracowany zgodnie z wymogami art. 15 ust. 1 ustawy o rewitalizacji. Dokument spełnia wymagania określone w art. 36 ust. 8 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 (Dz. U. 2022 poz. 1079), co umożliwia jego wykorzystanie jako Strategii IIT.

3. Informacje ogólne

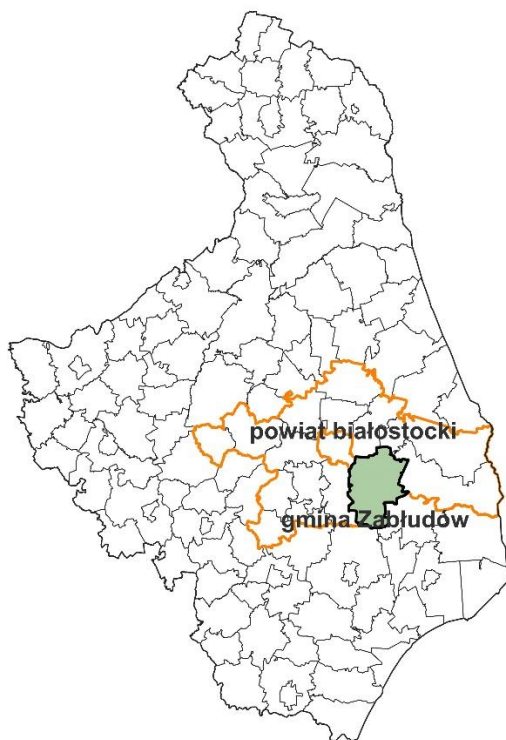
Zabłudów jest gminą miejsko-wiejską położoną w południowo – wschodniej części województwa podlaskiego, w powiecie białostockim, 18 km na południowy wschód od Białegostoku. Gmina graniczy od południa z gminami Bielsk Podlaski i Narew, od północnej z miastem Białystok oraz gminami Supraśl i Grodek, od zachodu z gminą Juchnowiec Kościelny, a od wschodu z gminą Michałowo.

Gmina składa się 47 sołectw, które wyróżniają się rozdrobnioną i rozproszoną strukturą osadniczą, przy jednoczesnym niewielkim rozmiarze ośrodka miejskiego. Siedzibą władz gminy jest miasto Zabłudów.

Ze względu na bliskość miasta wojewódzkiego, północna część gminy skupia zabudowę mieszkaniową jedno i wielorodzinną oraz tereny pod działalność gospodarczą, podczas gdy w południowej części dominuje działalność rolnicza.

Przez teren gminy przebiegają ważne szlaki komunikacyjne, w tym droga krajowa Nr 19 Kuźnica Białostocka – Białystok – Lublin – Rzeszów oraz droga wojewódzka Nr 685 Białystok – Hajnówka. Te kluczowe trasy komunikacyjne odgrywają istotną rolę w rozwoju gospodarczym i społecznym regionu.

Rysunek 1. Położenie gminy Zabłudów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OpenStreetMap.org

Tabela 1. Podstawowe informacje o gminie

województwo	podlaskie
powiat	białostocki
powierzchnia gminy	339,8 km ²
użytki rolne	60 %
użytki leśne	30,7 %
liczba sołectw	47
siedziba gminy	Zabłudów

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych (BDL)

4. Ogólna charakterystyka gminy

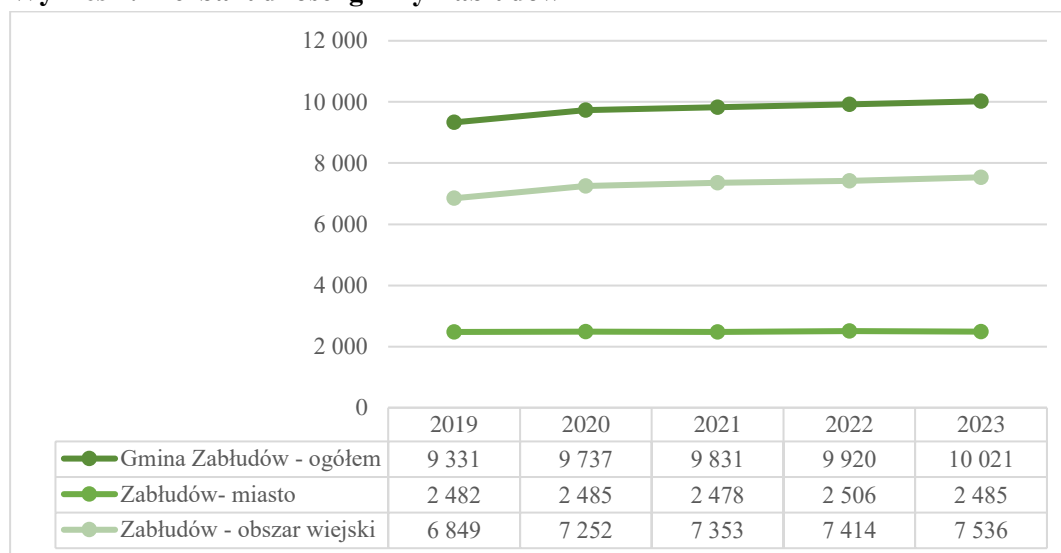
4.1. Obszar społeczny

Demografia

Procesy demograficzne w lokalnej społeczności mają istotny wpływ na rozwój społeczno-ekonomiczny poszczególnych regionów. Zarówno na szczeblu krajowym, jak i w mniejszych jednostkach terytorialnych, zmiany te stają się jednym z najważniejszych wyzwań przyszłości. Wśród tych wyzwań znajdują się migracje, zarówno wewnątrz kraju, jak i na zewnątrz, a także niski przyrost naturalny i spadająca liczba urodzeń, które przyspieszają proces starzenia się społeczeństwa. Te demograficzne przemiany na poziomie gminy wpływają nie tylko na strukturę ludności, ale także na zmieniające się zapotrzebowanie na usługi komunalne, edukacyjne, zdrowotne i komercyjne, co wymaga od lokalnych władz elastyczności w planowaniu i dostosowywaniu strategii rozwoju. W obliczu tych zmian, kluczowe będzie podejmowanie działań, które pomogą w zrównoważonym rozwoju społeczności i zachowaniu jej długoterminowego potencjału.

W 2023 roku populacja gminy Zabłudów wyniosła 10 021 osób, z czego 2 485 osób mieszkało w samym mieście Zabłudów, a 7 536 osób na terenach wiejskich gminy. Odnotowano stały, coroczny wzrost liczby mieszkańców. W porównaniu do 2019 roku, liczba ludności wzrosła o 690 osób, co stanowi wzrost o 6,9%. Największy przyrost liczby mieszkańców zaobserwowano na obszarach wiejskich. W strukturze demograficznej gminy dominują kobiety, które stanowią średnio 50,4% populacji, podczas gdy mężczyźni stanowią 49,6%.

Wykres 1. Liczba ludności gminy Zabłudów

Źródło: Opracowano na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS

Tabela 2. Gęstość zaludnienia w Gminie Zabłudów w latach 2019-2023

Wyszczególnienie	Lata				
	2019	2020	2021	2022	2023
Gmina Zabłudów - ogółem	27,5	28,7	28,9	29,2	29,5
Zabłudów- miasto	173,6	173,8	173,3	175,2	173,8
Zabłudów - obszar wiejski	21,0	22,3	22,6	22,8	23,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie banku Danych Lokalnych

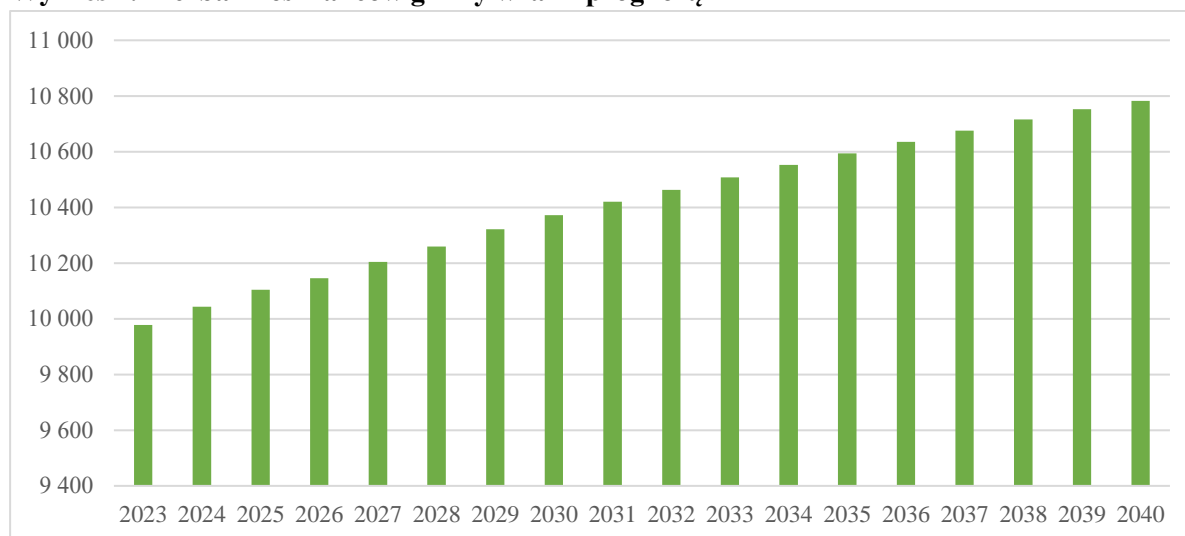
W latach 2019-2023 gęstość zaludnienia w gminie Zabłudów pozostawała na stabilnym poziomie. W 2023 roku wynosiła ona 29,5 osoby na kilometr kwadratowy. Gmina Zabłudów wyróżnia się niską gęstością zaludnienia, szczególnie w porównaniu do powiatu białostockiego, gdzie wskaźnik ten wyniósł 53 osoby na kilometr kwadratowy. Jeszcze wyższa gęstość zaludnienia była odnotowana w województwie podlaskim, osiągając w 2023 roku poziom 56,4 osoby na każdy kilometr kwadratowy.

Gmina Zabłudów odnotowuje ujemny przyrost naturalny, który wyniósł -28 w 2023 roku. Współczynnik dynamiki demograficznej, określający stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów, wyniósł 0,74, co jest wartością niższą od średniej wojewódzkiej, ale wciąż wyższą niż średnia krajowa.

W 2023 roku w gminie Zabłudów odnotowano 234 zameldowania oraz 125 wymeldowań w ramach migracji, co skutkowało dodatnim saldem migracji wynoszącym 109 osób. Dodatkowo saldo migracji w gminie Zabłudów jest w dużej mierze związane z bliskością Białegostoku, z którego coraz więcej mieszkańców decyduje się na osiedlenie w pobliskich gminach. Taka dynamika migracyjna może stanowić dla Zabłudowa szansę na dalszy rozwój, zwłaszcza w zakresie budownictwa mieszkaniowego i lokalnych usług.

W 2023 roku populacja gminy Zabłudów była zdominowana przez osoby w wieku produkcyjnym, które stanowiły 58,8% ogółu mieszkańców. Grupa osób w wieku poprodukcyjnym wynosiła 20,5%, a osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowiły 20,7%. Warto zauważyć, że udział mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym wzrósł w porównaniu do 2019 roku, kiedy wynosił 18,2%. Jednocześnie odsetek osób w wieku poprodukcyjnym stabilizuje się, w granicach 20,5%. Spadek udziału osób w wieku produkcyjnym, połączony ze wzrostem liczby dzieci i młodzieży, sugeruje pozytywny trend demograficzny związany z rosnącą liczbą młodszych mieszkańców.

Poniżej przedstawiono prognozę demograficzną dla gminy Zabłudów, opracowaną na podstawie danych GUS oraz własnych założeń. Zgodnie z prognozami, liczba mieszkańców gminy będzie stopniowo wzrastać w nadchodzących latach. Warto zauważyć, że przewiduje się wzrost liczby osób w wieku przedprodukcyjnym, co może wskazywać na pozytywne zmiany demograficzne. Jednocześnie udział osób w wieku poprodukcyjnym ma się stabilizować na obecnym poziomie.

Wykres 2. Liczba mieszkańców gminy wraz z prognozą

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych

Opieka społeczna

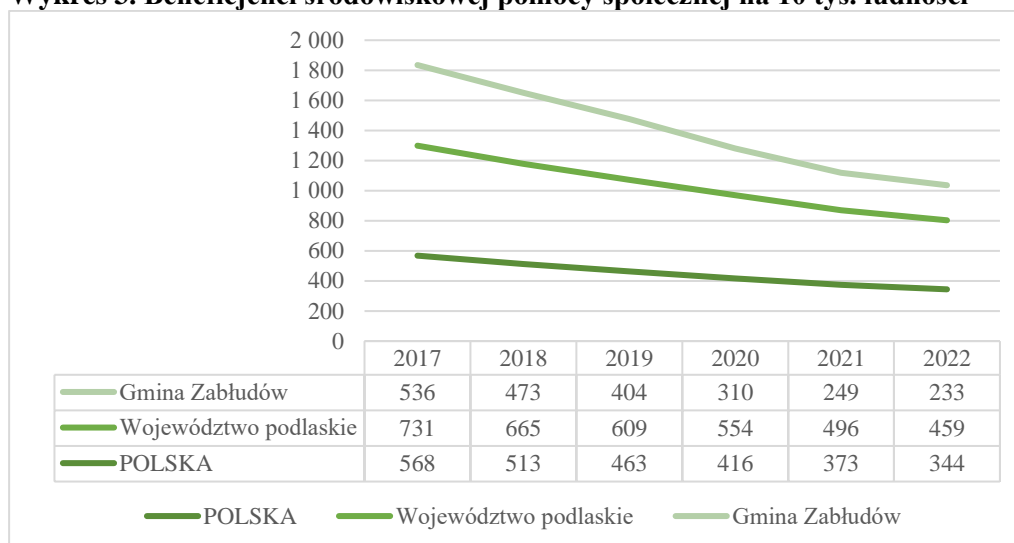
Za realizację opieki społecznej w gminie Zabłudów odpowiada Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zabłudowie. Ośrodek ten pełni kluczową rolę w zapewnianiu wsparcia dla mieszkańców, przy czym jego obowiązki są podzielone na dwa główne typy: zadania zlecone, finansowane przez budżet państwa, oraz zadania własne, które są pokrywane z budżetu gminy.

W roku 2023 najczęściej stosowanymi formami pomocy były:

- świadczenia rodzinne, głównie zasiłki rodzinne i dodatki – 6183 świadczeń oraz zasiłki pielęgnacyjne – 2 449 świadczeń;
- zasiłki celowe, poprzez realizację programu osłonowego w zakresie pomocy lekowej oraz zasiłki przyznane w celu zabezpieczenia niezbędnych potrzeb życiowych oraz realizacja programu „posiłek w szkole i w domu”;
- udzielanie zasiłków okresowych – 79 świadczeń,
- przyznawanie zasiłków stałych – 38 świadczeń¹.

W 2022 roku liczba beneficjentów pomocy społecznej na 10 tysięcy mieszkańców w gminie była wyższa niż średnia dla województwa podlaskiego oraz całego kraju. Warto jednak zauważyć, że na przestrzeni lat gmina odnotowała znaczący spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej, przeliczanej na 10 tysięcy mieszkańców. Od 2016 roku wskaźnik ten zmniejszył się o ponad 40%.

¹ Raport o stanie Gminy Zabłudów za 2023 rok

Wykres 3. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Na terenie gminy działa Środowiskowy Dom Samopomocy w Krynickich. Celem działalności Ośrodka jest organizowanie wsparcia społecznego osobom niepełnosprawnym intelektualnie i ruchowo. Dom jest placówką dziennego pobytu, przeznaczoną dla 30 dorosłych osób niepełnosprawnych intelektualnie. Placówka świadczy usługi w ramach indywidualnych lub zespołowych treningów samoobsługi i treningów umiejętności społecznych, polegających na nauce, rozwijaniu lub podtrzymywaniu umiejętności w zakresie czynności dnia codziennego i funkcjonowania w życiu społecznym. Dom zapewnia swoim uczestnikom możliwość udziału w różnych formach aktywności².

Oświata

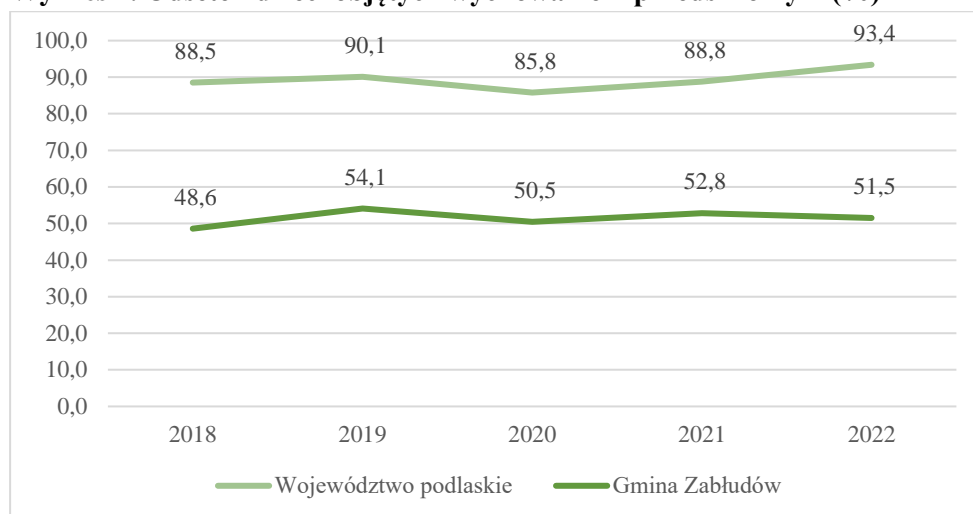
Przedszkolna i żłobki

Na terenie gminy funkcjonuje jeden żłobek, zlokalizowany przy ul. Muchowieckiej 2 w Zabłudowie, w którym mieści się również przedszkole.

Edukacja przedszkolna jest także prowadzona w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Zabłudowie, znajdującym się przy ul. Mickiewicza 20.

Wskaźnik dzieci uczęszczających do przedszkoli w gminie Zabłudów jest relatywnie niski w porównaniu do średniego poziomu w województwie. W 2022 roku odsetek ten wyniósł jedynie 51,5%. Tak niski poziom może wynikać z bliskiego sąsiedztwa miasta Białostok, które oferuje szerszy dostęp do placówek przedszkolnych. Wielu mieszkańców gminy, pracujących w Białymstoku, decyduje się na zapisanie swoich dzieci do przedszkoli w mieście, co jest dla nich wygodniejsze logistycznie. Sytuacja ta może wskazywać na potrzebę zwiększenia dostępności i atrakcyjności przedszkoli w gminie Zabłudów, aby lepiej odpowiadały na potrzeby lokalnej społeczności.

² <https://sds-umzabludow.wrotapodlasia.pl/>

Wykres 4. Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych

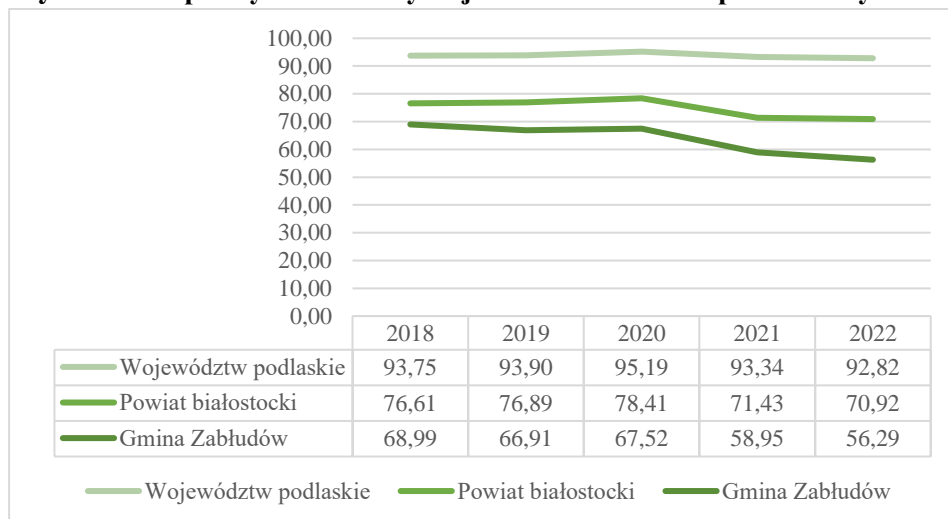
Szkoły podstawowe

Na terenie gminy działają cztery szkoły podstawowe:

- Szkoła Podstawowa im. Franiczka Karpińskiego w Zabłudowie,
- Szkoła Podstawowa im. Wspólnoty Polskiej w Białostoczku,
- Szkoła Podstawowa im. Simony Kossak w Dobrzyniówce,
- Szkoła Podstawowa im. Sybiraków w Rafałówce³.

W 2022 roku wskaźnik skolaryzacji dla szkół podstawowych w gminie Zabłudów wyniósł 56,29%. W ciągu ostatnich lat zaobserwowano spadek tego współczynnika, co można zauważyć na poniższym wykresie – w 2018 roku wskaźnik wynosił 68,99%. W porównaniu do powiatu białostockiego, gdzie wskaźnik skolaryzacji wynosi 70,92%, oraz do województwa podlaskiego, gdzie sięga aż 92,82%, wskaźnik dla gminy Zabłudów jest znacznie niższy. Jednym z powodów tej sytuacji, podobnie jak w przypadku edukacji przedszkolnej, może być fakt, że rodzice decydują się na dowożenie swoich dzieci do szkół podstawowych w Białymstoku. Ta tendencja może sugerować potrzebę zwiększenia atrakcyjności lokalnych szkół podstawowych, aby przyciągnąć więcej uczniów i zatrzymać ich w placówkach edukacyjnych na terenie gminy.

³ www.rspo.gov.pl

Wykres 5. Współczynnik skolaryzacji brutto w szkołach podstawowych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych

Kultura, rekreacja i sport

Głównym animatorem życia kulturalnego w gminie jest Miejski Ośrodek Animacji Kultury w Zabłudowie, który pełni kluczową rolę w realizacji zadań gminy w obszarze kultury. Ta samorządowa instytucja ma na celu nie tylko rozwijanie i zaspokajanie potrzeb kulturowych mieszkańców, ale również upowszechnianie wiedzy, wspieranie wychowania przez sztukę oraz organizowanie różnorodnych form edukacji kulturalnej. Ośrodek prowadzi wielokierunkową działalność, starając się angażować mieszkańców w życie kulturalne poprzez szeroką ofertę warsztatów, wydarzeń i projektów artystycznych.

Ważnym aspektem działalności placówki jest również gromadzenie, dokumentowanie i ochrona dóbr kultury, co przyczynia się do zachowania lokalnego dziedzictwa. Dzięki temu, Miejski Ośrodek Animacji Kultury nie tylko promuje gminę Zabłudów, ale także wzmacnia tożsamość kulturową jej mieszkańców, łącząc tradycję z nowoczesnymi formami ekspresji artystycznej.

W ramach działalności Miejskiego Ośrodka Animacji Kultury w Zabłudowie działa:

- Klub „Pod Burmistrzem w Zabłudowie”,
- Wiejski Dom Kultury w Krynickich,
- Wiejski Dom Kultury w Rafałowce,
- Wiejski Dom Kultury w Rybołach,
- Świetlica Wiejska w Halickich,
- Świetlica w Pawłach.

W ramach działalności ośrodka organizowane są różnorodne formy uczestnictwa w kulturze, takie jak wydarzenia kulturalne, imprezy sportowo-rekreacyjne, stałe zajęcia rozwijające zainteresowania oraz sekcje artystyczne. Ośrodek realizuje swoje zadania poprzez organizację spektakli, koncertów, festiwali, wystaw oraz imprez plenerowych. Ponadto, prowadzi kluby, zespoły i sekcje zainteresowań, wspierając rozwój artystyczny mieszkańców.

Ośrodek angażuje się także w działalność wydawniczą i promocyjną, organizując impresariaty artystyczne oraz oferując usługi plastyczne i reklamowe. W swojej ofercie posiada również wynajem lokali i sprzętu, a także prowadzenie sprzedaży giełdowej, detalicznej i antykwarycznej dzieł sztuki oraz artykułów użytku kulturalnego. Dodatkowo, ośrodek zajmuje się organizacją imprez na zlecenie, w tym wydarzeń okolicznościowych, rodzinnych i obrzędowych, dostosowując swoją ofertę do potrzeb lokalnej społeczności. Dzięki tej szerokiej gamie działań, ośrodek skutecznie promuje kulturę i wspiera integrację społeczności gminy Zabłudów.

Na terenie gminy Zabłudów znajduje się 19 świetlic wiejskich w następujących miejscowościach: Kuriany, Halickie, Zwierki, Folwarki Małe, Folwarki Wielkie, Folwarki Tylwickie, Rafałówka, Gnieciuki, Rzepniki, Ostrówki, Ryboły, Nowosady, Kudrycze, Krynickie, Koźliki, Kaniuki, Cieluszki, Pawły, Dawidowicze, Żuki. Dzięki zaangażowaniu lokalnych twórców ludowych, w tych placówkach pielęgnowany i rozwijany jest regionalny folklor oraz tradycje związane z rzeźbą w drewnie, wyrobami ze słomy, metaloplastyką, kowalstwem i haftem.

Dodatkowo na terenie gminy Zabłudów funkcjonują trzy biblioteki: Miejska Biblioteka Publiczna w Zabłudowie i dwie filie biblioteczne: w Rafałówce i Rybołach oraz punkt biblioteczny w Krynickich (dom kultury).

Infrastrukturę sportową na terenie gminy tworzą:

- boiska piłkarskie w Zabłudowie, Dobrzyniówce i Zwierkach,
- zespół boisk do gier zespołowych i kort tenisowy w Zabłudowie,
- sala gimnastyczna w Szkole Podstawowej w Zabłudowie.

Organizacje pozarządowe

Na terenie gminy Zabłudów funkcjonują 44 organizacje zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym, zgodnie z danymi udostępnionymi przez Ministerstwo Sprawiedliwości.

Warto podkreślić, że większość tych stowarzyszeń i fundacji realizuje cele statutowe ściśle powiązane z obszarem gminy Zabłudów. Działalność tych organizacji społecznych skupia się głównie na wspieraniu kultury, pielęgnowaniu tradycji oraz wspieraniu rozwoju gminy. Ten obszar aktywności społecznej odgrywa kluczową rolę w budowaniu współpracy pomiędzy organizacjami pozarządowymi a lokalnymi władzami, co stwarza solidne podstawy do realizacji wspólnych inicjatyw na rzecz społeczności lokalnej.

Bezpieczeństwo

Za zapewnienie bezpieczeństwa na terenie gminy odpowiedzialny jest Posterunek Policji w Zabłudowie, który mieści się przy ulicy Białostockiej 68 oraz Jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych. Na terenie gminy Zabłudów funkcjonuje 11 jednostek ochotniczej straży pożarnej, z czego 2 włączone są do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego.

Zadania określone w statutach OSP zdecydowanie wykraczają poza obszar ratowniczy, określony w przepisach dotyczących Krajowego Systemu Ratowniczo – Gaśniczego. Zgodnie z przyjętymi przez Komendę Główną PSP założeniami jednostki OSP z KSRG mają realizować samodzielnie działania ratownicze z zakresu:

- gaszenie pożarów,
- ratownictwa technicznego, a w szczególności ratownictwa w komunikacji drogowej,
- udzielania kwalifikowalnej pierwszej pomocy,
- minimalizowanie zagrożeń związanymi z klęskami żywiołowymi⁴.

⁴ Raport o stanie Gminy Zabłudów za 2023 rok

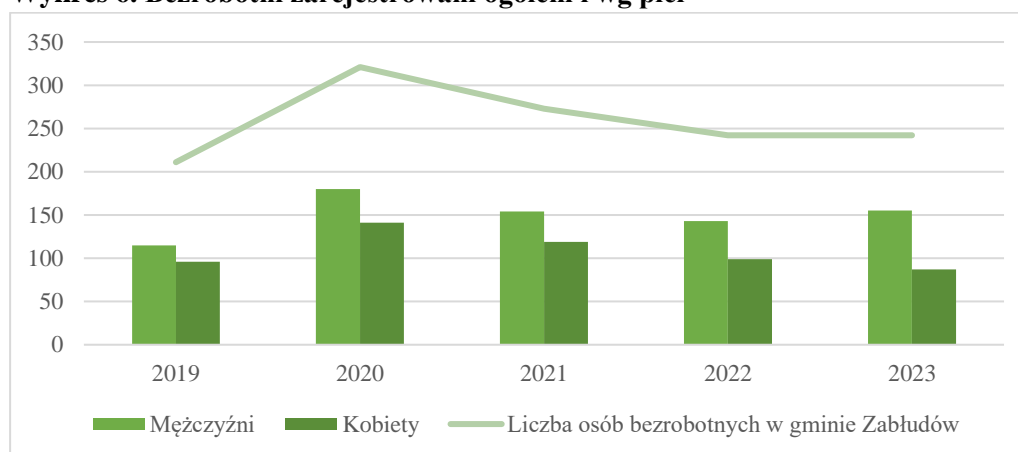
4.2. Obszar gospodarczy

Rynek pracy

W 2023 roku stopa bezrobocia rejestrowanego w gminie Zabłudów wyniosła 7,5%, zarówno wśród kobiet, jak i mężczyzn. Jest to poziom zbliżony do stopy bezrobocia w województwie podlaskim, która wynosi 7%, ale wyższy niż średnia krajowa, gdzie stopa bezrobocia wynosi 5,1%.

W latach 2020-2023 liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych w gminie Zabłudów zmniejszyła się o 79 osób. Warto zauważyć, że wśród osób bezrobotnych dominowali mężczyźni, którzy w 2023 roku stanowili około 64% całkowitej liczby bezrobotnych. Jak przedstawiono na poniższym wykresie, od 2020 roku gmina Zabłudów odnotowuje systematyczny spadek liczby osób bez pracy.

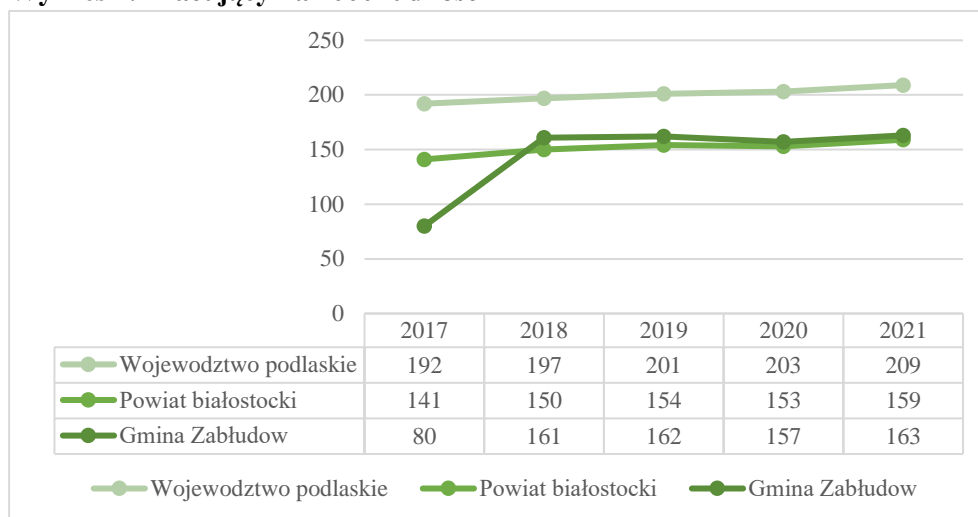
Wykres 6. Bezrobotni zarejestrowani ogółem i wg płci

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

W gminie Zabłudów liczba pracujących na 1000 mieszkańców znacznie wzrosła w 2018 roku, osiągając poziom 161, co stanowiło wyraźny skok w porównaniu z 80 w roku 2017. W kolejnych latach wskaźnik ten utrzymywał się na stabilnym poziomie, z niewielkimi wahaniami, osiągając 163 w 2021 roku. Dla porównania, w powiecie białostockim wskaźnik pracujących na 1000 mieszkańców wzrastał stopniowo, od 141 w 2017 roku do 159 w 2021 roku. W województwie podlaskim również obserwujemy stały wzrost tego wskaźnika, od 192 w 2017 roku do 209 w 2021 roku.

Warto zwrócić uwagę, że mimo dynamicznego wzrostu liczby pracujących w gminie Zabłudów w 2018 roku, wskaźnik ten nadal pozostaje niższy niż w powiecie białostockim i województwie podlaskim. To sugeruje, że gmina wciąż ma pewne rezerwy w zakresie aktywizacji zawodowej mieszkańców, co mogłoby przyczynić się do dalszego rozwoju lokalnej gospodarki. Zróżnicowanie tych wskaźników pokazuje, że mimo wzrostu zatrudnienia, gmina Zabłudów nadal znajduje się poniżej średniej regionalnej, co może wskazywać na potrzebę wdrożenia dodatkowych inicjatyw wspierających lokalny rynek pracy.

Wykres 7. Pracujący na 1000 ludności

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych

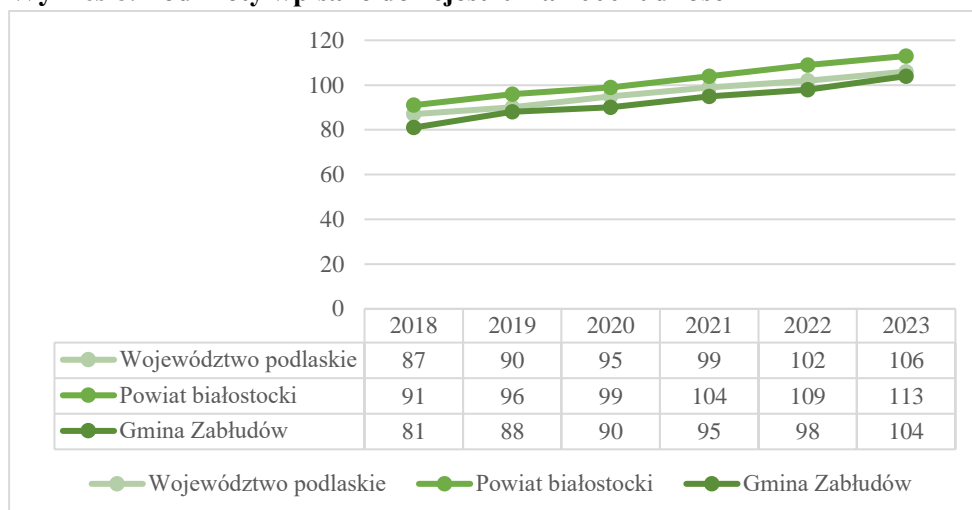
Działalność gospodarcza

W 2023 roku na terenie gminy Zabłudów zarejestrowano 1042 podmioty gospodarki narodowej, z czego 17 należało do sektora publicznego, a 1018 do sektora prywatnego. W sektorze prywatnym zdecydowaną większość, bo aż 83,4%, stanowią osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Dane z rejestru REGON wskazują, że spośród podmiotów posiadających osobowość prawną w gminie Zabłudów dominują spółki handlowe z ograniczoną odpowiedzialnością, których zarejestrowano 45. Analiza rejestru pod kątem wielkości zatrudnienia pokazuje, że najwięcej jest mikroprzedsiębiorstw zatrudniających do 9 pracowników – łącznie 1008 podmiotów.

Pod względem rodzaju działalności, według klasyfikacji PKD 2007, w 2023 roku najwięcej podmiotów prywatnych działało w sektorze budownictwa (sekcja F), gdzie zarejestrowano 257 firm. Kolejną dominującą branżą był handel hurtowy i detaliczny oraz naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle, z 145 podmiotami, co stanowiło 17,1% wszystkich podmiotów prywatnych.

Chociaż wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów na 1000 mieszkańców w gminie Zabłudów był niższy niż średnia w powiecie i województwie, to w latach 2018-2023 odnotowano tam najszybszy wzrost tego wskaźnika, wynoszący około 28% (dla porównania, wzrost w województwie wyniósł 21%, a w powiecie 24%). Ten dynamiczny rozwój sektora prywatnego może wskazywać na rosnącą przedsiębiorczość w gminie, co sprzyja lokalnemu rozwojowi gospodarczemu i tworzeniu nowych miejsc pracy.

Wykres 8. Podmioty wpisane do rejestru na 1000 ludności

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Rolnictwo

Gmina Zabłudów jest regionem rolniczym, użytki rolne stanowią 57,7% całkowitej powierzchni gminy, co przekłada się na 20 090 ha. Z tego, największą część zajmują grunty orne, które obejmują 13 099 ha, co stanowi 37,6% ogólnej powierzchni gminy. Łąki i pastwiska, zajmują łącznie 6 789 ha (12,3% dla łąk i 7,2% dla pastwisk). Lasy i grunty leśne pokrywają 10 677 ha, co stanowi 30,7% powierzchni gminy, co jest istotnym elementem ekosystemu i wpływa na bioróżnorodność regionu. Wody zajmują jedynie 202 ha (0,6% powierzchni), natomiast pozostałe grunty obejmują 4 047 ha, co stanowi 11,6% całkowitej powierzchni gminy. Łącznie, powierzchnia gminy Zabłudów wynosi 34 814 ha.

Tabela 3. Struktura powierzchni w gminie Zabłudów

Rodzaj terenu	Powierzchnia [ha]	Powierzchnia [%]
Użytki rolne	20 090	57,7
w tym grunty orne	13 099	37,6
Wody	202	0,6
Łąki	4 275	12,3
Pastwiska	2 514	7,2
Lasy i grunty leśne	10 677	30,7
Pozostałe grunty	4 047	11,6
Powierzchnia ogółem:	34 814	100

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zabłudów

Najważniejszym elementem wartości rolniczej przestrzeni produkcyjnej są gleby. Pod względem typologicznym są one nieznacznie zróżnicowane na całym obszarze gminy i charakteryzują się dominacją gleb piaskowych różnych typów genetycznych oraz gleb biellicowych i pseudobiellicowych.

W 2020 roku na terenie gminy Zabłudów znajdowało się 1 281 gospodarstw rolnych, co stanowiło około 30% mniej niż w 2010 roku. Zgodnie z danymi z Powszechnego Spisu

Rolnego, w 2020 roku najmniejszą grupę stanowiły gospodarstwa o powierzchni do 1 ha – było ich zaledwie 16. Najliczniejszą kategorię, obejmującą około 41% wszystkich gospodarstw, stanowiły te o powierzchni 1-5 ha, których było 523. Gospodarstwa o powierzchni 5-10 ha reprezentowały 367 jednostek, co stanowiło około 29% ogółu. W grupie gospodarstw o powierzchni 10-15 ha znajdowało się 181 jednostek, natomiast największe gospodarstwa, o powierzchni powyżej 15 ha, stanowiły 15% wszystkich gospodarstw, co przekładało się na 194 jednostki.

Tendencja do zmniejszania liczby gospodarstw rolnych może wskazywać na procesy konsolidacji i specjalizacji w rolnictwie, gdzie mniejsze gospodarstwa są często wchłaniane przez większe. Taka dynamika może prowadzić do wzrostu efektywności produkcji.

Turystyka

Głównymi atrakcjami na terenie gminy są:

1. Zabytkowy układ urbanistyczny Zabłudowa - zaprojektowany w XVI w. rynek i przylegająca do niego prostokątna sieć ulic zachowały swój niezmienny kształt do dnia dzisiejszego. Część miasta Zabłudowa stanowi cenny przykład współistnienia na jednym terenie zespołu wiejskiego i rezydencjonalnego. Granica obszaru ochronnego biegnie wzdłuż granicy ulicy 3 Maja na tyłach parcel położonych w jej północnej pierzei, do rzeki Rudni, dalej biegiem tejże rzeczki do linii drogi polnej, która dochodzi do szosy do Michałowa, obiega teren ruin dawnego zaboru oraz parku podworskiego, stąd wzdłuż ul. Podrzecznej i ul. Sikorskiego do ul. Św. Rocha, dalej ul. Św. Rocha do cmentarza, który jest włączony do strefy, stąd ul. Św. Rocha do ul. 3 Maja.
2. Kościół pw. Świętych Piotra i Pawła w Zabłudowie, znajduje się przy rynku i został wybudowany w latach 1805-1840, w stylu klasycystycznym. W głównym ołtarzu znajduje się obraz Apostołów Piotra i Pawła, a boczne ołtarze zawierają obrazy św. Michała Archanioła i Zwiastowania Najświętszej Maryi Panny. W 1913 roku świątynia wzbogaciła się o czternastogłosowe, pneumatyczne organy i nowe stacje drogi krzyżowej. W latach 1988-2006, pod nadzorem konserwatorskim, kościół poddano gruntownym pracom konserwatorsko-remontowym, mającym na celu przywrócenia pierwotnego wyglądu wszystkich elementów wystroju wnętrza świątyni.
3. Muzeum białoruskie „Baćkauszczyna” (Ojcowizna) w Rybołach, Muzeum regionalne o charakterze etnograficzno-historycznym założone w 2009 roku w Rybołach z inicjatywy ks. Grzegorza Sosny, proboszcza miejscowej parafii prawosławnej. Stała ekspozycja jest prezentowana w budynku po byłej szkole podstawowej. W muzeum eksponowane są stroje, w sprzęty gospodarcze, przedmioty codziennego użytku i fotografie archiwalne.
4. Cerkiew w Zabłudowie, obecnie istniejąca cerkiew usytuowana jest po przeciwnej do kościoła stronie rynku, wybudowana została w latach 1847-1855. Obiekt na planie krzyża greckiego, przedłużony od zachodu o wieżę na planie kwadratu. Na zewnątrz korpus główny dwukondygnacyjny, wewnątrz jedna wysoka kondygnacja. W bryle świątyni wyodrębniona część nawowa od wschodu oraz kruchta i wieża od zachodu. Na przecięciu naw kopuła. Wieża trójkondygnacyjna w trzeciej kondygnacji otwory

dzwonnice, ujęte w górnej partii tukiem okalającym. Ma także wieżę frontową przykrytą kopułą. Ołtarz główny poświęcony jest Zaśnięciu Najświętszej Bogurodzicy.

5. Zabytki kultury żydowskiej - Synagoga w Zabłudowie powstała w połowie XVII wieku i była wykonana z drewna. Niestety w 1941 roku została zniszczona przez hitlerowców - podpalona benzyną. Należała ona do najpiękniejszych w Polsce. Była wybudowana z drewna modrzewiowego, bez użycia gwoździ. Do dnia dzisiejszego, jako ślad po kulturze żydowskiej, pozostał tylko cmentarz żydowski z zabytkowymi nagrobkami oraz nagrobkiem rabina⁵.

Przez gminę Zabłudów przebiegają następujące szlaki turystyczne:

- Szlakiem Prawosławnych Świątyń (długość 39 km) – przebieg szlaku: Białystok – Zwierki – Zabłudów – Ryboły – most na rzece Narew.
- Skrajem Puszczy Knyszyńskiej (kolor żółty, długość 56 km) - przebieg szlaku: Wierobie – Zubki – Świsłoczany – Mostowlany – Zubry – Bielewicze – Straszewo – Gródek – Dzierniakowo – Sokole – Kamionka – Henrykowo – Sobolewo.
- Podlaski Szlak Bociani (kolor czerwony, długość szlaku przebiegającego przez gminę: 12 km), przebieg trasy: Wojszki – most na Narwi – Kaniuki – Ciełuszki – Puchły.
- Szlak Podmiejskich Rezydencji (kolor żółty, długość 50 km), przebieg trasy: Bokiny – Baciuty – Turośń Dolna – Turośń Kościelna – Juchnowiec Kościelny – Kudrycze – Zabłudów – Folwarki Małe – Rafałówka – Kamionka – Majówka – Supraśl

Na terenie gminy znajdują się dwa objęte ochroną prawną obszary o szczególnych walorach przyrodniczych i krajobrazowych:

- Obszar Chronionego Krajobrazu „Dolina Narwi” (powołany rozporządzeniem Nr 6/98 Wojewody Białostockiego z dnia 20 maja 1998 r.),
- Otulina Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej im. prof. Witolda Sławińskiego (powołanego rozporządzeniem Nr 3/98 Wojewody Białostockiego z dnia 20 maja 1998 r.).

⁵ Przewodnik turystyczny, Powiat Białostocki

4.3. Infrastruktura

Układ drogowy i transport

Sieć drogowa w gminie Zabłudów jest wystarczająco rozbudowana, aby sprostać codziennym potrzebom mieszkańców, wiele dróg, zwłaszcza gminnych, wymaga modernizacji i remontów, aby poprawić ich stan techniczny i bezpieczeństwo użytkowników.

Przez gminę Zabłudów przebiegają drogi różnych kategorii:

- Drogi krajowe: Nr 19 (Białystok – Lublin – Rzeszów) oraz Nr 65 (Białystok – Bobrowniki), które są zarządzane przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Białymstoku.
- Drogi wojewódzkie: Nr 685 (Zabłudów – Narewka – Hajnówka) oraz Nr 686 (Zajma – Michałowo – Jałówka), które znajdują się pod zarządem Podlaskiego Zarządu Dróg Wojewódzkich w Białymstoku.
- Drogi powiatowe: Zarządzane przez Starostwo Powiatowe w Białymstoku, charakteryzują się zróżnicowanym stanem technicznym i parametrami. Łączna długość dróg powiatowych w gminie wynosi 118,785 km.
- Drogi gminne: Zarządzanie tymi drogami należy do kompetencji Burmistrza Zabłudowa. Drogi gminne zajmują na terenie gminy 86,285 km.
- Drogi wewnętrzne: Niezaliczane do żadnej z powyższych kategorii, służące dojazdom do domów, gospodarstw i pól.

Przez obszar gminy Zabłudów przebiega pierwszorzędna jednotorowa linia kolejowa Białystok – Zubki Białostockie. Miasto Zabłudów jest węzłem komunikacyjnym w gminie. Obsługa publicznego transportu lokalnego jest świadczona przez kilku przewoźników. Komunikacja publiczna między miastem Zabłudów a innymi miastami jest znacznie lepsza niż komunikacja publiczna na wsi (na wsi występuje zmniejszona częstotliwość połączeń autobusowych). Ponadto Urząd Miejski w Zabłudowie zapewnia dowóz dzieci i młodzieży w wieku szkolnym uczęszczających do szkół zlokalizowanych na terenie gminy.

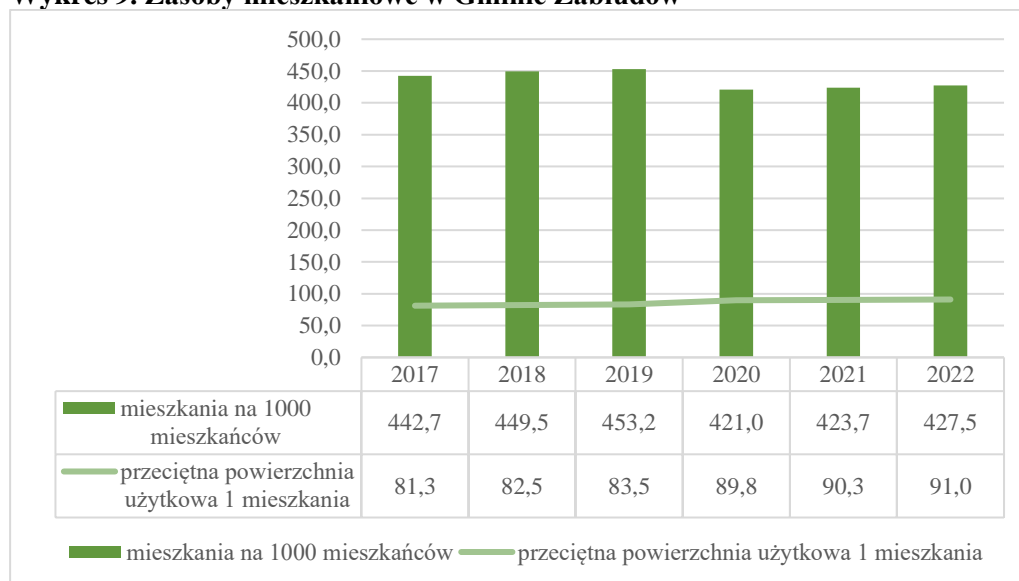
Gospodarka mieszkaniowa i komunalna

W 2023 roku na terenie gminy Zabłudów znajdowało się 1 917 mieszkań. Na 1000 mieszkańców przypadało 427,5 mieszkań, co świadczy o stosunkowo stabilnej sytuacji mieszkaniowej w gminie. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w 2022 roku wynosiła 91 m², co jest wartością wyższą niż średnia dla województwa podlaskiego, gdzie wynosiła ona 78,2 m², oraz dla całej Polski, gdzie przeciętna powierzchnia mieszkania wynosiła 75,3 m².

Warto zauważyć, że liczba mieszkań na 1000 mieszkańców w gminie Zabłudów jest wyższa niż średnia zarówno dla województwa podlaskiego, gdzie wskaźnik ten na koniec 2022 roku wynosił 411,7, jak i dla całej Polski, gdzie wynosił 412,4. W związku z tym można stwierdzić, że sytuacja mieszkaniowa w gminie Zabłudów jest porównywalna, a nawet nieco lepsza niż średnia dla regionu i kraju.

Na poniższym wykresie zauważalny jest niewielki spadek liczby mieszkań, jednak towarzyszy temu wzrost przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkań.

Wykres 9. Zasoby mieszkaniowe w Gminie Zabłudów

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Wielkość zasobów mieszkaniowych Gminy Zabłudów wynosi - 30 lokali. W budynkach pozostających we współwłasności:

- ul. Kalwińska 3 w Zabłudowie - 6 lokali, co stanowi 48,15% udziału w powierzchni budynku Wspólnoty Mieszkaniowej przy ul. Kalwińskiej 3 w Zabłudowie - stan budynku dobry,
- ul. Św. Rocha 6 w Zabłudowie - 3 lokale, co stanowi 53,70% udziału w powierzchni budynku Wspólnoty Mieszkaniowej przy ul. Św. Rocha 6 w Zabłudowie - stan budynku dobry,
- ul. Mickiewicza 1 w Zabłudowie - 6 lokali, co stanowi 29,99% udziału w powierzchni budynku Wspólnoty Mieszkaniowej przy ul. Mickiewicza 1 w Zabłudowie - stan budynku dobry,
- ul. Mickiewicza 8 w Zabłudowie - 6 lokali, co stanowi 70,11% udziału w powierzchni budynku Wspólnoty Mieszkaniowej przy ul. Mickiewicza 8 w Zabłudowie - stan budynku dostateczny,

W budynkach stanowiących w całości własność gminy:

- ul. Bielska 13 w Zabłudowie - 5 lokali - stan budynku dostateczny,
- ul. Mickiewicza 13 w Zabłudowie - 1 lokal - stan budynku b. dobry,
- Krynickie 72/1 gm. Zabłudów - 3 lokale - stan budynku dostateczny.

Z zasobu mieszkaniowego gminy wydzielono - 4 lokale socjalne:

- ul. Bielska 13 w Zabłudowie - 2 lokale,
- ul. Mickiewicza 8 w Zabłudowie - 2 lokale.

Średnia powierzchnia użytkowa komunalnego lokalu mieszkalnego waha się w granicach 37,49 m². Budynki stanowiące w całości własność Gminy Zabłudów wchodzące w skład mieszkaniowego zasobu gminy Zabłudów to budynki wymagające ciągłej konserwacji i remontów. Zakres remontów ustala się według aktualnych potrzeb oraz zdarzeń mogących wpłynąć na bezpieczeństwo użytkowania i właściwą eksploatację nieruchomości oraz w celu utrzymania nieruchomości w stanie nie pogorszonym⁶.

Siec wodociągowa

Gmina jest właścicielem stacji wodociągowych w Pawłach, Krynickich, Zabłudowie, Kurianach i Białostoczku, skąd zasilane w wodę jest 41 miejscowości w gminie Zabłudów oraz miejscowości Soce i Puchły w gminie Narew. Ponadto do miejscowości Kudrycze woda jest dostarczana z gminy Juchnowiec.

Długość czynnej sieci wodociągowej w gminie Zabłudów wynosi 163,3 km a liczba osób korzystających z sieci wodociągowych na przestrzeni analizowanych lat pozostaje w gminie na podobnym poziomie około 60,6% ogółu ludności. Na terenie miasta Zabłudów około 83,3% ogółu mieszkańców korzysta z sieci wodociągowej, natomiast na obszarach wiejskich jest to zaledwie 52,9%.

Siec kanalizacyjna

Długość czynnej sieci kanalizacyjnej w gminie Zabłudów wynosi 20 km, z czego 15,5 km na terenie miasta Zabłudów, a 4,5 km na obszarach wiejskich. W 2022 roku na terenie miasta 515 obiektów było podłączonych do sieci kanalizacyjnej. Liczba przyłączy na obszarze wiejskim wynosiła 122. W gminie Zabłudów dwie miejscowości skanalizowane w prawie 100%, to Zabłudów i Białostoczek.

Z sieci kanalizacyjnej w całej gminie korzysta około 24,7% ogółu ludności, poziom ten utrzymuje się na przestrzeni ostatnich lat na stałym poziomie. Widoczna jest istotna różnica między miastem Zabłudów, gdzie około 77,5% mieszkańców jest podłączonych do kanalizacji, a obszarami wiejskimi, gdzie korzysta z niej zaledwie 6,8% ludności.

W większości miejscowości na terenie gminy nie ma scentralizowanych systemów kanalizacji sanitarnej. Ścieki kierowane są do lokalnych urządzeń (takich jak zbiorniki szczelne czy suche ustępy).

Infrastruktura energetyczna i gazowa

Źródłem zasilania w energię elektryczną gminy jest stacja transformatorowo-rozdzielcza RPZ-4 110/15 kV Białystok oraz RPZ 110/15 kV Bielsk Podlaski. Zasilanie z RPZ-tów odbywa się poprzez 2 główne linie SN 15 kV napowietrzne relacji:

- Białystok (RPZ-4) – Zabłudów – Michałowo,

⁶ Raport o stanie Gminy Zabłudów za 2023 rok

- Bielsk Podlaski – Zabłudów.

Na obszarze gminy są zlokalizowane stacje transformatorowe słupowe i wieżowe. Linie NN komunalne i oświetleniowe w 95% są wybudowane jako napowietrzne na wspólnych słupach.

Przez obszar gminy przebiegają trasy linii WN 110 kV:

- EC II Białystok – RPZ Michałowo,
- GPZ „NAREW” – RPZ Bielsk Podlaski,
- GPZ „NAREW” – RPZ-4 Białystok,
- GPZ „NAREW” – RPZ-9 Białystok (z wcięciem kablowym do RPZ-3 Białystok).

Źródłem zaopatrzenia w gaz ziemny odbiorców z gminy Zabłudów są:

- gazociąg średniego ciśnienia z kierunku Białystok (dotyczy odbiorców w miejscowości Dojlidy Górne)
- stacja redukcyjno-pomiarowa, zlokalizowana w mieście Zabłudów (dotyczy odbiorców w mieście Zabłudów)

Stacja jest zasilana gazociągiem wysokiego ciśnienia, który jest odgałęzieniem od gazociągu wysokiego ciśnienia relacji Bobrowniki – Białystok – Zambrów – Wyszaków. Trasa tego gazociągu przebiega przez północno-zachodnie obszary gminy. Oprócz wyżej wymienionych gazociągów przez obszar gminy przebiega trasa tranzytowego gazociągu wysokiego ciśnienia SGT „JAMAŁ”.

Sieć gazociągów średniego ciśnienia w miejscowości Zabłudów i Dojlidy Górne wyprowadzona jest w liniach rozgraniczających ulic i systematycznie rozbudowywana. Z sieci gazowej w całej gminie korzysta około 13,4% ogółu ludności, w tym na obszarze wiejskim 5,7%.

Gospodarka odpadowa

Zgodnie z art. 3 ust. 2 pkt 10 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 888 z późn. zm.), gmina jest zobowiązana do corocznego przeprowadzania analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi. Celem tej analizy jest ocena i weryfikacja technicznych oraz organizacyjnych możliwości gminy w zakresie zarządzania odpadami komunalnymi.

Na terenie Gminy Zabłudów funkcjonuje Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów. Mieszkańcy mogą również pozbywać się odpadów przekazując do punktu odbioru odpadów problematycznych. Przeteterminowane leki można wrzucać do pojemników w wyznaczonych aptekach. Baterie można wrzucać do pojemników w wyznaczonych szkołach lub innych obiektach⁷.

⁷ Raport o stanie Gminy Zabłudów za 2023 rok

4.4. Środowisko

Walory przyrodnicze

Obszar gminy Zabłudów cechuje się stosunkowo niskim stopniem przekształcenia środowiska naturalnego, co sprawia, że zachowuje on dużą wartość przyrodniczą. Gmina leży na terenie Zielonych Płuc Polski, a jej krajobraz zdominowany jest przez rozległe równiny, urozmaicone rozlewiskami w dolinie Narwi oraz lasami przylegającymi do Puszczy Knyszyńskiej.

Lasy zajmują około 32% powierzchni gminy i są zlokalizowane głównie w trzech nadleśnictwach: Dojlidy (obszar leśny na północy gminy), Żednia (lasy Puszczy Knyszyńskiej i centralnej części gminy) oraz Bielsk Podlaski (lasy w południowej części gminy). Szczególnie duże zalesienie charakteryzuje północno-wschodnią część gminy, gdzie lasy odgrywają kluczową rolę w lokalnym ekosystemie. Dominującym gatunkiem drzew w lasach gminy jest sosna supraska, a uzupełniają ją gatunki takie jak świerk, dąb i brzoza. Lasy te pełnią ważne funkcje wodochronne i glebochronne, chroniąc środowisko naturalne i zapewniając schronienie dla dzikiego ptactwa oraz drobnej zwierzyny.

Na terenie gminy Zabłudów znajdują się dwa obszary o szczególnych walorach przyrodniczych i krajobrazowych, objęte ochroną prawną:

- Obszar Chronionego Krajobrazu „Dolina Narwi”,
- Otulina Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej im. prof. Witolda Sławińskiego.

Ponadto, na terenie gminy można znaleźć kilka pomników przyrody, takich jak dąb szypułkowy i lipa drobnolistna w Kolonii Rafałówka oraz grupa czterech modrzewi europejskich w Majówce.

Istotną rolę odgrywają przyrodnicze struktury funkcjonalno–przestrzenne tworzące tzw. system ekologiczny gminy, do jego głównych obszarów należą:

- doliny rzek:
 - dolina Narwi – wieloprzestrzenny element ekosystemu przyrodniczego o znaczeniu ponadlokalnym, ujęta w koncepcji Europejskiej Sieci Ekologicznej NATURA 2000 (obszar specjalnej ochrony ptaków „Dolina Górnej Narwi” oraz specjalny obszar ochrony siedlisk „Dolina Górnej Narwi”), spełnia funkcje: ekologiczną, klimatyczną, krajobrazową, rekreacyjną,
 - pozostałe mniejsze doliny cieków wodnych, w szczególności: Małynki, Czarnej, Rudni, Gniłej, Mieńki, Turośniarki, Niewodnicy, Białej, Płoski i Bakinówki oraz obniżenia terenu stanowią drobnoprzestrzenny element systemu przyrodniczego o znaczeniu lokalnym i funkcjach: ekologicznej, krajobrazowej, gospodarczej, rekreacyjnej,
- kompleksy leśne:
 - Puszcza Knyszyńska – wieloprzestrzenny element ekosystemu przyrodniczego o znaczeniu ponadlokalnym, ujęta w koncepcji Europejskiej Sieci Ekologicznej

NATURA 2000 (obszar specjalnej ochrony ptaków „Puszcza Knyszyńska” oraz specjalny obszar ochrony siedlisk „Puszcza Knyszyńska”), spełnia funkcje: ekologiczną, naukowo – dydaktyczną, bioklimatyczną, gospodarczą, krajobrazową, rekreacyjną,

- pozostałe kompleksy leśne stanowiące elementy drobnoprzestrzenne systemu przyrodniczego gminy o znaczeniu lokalnym i funkcjach: ekologicznej, krajobrazowej, gospodarczej⁸.

⁸ Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Zabłudów na lata 2016-2020+

2. Diagnoza na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie gminy

2.1. Metodologia wyznaczania obszaru zdegradowanego i rewitalizacji

Analiza ma na celu identyfikację obszarów znajdujących się w stanie kryzysowym ze względu na koncentrację negatywnych zjawisk społecznych oraz przynajmniej jednej z następujących sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej.

Badanie obejmuje cały obszar gminy, który został podzielony na jednostki delimitacyjne celem dokładniejszej oceny sytuacji. Analiza przeprowadzona została przy wykorzystaniu obiektywnych i weryfikowalnych wskaźników oraz metod badawczych, które zostały dostosowane do specyfiki lokalnych uwarunkowań.

Celem tego procesu jest nie tylko zidentyfikowanie obszarów wymagających interwencji, ale także zrozumienie głównych czynników prowadzących do ich kryzysowego stanu. Przeprowadzenie analizy na poziomie jednostek delimitacyjnych umożliwi lepsze dostosowanie programu rewitalizacji do konkretnych potrzeb i charakterystyki poszczególnych obszarów. Ostatecznie, wyniki analizy stanowią podstawę do opracowania skutecznych programów i działań rewitalizacyjnych, które mają na celu poprawę sytuacji społecznej, ekonomicznej i środowiskowej na wyznaczonych obszarach.

Obszar zdegradowany

Obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w Ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. z 2020 r. poz. 1062), niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

- 1) gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw lub
- 2) środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub
- 3) przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niedostosowania infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, niskiego

poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, lub

4) technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz nefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności, ochrony środowiska i zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w Ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Obszar rewitalizacji

Obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa w art. 9 ust. 1, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację, wyznacza się jako obszar rewitalizacji.

Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% mieszkańców gminy. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic.

Podział gminy na jednostki delimitacyjne

W celu precyzyjnego określenia obszarów zdegradowanych, gmina Zabłudów została podzielona na jednostki delimitacyjne, wykorzystując istniejący podział na sołectwa. Taki podział jest łatwy do zidentyfikowania zarówno przez mieszkańców, jak i inne zainteresowane strony. W efekcie, gmina została podzielona na 47 obszarów delimitacyjnych.

Dzięki temu szczegółowemu podziałowi możliwe jest dokładniejsze zrozumienie potrzeb i charakterystyki poszczególnych fragmentów obszaru rewitalizacji, co stanowi istotny krok w opracowywaniu skutecznych strategii i działań rewitalizacyjnych.

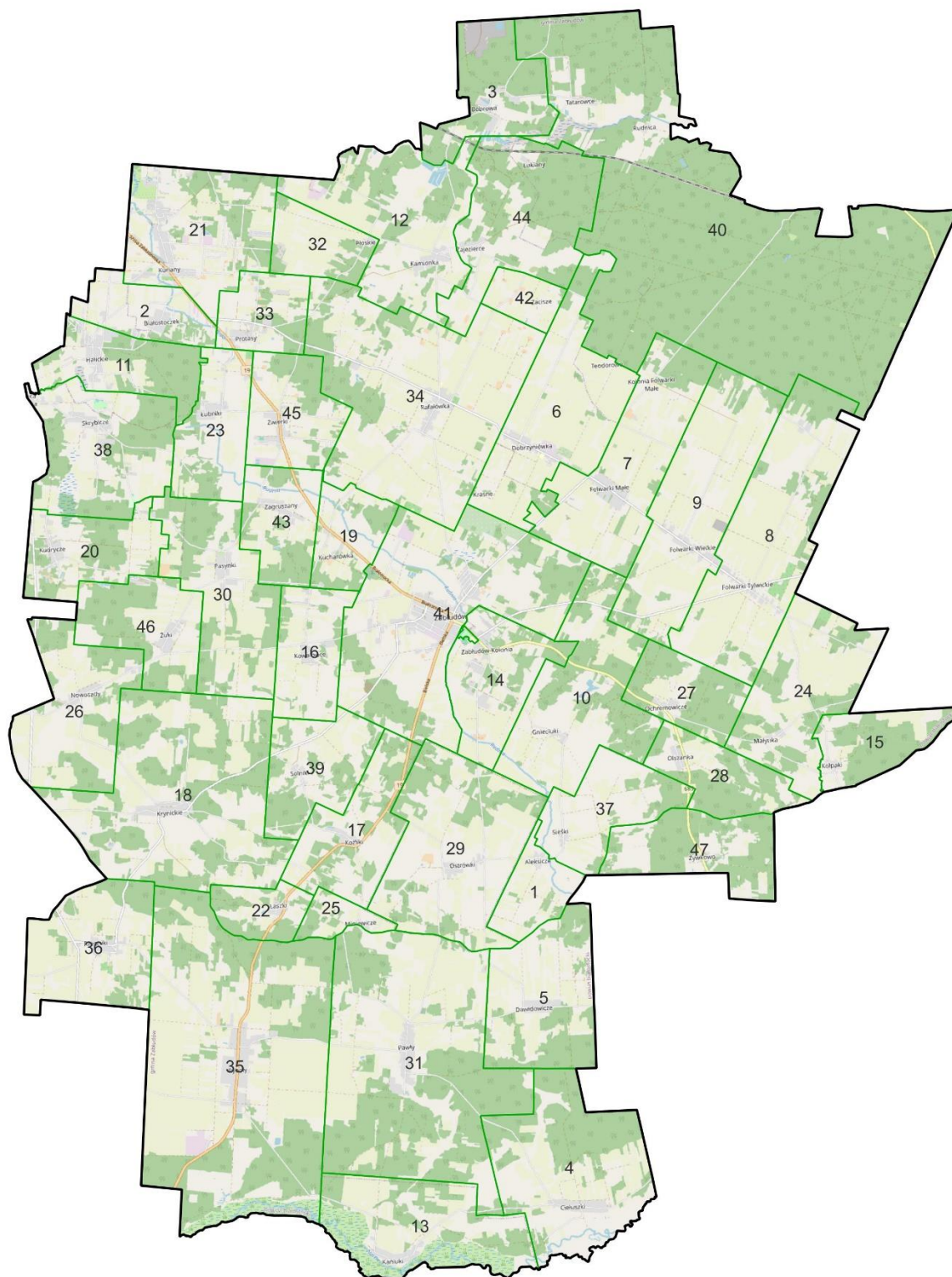
Tabela 4. Jednostki delimitacyjne dla gminy Zabłudów

Lp.	Nazwa	Liczba ludności	Liczba ludności %	Powierzchnia (km ²)
1	Aleksicze	35	0,37	2,30
2	Białostoczek	146	1,55	2,97
3	Bobrowa	91	0,97	4,57
4	Cieluszki	62	0,66	9,29
5	Dawidowicze	52	0,55	6,54
6	Dobrzyniówka	652	6,92	8,41
7	Folwarki Małe	158	1,68	7,97
8	Folwarki Tylwickie	139	1,48	10,83
9	Folwarki Wielkie	133	1,41	9,08
10	Gnieciuki	65	0,69	8,29
11	Halickie	373	3,96	4,01
12	Kamionka	179	1,90	8,39
13	Kaniuki	41	0,44	7,17
14	Kol. Zabłudów	259	2,75	4,77
15	Kołpaki	33	0,35	3,21
16	Kowalowce	106	1,12	3,71
17	Koźliki	79	0,84	5,04
18	Krynickie	229	2,43	14,76
19	Kucharówka	110	1,17	2,84
20	Kudrycze	117	1,24	4,28
21	Kuriany	802	8,51	7,52
22	Laszki	36	0,38	2,01
23	Łubniki	203	2,15	4,11
24	Małynka	47	0,50	7,01
25	Miniewicze	16	0,17	1,18
26	Nowosady	97	1,03	6,47
27	Ochremowicze	51	0,54	3,29
28	Olszanka	43	0,46	3,51
29	Ostrówki	64	0,68	9,76
30	Pasynki	109	1,16	7,09
31	Pawły	132	1,40	17,91
32	Płoska	82	0,87	2,74
33	Protasy	241	2,56	2,87
34	Rafałówka	508	5,39	15,78
35	Ryboły	350	3,71	22,84
36	Rzepniki	99	1,05	6,15
37	Sieški	35	0,37	4,37

38	Skrybicze	254	2,70	7,01
39	Solniki	50	0,53	4,41
40	Tatarowce	46	0,49	34,64
41	Zabłudów	2398	25,45	14,30
42	Zacisze	42	0,45	1,44
43	Zagruszany	176	1,87	3,53
44	Zajezerce	69	0,73	7,97
45	Zwierki	299	3,17	4,11
46	Żuki	86	0,91	4,61
47	Żywkowo	29	0,31	4,67
	Suma:	9 423	100	339,75

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy

Do stworzenia map poglądowych, które przedstawiają podział gminy na jednostki delimitacyjne, wykorzystano dostępne zbiory danych z państwowego rejestru granic i powierzchni jednostek podziałów terytorialnych kraju.

Rysunek 2. Gmina Zabłudów z podziałem na jednostki delimitacyjne

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OpenStreetMap.org

Podczas procesu delimitacji, kluczowym etapem było wybranie odpowiednich wskaźników, które musiały być obiektywne i łatwe do zweryfikowania. Dane wykorzystane do opracowania wskaźników dla poszczególnych jednostek delimitacyjnych zostały pozyskane z różnych źródeł danych. Przy analizie każdej sfery (społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej) opisano źródła dla wybranych wskaźników.

W procesie delimitacji przyjęto, że każdy z wybranych wskaźników jest równie istotny dla procesu wyodrębnienia obszarów zdegradowanych. Celem analizy było wskazanie obszarów, które wykazywały niekorzystne zjawiska w porównaniu z innymi obszarami. Istotne było to, że uznawano zjawisko za kryzysowe (czyli problem występuje w danej jednostce delimitacyjnej), jeśli wskaźnik odbiegał od średniej.

Podjęcie decyzji o wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji uwzględniło liczbę wskaźników kryzysowych opisujących zjawiska kryzysowe (problemy) w każdej z jednostek delimitacyjnych.

4. Delimitacja obszaru zdegradowanego – analiza wskaźnikowa

4.1. Sfera społeczna

Sfera społeczna stanowi fundamentalny element w procesie diagnozowania obszarów, ponieważ obecność kryzysowych zjawisk społecznych jest warunkiem koniecznym do uznania, że dany obszar może być uznany za zdegradowany. W procesie diagnostycznym dokładnie przeanalizowano różnorodne aspekty społeczne, wykorzystując odpowiednio dobrane wskaźniki. Dzięki temu możliwe było głębsze zrozumienie i identyfikacja kluczowych problemów społecznych, co stanowi niezastąpione wsparcie w planowaniu skutecznych działań rewitalizacyjnych.

Bezrobocie

Jednym z istotnych wskaźników analizowanych podczas diagnozy jest bezrobocie. Poziom bezrobocia w danej jednostce delimitacyjnej oceniono poprzez liczbę osób korzystających ze świadczeń społecznych udzielanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej (MOPS) w Zabłudowie, związanych z bezrobociem.

Wskaźnik ten został wyrażony jako liczba osób korzystających z pomocy MOPS z tytułu bezrobocia przeliczona na 100 mieszkańców dla każdej jednostki delimitacyjnej, na podstawie danych z 2023 roku. Im wyższa wartość tego wskaźnika, tym większy odsetek mieszkańców danej jednostki delimitacyjnej korzysta z pomocy społecznej z powodu bezrobocia. Analiza tego wskaźnika stanowi istotny element w zrozumieniu i ocenie sytuacji społecznej na badanym obszarze, co pozwala na bardziej ukierunkowane podejście w zakresie działań rewitalizacyjnych.

Zjawiska negatywne stwierdzono dla obszarów, w których wskaźnik bezrobocia był wyższy od średniej dla całej gminy.

Tabela 5. Bezrobocie

Lp.	Jednostka delimitacyjna	Wskaźnik bezrobocia (w przeliczeniu na 100 osób)	Czy problem występuje?
1	Aleksicze	0,00	
2	Białostoczek	1,37	
3	Bobrowa	7,69	Tak
4	Ciełuszki	3,23	Tak
5	Dawidowicze	0,00	
6	Dobrzyniówka	0,61	
7	Folwarki Małe	0,63	
8	Folwarki Tylwickie	0,00	
9	Folwarki Wielkie	7,52	Tak
10	Gnieciuki	7,69	Tak
11	Halickie	0,54	
12	Kamionka	0,00	
13	Kaniuki	0,00	
14	Kol. Zabłudów	4,63	Tak
15	Kołpaki	0,00	
16	Kowalowce	0,00	
17	Koźliki	0,00	

18	Krynickie	5,24	Tak
19	Kucharówka	4,55	Tak
20	Kudrycze	0,00	
21	Kuriany	0,75	
22	Laszki	2,78	Tak
23	Łubniki	0,00	
24	Małynka	0,00	
25	Miniewicze	6,25	Tak
26	Nowosady	0,00	
27	Ochremowicze	1,96	Tak
28	Olszanka	6,98	Tak
29	Ostrówki	0,00	
30	Pasynki	0,00	
31	Pawły	6,82	Tak
32	Płoska	7,32	Tak
33	Protasy	0,00	
34	Rafałówka	1,57	
35	Ryboły	3,14	Tak
36	Rzepniki	0,00	
37	Sieški	0,00	
38	Skrybiczne	0,00	
39	Solniki	0,00	
40	Tatarowce	6,52	Tak
41	Zabłudów	2,00	Tak
42	Zacisze	0,00	
43	Zagruszany	0,00	
44	Zajezerce	0,00	
45	Zwierki	0,00	
46	Żuki	0,00	
47	Żywkowo	0,00	
	Średnia:	1,69	

Źródło: opracowanie własne

Ubóstwo

Ubóstwo zidentyfikowano na podstawie liczby osób korzystających z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej z tytułu ubóstwa w określonej jednostce delimitacyjnej. Przyjęcie, że ilość osób korzystających ze wsparcia od MOPS z powodu ubóstwa odzwierciedla realne wyzwania i trudności związane z tym zjawiskiem na danym obszarze.

Wskaźnik ubóstwa został wyliczony jako liczba osób korzystających z pomocy MOPS z powodu ubóstwa w przeliczeniu na 100 mieszkańców, na podstawie danych z 2023 roku.

Zjawiska negatywne stwierdzono dla obszarów, w których wskaźnik ubóstwa był wyższy od średniej dla całej gminy.

Tabela 6. Ubóstwo

Lp.	Jednostka delimitacyjna	Wskaźnik ubóstwa (w przeliczeniu na 100 osób)	Czy problem występuje?
1	Aleksicze	0,00	
2	Białostoczek	1,37	
3	Bobrowa	5,49	Tak
4	Cieluszki	9,68	Tak

5	Dawidowicze	0,00	
6	Dobrzyniówka	3,22	Tak
7	Folwarki Małe	6,96	Tak
8	Folwarki Tylwickie	0,00	
9	Folwarki Wielkie	6,77	Tak
10	Gnieciuki	0,00	
11	Halickie	0,54	
12	Kamionka	2,79	Tak
13	Kaniuki	14,63	Tak
14	Kol. Zabłudów	3,09	Tak
15	Kołpaki	0,00	
16	Kowalowce	7,55	Tak
17	Koźliki	7,59	Tak
18	Krynicky	6,55	Tak
19	Kucharówka	2,73	Tak
20	Kudrycze	5,98	Tak
21	Kuriany	0,62	
22	Laszki	8,33	Tak
23	Łubniki	0,49	
24	Małynka	0,00	
25	Miniewicze	6,25	Tak
26	Nowosady	2,06	
27	Ochremowicze	5,88	Tak
28	Olszanka	2,33	Tak
29	Ostrówki	0,00	
30	Pasynki	0,00	
31	Pawły	2,27	Tak
32	Płaska	4,88	Tak
33	Protasy	0,00	
34	Rafałówka	0,00	
35	Ryboły	3,14	Tak
36	Rzepniki	0,00	
37	Sieński	2,86	Tak
38	Skrybicze	0,39	
39	Solniki	2,00	
40	Tatarowce	15,22	Tak
41	Zabłudów	1,92	
42	Zacisze	2,38	Tak
43	Zagruszany	0,57	
44	Zajezerce	2,90	Tak
45	Zwierki	0,00	
46	Żuki	0,00	
47	Żywkowo	0,00	
	Średnia:	2,21	

Źródło: opracowanie własne

Problemy zdrowotne

Problemy zdrowotne zostały zdefiniowane na podstawie liczby osób, które potrzebowały wsparcia z powodu długotrwałych lub ciężkich chorób.

Wskaźnik został obliczony jako liczba osób otrzymujących wsparcie od MOPS z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby, przeliczona na 100 mieszkańców dla każdej jednostki delimitacyjnej, na podstawie danych z roku 2023.

Dodatkowo, problemy zdrowotne zostały zdefiniowane również poprzez liczbę osób borykających się z problemem alkoholizmu oraz narkomanią.

Wskaźnik został obliczony jako liczba osób otrzymujących wsparcie od MOPS z powodu alkoholizmu lub narkomanii, przeliczona na 100 mieszkańców dla każdej jednostki delimitacyjnej, na podstawie danych z roku 2023.

Zjawiska negatywne stwierdzono dla obszarów, w których przynajmniej jeden analizowany wskaźnik był wyższy od średniej dla całej gminy.

Tabela 7. Problemy zdrowotne

Lp.	Jednostka delimitacyjna	Wskaźnik dotyczący osób otrzymujących pomoc z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby (w przeliczeniu na 100 osób)	Wskaźnik dotyczący osób otrzymujących pomoc z powodu alkoholizmu lub narkomanii (w przeliczeniu na 100 osób)	Czy problem występuje?
1	Aleksicze	5,71	0,00	Tak
2	Białostoczek	2,74	0,68	
3	Bobrowa	5,49	4,40	Tak
4	Ciełuszki	9,68	4,84	Tak
5	Dawidowicze	0,00	0,00	
6	Dobrzyniówka	3,83	1,69	Tak
7	Folwarki Małe	6,96	0,00	Tak
8	Folwarki Tylwickie	4,32	0,00	Tak
9	Folwarki Wielkie	1,50	3,01	Tak
10	Gnieciuki	0,00	0,00	
11	Halickie	0,80	0,00	
12	Kamionka	2,79	1,68	Tak
13	Kaniuki	17,07	0,00	Tak
14	Kol. Zabłudów	1,93	0,77	
15	Kołpaki	0,00	0,00	
16	Kowalowce	7,55	0,00	Tak
17	Koźliki	7,59	0,00	Tak
18	Krynckie	6,11	0,00	Tak
19	Kucharówka	5,45	1,82	Tak
20	Kudrycze	4,27	0,00	
21	Kuriany	1,87	0,25	
22	Laszki	11,11	0,00	Tak
23	Łubniki	0,99	0,00	
24	Małynka	0,00	0,00	
25	Miniewicze	0,00	0,00	
26	Nowosady	4,12	0,00	Tak
27	Ochremowicze	9,80	5,88	Tak
28	Olszanka	2,33	0,00	
29	Ostrówki	0,00	0,00	
30	Pasynki	1,83	0,92	Tak
31	Pawły	3,03	0,00	Tak
32	Płoska	4,88	0,00	Tak
33	Protasy	1,66	0,00	

34	Rafałówka	1,97	2,76	Tak
35	Ryboły	2,00	0,00	
36	Rzepniki	0,00	0,00	
37	Sieński	2,86	0,00	Tak
38	Skrybiczne	0,39	0,00	
39	Solniki	2,00	0,00	
40	Tatarowce	21,74	8,70	Tak
41	Zabłudów	1,92	0,88	Tak
42	Zacisze	2,38	0,00	
43	Zagruszany	1,14	0,00	
44	Zajezerce	17,39	0,00	Tak
45	Zwierki	2,34	1,34	Tak
46	Żuki	0,00	0,00	
47	Żywkowo	3,45	0,00	Tak
	Średnia:	2,80	0,84	

Źródło: opracowanie własne

Wysoka liczba mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami

Wysoka liczba mieszkańców, którzy są osobami ze szczególnymi potrzebami, została zidentyfikowana poprzez analizę liczby osób korzystających z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej z powodu niepełnosprawności w określonej jednostce delimitacyjnej.

Wskaźnik ten został obliczony jako liczba osób korzystających z pomocy MOPS z powodu niepełnosprawności na każde 100 mieszkańców w jednostce delimitacyjnej, przy wykorzystaniu danych z roku 2023.

To istotny wskaźnik, który pozwala określić potrzeby osób niepełnosprawnych w danej społeczności oraz wskazać obszary, które wymagają szczególnego wsparcia i działań. Dodatkowo, uwzględnienie tej grupy społecznej w procesie diagnozy jest ważne dla wsparcia spójności społecznej.

Zjawiska negatywne stwierdzono dla obszarów, w których wskaźnik był wyższy od średniej dla całej gminy.

Tabela 8. Osoby ze szczególnymi potrzebami

Lp.	Jednostka delimitacyjna	Wskaźnik niepełnosprawności (w przeliczeniu na 100 osób)	Czy problem występuje?
1	Aleksicze	2,86	Tak
2	Białostoczek	0,00	
3	Bobrowa	4,40	Tak
4	Ciełuszki	9,68	Tak
5	Dawidowicze	0,00	
6	Dobrzyniówka	2,15	
7	Folwarki Małe	3,80	Tak
8	Folwarki Tylwickie	4,32	Tak
9	Folwarki Wielkie	3,01	Tak
10	Gnieciuki	3,08	Tak
11	Halickie	0,80	
12	Kamionka	1,68	

13	Kaniuki	17,07	Tak
14	Kol. Zabłudów	2,70	Tak
15	Kołpaki	0,00	
16	Kowalowce	7,55	Tak
17	Koźliki	10,13	Tak
18	Krynicky	5,24	Tak
19	Kucharówka	2,73	Tak
20	Kudrycze	5,13	Tak
21	Kuriany	0,62	
22	Laszki	0,00	
23	Łubniki	1,48	
24	Małynka	0,00	
25	Miniewicze	6,25	Tak
26	Nowosady	0,00	
27	Ochremowicze	9,80	Tak
28	Olszanka	4,65	Tak
29	Ostrówki	0,00	
30	Pasynki	0,92	
31	Pawły	3,79	Tak
32	Płoska	1,22	
33	Protasy	2,07	
34	Rafałówka	1,77	
35	Ryboły	2,86	Tak
36	Rzepniki	0,00	
37	Sieški	2,86	Tak
38	Skrybicze	0,79	
39	Solniki	8,00	Tak
40	Tatarowce	2,17	
41	Zabłudów	1,33	
42	Zacisze	0,00	
43	Zagruszany	1,14	
44	Zajezerce	15,94	Tak
45	Zwierki	2,01	
46	Żuki	0,00	
47	Żywkowo	0,00	
	Średnia:	2,19	

Źródło: opracowanie własne

Niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym

Niewystarczający poziom zaangażowania w życiu publicznym został zidentyfikowany poprzez analizę frekwencji wyborczej z ostatnich lat. Przyjęto założenie, że udział w wyborach stanowi istotny wskaźnik uczestnictwa w życiu publicznym.

Wskaźnik ten został obliczony jako średnia frekwencja wyborcza z wyborów do Sejmu w 2023 roku oraz z wyborów Prezydenta RP w 2020 roku. Dane te zostały pozyskane od Państwowej Komisji Wyborczej, z uwzględnieniem obwodów lokalnych w poszczególnych jednostkach delimitacyjnych.

Rozpoznanie tego zjawiska jest istotne dla zrozumienia stopnia zaangażowania społeczności w procesy decyzyjne oraz wskazuje obszary, gdzie należy podejmować działania mające na celu zwiększenie partycypacji obywatelskiej i budowanie silniejszej więzi społecznej.

Zjawiska negatywne stwierdzono dla obszarów, w których wskaźnik był niższy od średniej dla całej gminy.

Tabela 9. Poziom uczestnictwa w życiu publicznym

Lp.	Jednostka delimitacyjna	Wskaźnik uczestnictwa w życiu publicznym (frekwencja w %)	Czy problem występuje?
1	Aleksicze	60,97	Tak
2	Białostoczek	69,49	
3	Bobrowa	62,11	Tak
4	Cieluszki	50,50	Tak
5	Dawidowicze	50,50	Tak
6	Dobrzyniówka	59,46	Tak
7	Folwarki Małe	59,46	Tak
8	Folwarki Tylwickie	59,46	Tak
9	Folwarki Wielkie	59,46	Tak
10	Gnieciuki	60,97	Tak
11	Halickie	71,91	
12	Kamionka	62,11	Tak
13	Kaniuki	50,50	Tak
14	Kol. Zabłudów	60,97	Tak
15	Kołpaki	60,97	Tak
16	Kowalowce	70,48	
17	Koźliki	50,50	Tak
18	Krynckie	70,48	
19	Kucharówka	62,11	Tak
20	Kudrycze	71,91	
21	Kuriany	69,49	
22	Laszki	50,50	Tak
23	Łubniki	70,45	
24	Małynka	60,97	Tak
25	Miniewicze	50,50	Tak
26	Nowosady	70,48	
27	Ochremowicze	60,97	Tak
28	Olszanka	60,97	Tak
29	Ostrówki	50,50	Tak
30	Pasynki	71,91	
31	Pawły	50,50	Tak
32	Płoska	62,11	Tak
33	Protasy	70,45	
34	Rafałówka	62,11	Tak
35	Ryboły	50,50	Tak
36	Rzepniki	70,48	
37	Sieśki	60,97	Tak
38	Skrybiczne	71,91	
39	Solniki	70,48	
40	Tatarowce	62,11	Tak
41	Zabłudów	66,44	
42	Zacisze	62,11	Tak
43	Zagruszany	70,45	
44	Zajezerce	62,11	Tak
45	Zwierki	70,45	
46	Żuki	70,48	

47	Żywkowo	60,97	Tak
	Średnia:	62,46	

Zródło: opracowanie własne

Problemy rodziny

Problemy rodzinne stanowią istotny aspekt społeczny, który został zidentyfikowany poprzez analizę liczby osób otrzymujących pomoc z powodu przemocy. Ten wskaźnik służy do odzwierciedlenia przypadków przemocy oraz trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczych i wychowawczych w rodzinach.

Wskaźnik ten został obliczony jako liczba osób otrzymujących pomoc z powodu przemocy na 100 mieszkańców, opierając się na danych dostarczonych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej na podstawie informacji z roku 2023.

Ponadto, w analizie tego zjawiska uwzględniono także liczbę rodzin, które korzystają z pomocy społecznej z powodu niepełnej rodziny.

Wskaźnik liczby rodzin otrzymujących wsparcie od MOPS z powodu niepełnej rodziny został obliczony na 100 mieszkańców dla każdej jednostki delimitacyjnej, korzystając z danych z roku 2023.

Rozpoznanie tych problemów ma znaczenie dla opracowania skutecznych działań wsparcia rodzin oraz promowania zdrowych relacji rodzinnych i bezpiecznego środowiska wychowawczego.

Zjawiska negatywne stwierdzono dla obszarów, w których przynajmniej jeden analizowany wskaźnik był wyższy od średniej dla całej gminy.

Tabela 10. Problemy rodziny

Lp.	Jednostka delimitacyjna	Wskaźnik dotyczący liczby osób otrzymujących pomoc z powodu przemocy (w przeliczeniu na 100 osób)	Wskaźnik dotyczący osób otrzymujących pomoc z powodu niepełnej rodziny (w przeliczeniu na 100 osób)	Czy problem występuje?
1	Aleksicze	0,00	0,00	
2	Białostoczek	0,00	0,00	
3	Bobrowa	0,00	0,00	
4	Cieluszki	0,00	0,00	
5	Dawidowicze	0,00	0,00	
6	Dobrzyniówka	0,61	0,61	Tak
7	Folwarki Małe	0,00	0,00	
8	Folwarki Tylwickie	2,88	0,00	Tak
9	Folwarki Wielkie	3,01	0,00	Tak
10	Gnieciuki	0,00	0,00	
11	Halickie	0,54	0,00	

12	Kamionka	1,68	0,00	Tak
13	Kaniuki	0,00	0,00	
14	Kol. Zabłudów	1,54	0,00	Tak
15	Kołpaki	0,00	0,00	
16	Kowalowce	0,00	0,00	
17	Koźliki	6,33	0,00	Tak
18	Krynckie	0,00	0,00	
19	Kucharówka	0,00	0,00	
20	Kudrycze	0,00	4,27	Tak
21	Kuriany	1,12	0,00	Tak
22	Laszki	0,00	0,00	
23	Łubniki	0,00	0,00	
24	Małynka	0,00	0,00	
25	Miniewicze	0,00	0,00	
26	Nowosady	4,12	2,06	Tak
27	Ochremowicze	0,00	0,00	
28	Olszanka	4,65	0,00	Tak
29	Ostrówki	0,00	0,00	
30	Pasynki	0,00	0,00	
31	Pawły	3,03	0,00	Tak
32	Płoska	0,00	1,22	Tak
33	Protasy	0,00	0,00	
34	Rafałówka	0,20	0,00	
35	Ryboły	2,57	1,71	Tak
36	Rzepniki	0,00	0,00	
37	Sieński	0,00	0,00	
38	Skrybicze	0,39	0,00	
39	Solniki	0,00	0,00	
40	Tatarowce	4,35	13,04	Tak
41	Zabłudów	0,79	0,38	Tak
42	Zacisze	0,00	4,76	Tak
43	Zagruszany	0,57	0,00	
44	Zajezerce	0,00	0,00	
45	Zwierki	0,00	0,33	
46	Żuki	0,00	0,00	
47	Żywkowo	3,45	0,00	Tak
	Średnia:	0,76	0,36	

Źródło: opracowanie własne

Bezpieczeństwo

Zjawisko zostało określone poprzez analizę liczby interwencji Policji na 100 mieszkańców. Wskaźnik uwzględnia różne rodzaje interwencji policyjne w każdej jednostce delimitacyjnej, w tym:

- interwencje Policji związane z zakłócaniem porządku publicznego,
- interwencje związane ze spożywaniem alkoholu w miejscach niedozwolonych,
- interwencje Policji związane z kradzieżą mienia jako wykroczenie,
- interwencje związane z uszkodzeniem mienia.

Dane policyjne za okres 2023 roku zostały pozyskane z Krajowej Mapy Zagrożeń Bezpieczeństwa. Liczba interwencji uwzględnionych do wyliczenia wskaźnika obejmuje wszystkie interwencje w tym czasie.

Analiza tych danych pozwala na lepsze zrozumienie poziomu bezpieczeństwa oraz identyfikację obszarów wymagających wsparcia.

Zjawiska negatywne stwierdzono dla obszarów, w których wskaźnik był wyższy od średniej dla całej gminy.

Tabela 11. Bezpieczeństwo

Lp.	Jednostka delimitacyjna	Wskaźnik przestępczości (w przeliczeniu na 100 osób)	Czy problem występuje?
1	Aleksicze	0,00	
2	Białostoczek	0,00	
3	Bobrowa	0,00	
4	Cieluszki	0,00	
5	Dawidowicze	0,00	
6	Dobrzyniówka	0,15	
7	Folwarki Małe	0,00	
8	Folwarki Tylwickie	0,00	
9	Folwarki Wielkie	0,00	
10	Gnieciuki	0,00	
11	Halickie	0,00	
12	Kamionka	0,00	
13	Kaniuki	0,00	
14	Kol. Zabłudów	0,00	
15	Kołpaki	0,00	
16	Kowalowce	0,00	
17	Koźliki	0,00	
18	Krynicky	0,87	Tak
19	Kucharówka	0,00	
20	Kudrycze	0,00	
21	Kuriany	0,62	Tak
22	Laszki	0,00	
23	Łubniki	0,00	
24	Małynka	0,00	
25	Miniewicze	0,00	
26	Nowosady	0,00	
27	Ochremowicze	0,00	
28	Olszanka	0,00	
29	Ostrówki	0,00	
30	Pasynki	0,92	Tak
31	Pawły	0,00	
32	Płoska	0,00	
33	Protasy	0,41	Tak
34	Rafałówka	0,00	
35	Ryboły	0,00	
36	Rzepniki	0,00	
37	Sieśki	0,00	
38	Skrybicze	0,39	Tak
39	Solniki	0,00	

40	Tatarowce	0,00	
41	Zabłudów	0,21	Tak
42	Zacisze	0,00	
43	Zagruszany	0,57	Tak
44	Zajezerce	0,00	
45	Zwierki	0,00	
46	Żuki	0,00	
47	Żywkowo	0,00	
	Średnia:	0,17	

Źródło: opracowanie własne

Niskiego poziomu edukacji

Niedostateczny poziom edukacji pozostaje nieokreślony z powodu braku dostępnych, wiarygodnych źródeł danych. W obrębie gminy działają szkoły podstawowe, do których uczęszcza młodzież z różnych części obszaru gminy. Niestety, brak kompletnych danych dotyczących wyników egzaminów 8-klasistów, podzielonych według jednostek delimitacyjnych, stanowi istotną przeszkodę w dalszej analizie tego zjawiska. Ponadto, nie zidentyfikowano innego wiarygodnego i adekwatnego źródła danych do rzetelnej oceny tego problemu.

4.1.1. Podsumowanie - sfera społeczna

Analiza delimitacyjna pozwoliła na diagnozę uwarunkowań społecznych w gminie Zabłudów.

Zjawiska negatywne stwierdzono dla obszarów, w których wartości badanych wskaźników były wyższe od średniej dla całej gminy oraz w przypadku frekwencji wyborczej niższe od średniej.

Analiza wskaźnikowa sfery społecznej pozwala na zidentyfikowanie obszarów, gdzie występują problemy społeczne oraz na określenie ich skali poprzez agregację wyników.

Największą koncentracją negatywnych zjawisk społecznych charakteryzuje się dwie jednostki delimitacyjne Folwarki Tylwickie oraz Pawły po 6 zjawisk.

W 11 jednostkach delimitacyjnych występuje po 5 zjawisk kryzysowych w sferze społecznej, natomiast w po 4 zjawiska kryzysowe występują w 10 jednostkach.

Poniższa tabela prezentuje wyniki analizy wskaźnikowej sfery społecznej, gdzie wartość 1 została przypisana tam, gdzie występuje problem. Następnie dokonano agregacji występowania zjawisk kryzysowych w ostatniej kolumnie.

Tabela 12. Wyniki analizy wskaźnikowej jednostek delimitacyjnych w sferze społecznej

Lp.	Jednostka referencyjna	Bezrobocie	Ubóstwo	Problemy zdrowotne	Wysoka liczba mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami	Niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym	Problemy rodziny	Przestępczość	Koncentracja problemów
1	Aleksicze			1	1	1			3
2	Białostoczek								0
3	Bobrowa	1	1	1	1	1			5
4	Cieluszki	1	1	1	1	1			5
5	Dawidowicze					1			1
6	Dobrzyniówka		1	1		1	1		4
7	Folwarki Małe		1	1	1	1			4
8	Folwarki Tylwickie			1	1	1	1		4
9	Folwarki Wielkie	1	1	1	1	1	1		6
10	Gniewczki	1			1	1			3
11	Halickie								0
12	Kamionka		1	1		1	1		4
13	Kaniuki		1	1	1	1			4
14	Kol. Zabłudów	1	1		1	1	1		5
15	Kołpaki					1			1
16	Kowalowce		1	1	1				3
17	Koźliki		1	1	1	1	1		5
18	Krynckie	1	1	1	1			1	5
19	Kucharówka	1	1	1	1	1			5
20	Kudrycze		1		1		1		3
21	Kuriany						1	1	2
22	Laszki	1	1	1		1			4
23	Łubniki								0
24	Małynka					1			1
25	Miniewicze	1	1		1	1			4
26	Nowosady			1			1		2
27	Ochremowicze	1	1	1	1	1			5
28	Olszanka	1	1		1	1	1		5
29	Ostrówki					1			1
30	Pasynki			1				1	2

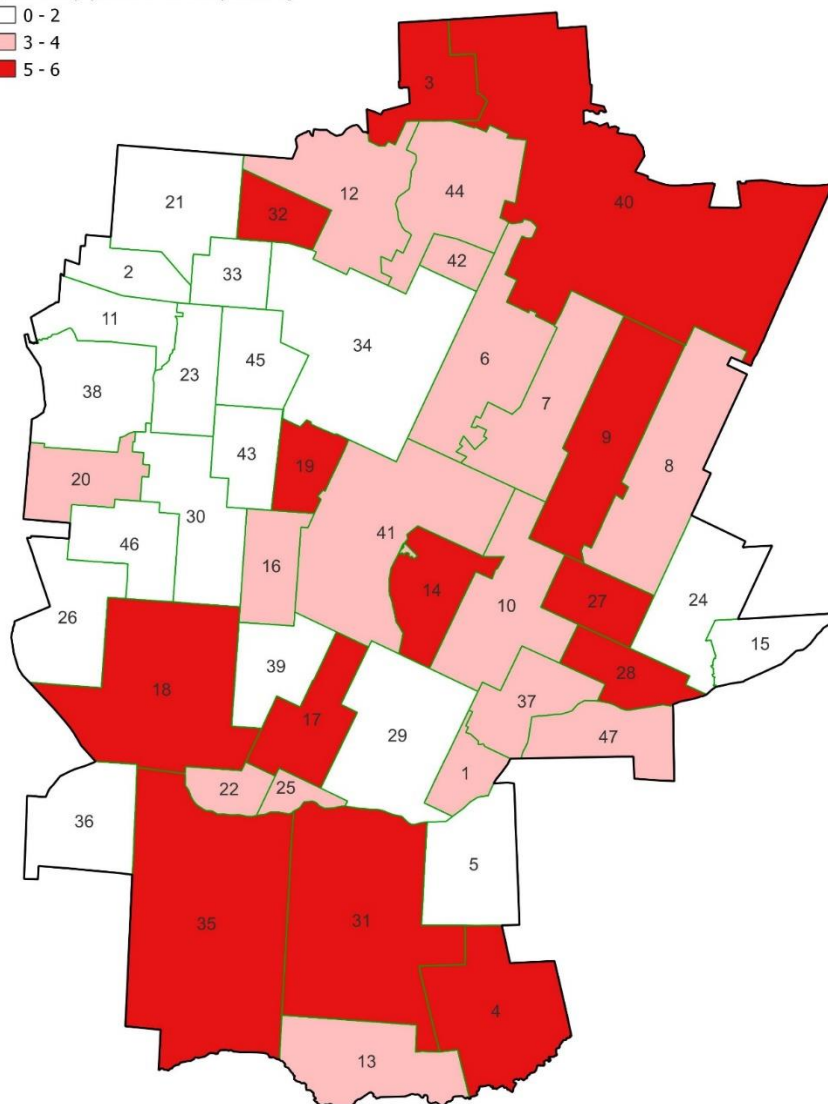
31	Pawły	1	1	1	1	1	1	6
32	Płoska	1	1	1		1	1	5
33	Protasy						1	1
34	Rafałówka			1		1		2
35	Ryboły	1	1		1	1	1	5
36	Rzepniki							0
37	Sieški		1	1	1	1		4
38	Skrybiczne						1	1
39	Solniki				1			1
40	Tatarowce	1	1	1		1	1	5
41	Zabłudów	1		1			1	4
42	Zacisze		1			1	1	3
43	Zagruszany						1	1
44	Zajezerce		1	1	1	1		4
45	Zwierki			1				1
46	Żuki							0
47	Żywkowo			1		1	1	3

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 3. Koncentracja zjawisk kryzysowych w sferze społecznej

Zjawiska kryzysowe w sferze społecznej:

- 0 - 2
- 3 - 4
- 5 - 6

Źródło: opracowanie własne

4.2. Sfera gospodarcza

Analiza objęła ocenę stopnia przedsiębiorczości oraz kondycję sektora przedsiębiorstw. Głównym celem była ocena aktywności gospodarczej na obszarze gminy oraz identyfikacja potencjału do rozwoju ekonomicznego.

Ocena stopnia przedsiębiorczości pozwoliła na określenie, w jakim stopniu sektor gospodarczy jest rozwinięty w danym regionie, biorąc pod uwagę specyfikę gminy. Z kolei analiza kondycji przedsiębiorstw umożliwiła ocenę zmian w sektorze gospodarczym w ciągu ostatnich lat oraz diagnozę ewentualnych trudności, z jakimi mogą się one wiązać.

Stopień przedsiębiorczości

Stopień przedsiębiorczości, biorąc pod uwagę specyfikę gminy, został określony na podstawie liczby działających przedsiębiorstw zarejestrowanych w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (CEIDG), a także liczby gospodarstw rolnych.

Wskaźniki stopnia przedsiębiorczości zdefiniowano poprzez udział dwóch wskaźników cząstkowych:

- (PG) liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2024 roku w CEIDG, przeliczona na 100 mieszkańców,
- (GR) liczba gospodarstw rolnych, przeliczona na 100 mieszkańców. Dane pochodzą z Urzędu Gminy i odnoszą się do sytuacji na rok 2024.

Przyjęto założenie, że w gminie istnieje równowaga działalności rolniczej i pozarolniczej dla rozwoju gminy i stopnia poziomu przedsiębiorczości mieszkańców.

Stopień przedsiębiorczości określono zgodnie z poniższym wzorem:

$$SP = 0,5*PG+0,5*GR.$$

Zjawiska negatywne stwierdzono dla obszarów, w których wskaźnik przedsiębiorczości był niższy od średniej dla całej gminy.

Tabela 13. Stopień przedsiębiorczości

Lp.	Jednostka delimitacyjna	Wskaźnik przedsiębiorczości pozarolniczej (PG) (w przeliczeniu na 100 osób)	Wskaźnik przedsiębiorczości rolniczej (GR) (w przeliczeniu na 100 osób)	Wskaźnik stopnia przedsiębiorczości SP = 0,5*PG+0,5*GR	Czy problem występuje?
1	Aleksicze	0,00	0,00	0,00	Tak
2	Białostoczek	7,53	23,29	15,41	Tak
3	Bobrowa	3,30	58,24	30,77	
4	Ciełuszki	1,61	222,58	112,10	
5	Dawidowicze	7,69	175,00	91,35	
6	Dobrzyniówka	2,45	12,73	7,59	Tak
7	Folwarki Małe	1,27	56,96	29,11	
8	Folwarki Tylwickie	3,60	100,72	52,16	
9	Folwarki Wielkie	2,26	97,74	50,00	

10	Gnieciuki	4,62	103,08	53,85	
11	Halickie	6,70	54,16	30,43	
12	Kamionka	5,59	78,21	41,90	
13	Kaniuki	0,00	241,46	120,73	
14	Kol. Zabłudów	5,41	31,27	18,34	Tak
15	Kołpaki	0,00	81,82	40,91	
16	Kowalowce	0,94	82,08	41,51	
17	Koźliki	2,53	94,94	48,73	
18	Krynckie	1,75	74,67	38,21	
19	Kucharówka	2,73	52,73	27,73	
20	Kudrycze	5,13	114,53	59,83	
21	Kuriany	7,11	36,28	21,70	Tak
22	Laszki	2,78	86,11	44,44	
23	Łubniki	1,97	63,55	32,76	
24	Małynka	2,13	131,91	67,02	
25	Miniewicze	0,00	106,25	53,13	
26	Nowosady	5,15	117,53	61,34	
27	Ochremowicze	1,96	45,10	23,53	Tak
28	Olszanka	2,33	51,16	26,74	Tak
29	Ostrówki	6,25	107,81	57,03	
30	Pasynki	4,59	75,23	39,91	
31	Pawły	2,27	109,85	56,06	
32	Płoska	3,66	60,98	32,32	
33	Protasy	5,39	38,17	21,78	Tak
34	Rafałówka	4,72	49,61	27,17	Tak
35	Ryboły	1,71	66,86	34,29	
36	Rzepniki	5,05	147,47	76,26	
37	Sieński	5,71	157,14	81,43	
38	Skrybicze	10,24	59,06	34,65	
39	Solniki	4,00	94,00	49,00	
40	Tatarowce	2,17	106,52	54,35	
41	Zabłudów	6,21	15,10	10,65	Tak
42	Zacisze	0,00	76,19	38,10	
43	Zagruszany	6,25	42,05	24,15	Tak
44	Ząjezierce	4,35	110,14	57,25	
45	Zwierki	6,02	40,80	23,41	Tak
46	Żuki	9,30	67,44	38,37	
47	Żywkowo	0,00	131,03	65,52	
	Średnia:	4,95	50,11	27,53	

Źródło: opracowanie własne

Kondycja przedsiębiorczości

Analizując kondycję sektora, dokonano oceny liczby zawieszonych działalności gospodarczych. Celem tej analizy było określenie obszarów, w których przedsiębiorczość rozwijała się w ostatnich latach najwolniej. Ponadto, uwzględniono wskaźnik zawieszonych działalności gospodarczych jako miarę kondycji lokalnych przedsiębiorstw, gdzie wyższy wskaźnik wskazuje na gorszą kondycję sektora.

Wskaźniki zostały zdefiniowane jako liczba zawieszonych podmiotów gospodarczych w latach przeliczona na 100 mieszkańców.

Tabela 14. Kondycja przedsiębiorczości

Lp.	Jednostka delimitacyjna	Wskaźnik kondycji przedsiębiorstw (w przeliczeniu na 100 osób)	Czy problem występuje?
1	Aleksicze	0,00	
2	Białostoczek	2,05	Tak
3	Bobrowa	1,10	
4	Cieluszki	1,61	Tak
5	Dawidowicze	0,00	
6	Dobrzyniówka	1,07	
7	Folwarki Małe	0,63	
8	Folwarki Tylwickie	0,00	
9	Folwarki Wielkie	0,75	
10	Gniewczki	3,08	Tak
11	Halickie	1,07	
12	Kamionka	2,23	Tak
13	Kaniuki	0,00	
14	Kol. Zabłudów	1,93	Tak
15	Kołpaki	0,00	
16	Kowalowce	0,94	
17	Koźliki	2,53	Tak
18	Krynckie	0,87	
19	Kucharówka	0,00	
20	Kudrycze	3,42	Tak
21	Kuriany	1,37	Tak
22	Laszki	0,00	
23	Łubniki	2,46	Tak
24	Małynka	2,13	Tak
25	Miniewicze	0,00	
26	Nowosady	1,03	
27	Ochremowicze	0,00	
28	Olszanka	0,00	
29	Ostrówki	1,56	Tak
30	Pasynki	0,92	
31	Pawły	2,27	Tak
32	Płoska	1,22	
33	Protasy	2,90	Tak
34	Rafałówka	0,79	
35	Ryboły	0,86	
36	Rzepniki	1,01	
37	Sieński	2,86	Tak
38	Skrybicze	1,57	Tak
39	Solniki	0,00	
40	Tatarowce	0,00	
41	Zabłudów	1,38	Tak
42	Zacisze	0,00	
43	Zagruszany	1,70	Tak
44	Zajezerce	2,90	Tak
45	Zwierki	2,68	Tak
46	Żuki	2,33	Tak
47	Żywkowo	0,00	
	Średnia:	1,37	

Źródło: opracowanie własne

4.2.1. Podsumowanie - sfera gospodarcza

Największą koncentracją negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej charakteryzują się jednostki delimitacyjne Białostoczek, Kol. Zabłudów, Kudrycze, Protasy, Zabłudów, Zagłuszany oraz Zwierki (po 2 zjawiska). Zdiagnozowano w tych strefach niski stopień przedsiębiorczości oraz niski poziom kondycji przedsiębiorczości.

Poniższa tabela prezentuje wyniki analizy wskaźnikowej sfery gospodarczej, wartość 1 została przypisana tam, gdzie występuje problem. Następnie dokonano agregacji występowania zjawisk kryzysowych w ostatniej kolumnie.

Tabela 15. Wyniki analizy wskaźnikowej jednostek delimitacyjnych w sferze gospodarczej

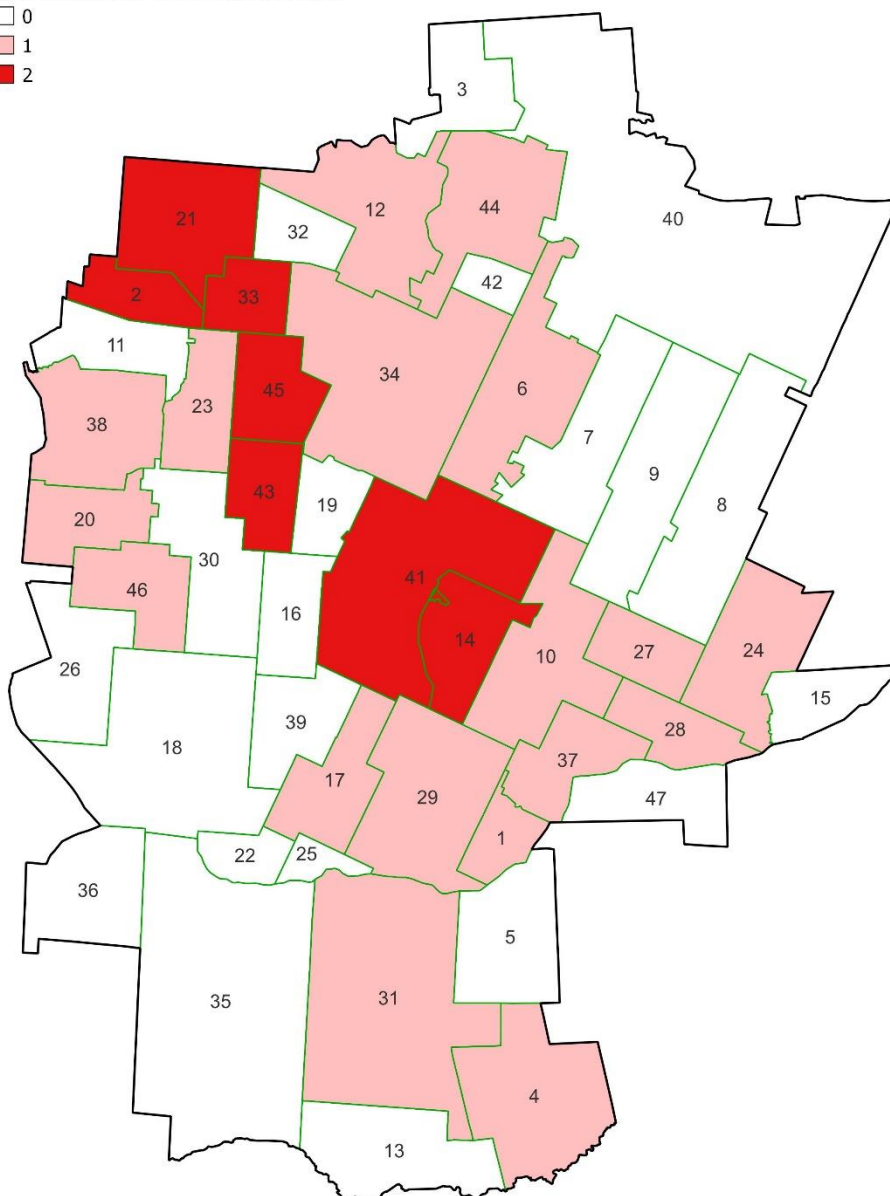
Lp.	Jednostka referencyjna	Stopień przedsiębiorczości	Kondycja przedsiębiorstw	Koncentracja problemów
1	Aleksicze	1		1
2	Białostoczek	1	1	2
3	Bobrowa			0
4	Ciełuszki		1	1
5	Dawidowicze			0
6	Dobrzyniówka	1		1
7	Folwarki Małe			0
8	Folwarki Tylwickie			0
9	Folwarki Wielkie			0
10	Gnieciuki		1	1
11	Halickie			0
12	Kamionka		1	1
13	Kaniuki			0
14	Kol. Zabłudów	1	1	2
15	Kołpaki			0
16	Kowalowce			0
17	Koźliki		1	1
18	Krynicky			0
19	Kucharówka			0
20	Kudrycze		1	1
21	Kuriany	1	1	2
22	Laszki			0
23	Łubniki		1	1
24	Małynka		1	1
25	Miniewiczze			0
26	Nowosady			0
27	Ochremowicze	1		1
28	Olszanka	1		1
29	Ostrówki		1	1
30	Pasynki			0
31	Pawły		1	1
32	Płoska			0
33	Protasy	1	1	2
34	Rafałówka	1		1
35	Ryboły			0
36	Rzepniki			0
37	Sieški		1	1
38	Skrybicze		1	1
39	Solniki			0
40	Tatarowce			0
41	Zabłudów	1	1	2

42	Zacisze			0
43	Zagruszany	1	1	2
44	Zajezerce		1	1
45	Zwierki	1	1	2
46	Żuki		1	1
47	Żywkowo			0

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 4. Koncentracja zjawisk kryzysowych w sferze gospodarczej

Zjawiska kryzysowe w sferze gospodarczej:

Źródło: opracowanie własne

4.3. Sfera środowiskowa

Analiza sfery środowiskowej ma na celu nie tylko identyfikację problemów związanych z jakością środowiska, ale także ocenę ich wpływu na jakość życia mieszkańców oraz zdrowie publiczne. W szczególności, analiza koncentruje się na przekroczeniach standardów jakości środowiska oraz obecności odpadów, które mogą stanowić zagrożenie zarówno dla ludzi, jak i dla samego środowiska naturalnego.

Dokonano analizy trzech elementów: stanu zanieczyszczenia powietrza, rozmieszczenia wyrobów zawierających azbest oraz poziomu emisji hałasu.

Zanieczyszczenie powietrza

W obszarze analizy środowiskowej dokonano oceny liczby kotłowni w budynkach publicznych na terenie gminy. W ramach tego badania przyjęto, że obszary, gdzie instalacja ogrzewania wymaga modernizacji, stanowią stan kryzysowy.

Wskaźnik stopnia zanieczyszczenia powietrza został zdefiniowany jako liczba kotłowni w budynkach publicznych wymagające modernizacji lub wymiany w poszczególnych jednostkach delimitacyjnych. Dane wykorzystane do obliczenia tego wskaźnika pochodzą z Urzędu Gminy i odnoszą się do roku 2023.

Negatywne zjawisko zaobserwowano w obszarach, gdzie znajdowały się tego rodzaju kotłownie.

Tabela 16. Zanieczyszczenia powietrza

Lp.	Jednostka delimitacyjna	Liczba kotłowni ciepłych w budynkach publicznych wymagających modernizacji (szt.)	Czy problem występuje?
1	Aleksicze		
2	Białostoczek		
3	Bobrowa		
4	Cieluszki		
5	Dawidowicze		
6	Dobrzyniówka		
7	Folwarki Małe		
8	Folwarki Tylwickie		
9	Folwarki Wielkie		
10	Gnieciuki		
11	Halickie		
12	Kamionka		
13	Kaniuki		
14	Kol. Zabłudów		
15	Kołpaki		
16	Kowalowce		
17	Koźliki	1	Tak
18	Krynckie		
19	Kucharówka		
20	Kudrycze		
21	Kuriany		

22	Laszki		
23	Łubniki		
24	Małynka		
25	Miniewicze		
26	Nowosady		
27	Ochremowicze		
28	Olszanka		
29	Ostrówki		
30	Pasynki		
31	Pawły		
32	Płoska		
33	Protasy		
34	Rafałówka		
35	Ryboły		
36	Rzepniki	1	Tak
37	Sieški		
38	Skrybiczne		
39	Solniki		
40	Tatarowce		
41	Zabłudów	3	Tak
42	Zacisze		
43	Zagruszany		
44	Zajezerce		
45	Zwierki		
46	Żuki		
47	Żywkowo		

Źródło: opracowanie własne

Rozmieszczenie wyrobów azbestowych

Azbest jest materiałem niebezpiecznym, szczególnie gdy nie jest właściwie użytkowany i zabezpieczony. Niewłaściwe wykorzystanie, degradacja techniczna lub brak odpowiedniego zabezpieczenia może prowadzić do uwolnienia włókien azbestu do powietrza, co z kolei zwiększa ryzyko wystąpienia chorób, takich jak pylica azbestowa, choroby opłucnej i nowotwory.

W celu oceny obecności wyrobów azbestowych na terenie gminy, przyjęto wskaźnik rozmieszczenia wyrobów azbestowych, który uwzględnia masę azbestu w przeliczeniu na jednostkę powierzchni (kg/km²). Dane wykorzystane do obliczenia tego wskaźnika pochodzą z roku 2024 i zostały pozyskane z bazy azbestowej: <https://esip.bazaazbestowa.gov.pl/>.

Tabela 17. Wyroby azbestowe

Lp.	Jednostka delimitacyjna	Wskaźnik rozmieszczenia wyrobów azbestowych (kg/km ²)	Czy problem występuje?
1	Aleksicze	12 873,36	Tak
2	Białostoczek	2 019,95	
3	Bobrowa	2 066,62	
4	Ciełuszki	8 702,12	Tak
5	Dawidowicze	9 530,40	Tak
6	Dobrzyniówka	13 263,08	Tak
7	Folwarki Małe	7 774,03	Tak
8	Folwarki Tylwickie	4 310,72	

9	Folwarki Wielkie	13 882,33	Tak
10	Gnieciuki	3 693,36	
11	Halickie	18 020,10	Tak
12	Kamionka	11 505,52	Tak
13	Kaniuki	7 720,39	Tak
14	Kol. Zabłudów	7 745,71	Tak
15	Kołpaki	2 986,05	
16	Kowalowce	12 876,12	Tak
17	Koźliki	5 145,61	
18	Krynickie	6 413,01	
19	Kucharówka	14 426,27	Tak
20	Kudrycze	12 560,84	Tak
21	Kuriany	11 105,81	Tak
22	Laszki	10 202,83	Tak
23	Łubniki	14 854,85	Tak
24	Małynka	11 908,69	Tak
25	Miniewicze	3 751,87	
26	Nowosady	4 851,03	
27	Ochremowicze	0,00	
28	Olszanka	1 582,37	
29	Ostrówki	10 414,02	Tak
30	Pasynki	2 678,35	
31	Pawły	3 253,52	
32	Płoska	0,00	
33	Protasy	17 520,31	Tak
34	Rafałówka	12 499,64	Tak
35	Ryboły	8 898,98	Tak
36	Rzepniki	15 631,27	Tak
37	Sieški	1 837,55	
38	Skrybiczne	9 962,46	Tak
39	Solniki	5 379,11	
40	Tatarowce	400,52	
41	Zabłudów	11 440,84	Tak
42	Zacisze	15 046,71	Tak
43	Zagruszany	1 538,44	
44	Zajezerce	4 006,88	
45	Zwierki	14 313,34	Tak
46	Żuki	4 150,41	
47	Żywkowo	3 326,53	
	Średnia:	7 494,99	

Źródło: opracowanie własne

Zagrożenie hałasem

Hałas antropogeniczny, wywołany działalnością człowieka, można sklasyfikować na dwie główne kategorie: hałas komunikacyjny oraz hałas przemysłowy. Hałas przemysłowy wywodzi się głównie z zakładów produkcyjnych, fabryk i warsztatów rzemieślniczych, natomiast hałas komunikacyjny jest konsekwencją ruchu drogowego, kolejowego i lotniczego.

W kontekście analizowanej gminy, nie zidentyfikowano dużych zakładów przemysłowych, które mogłyby znacząco przyczyniać się do emisji hałasu.

Największe natężenie hałasu komunikacyjnego występuje wzdłuż głównych arterii komunikacyjnych. W przypadku Zabłudowa, głównym źródłem generowania hałasu komunikacyjnego jest ruch na drodze krajowej 19.

Wskaźnik zagrożenia hałasem został ustalony dla jednostek administracyjnych, przez które przebiega droga krajowa.

Tabela 18. Zagrożenie hałasem

Lp.	Jednostka delimitacyjna	Ludność	Czy przez jednostkę przebiega DK 19?	Czy problem występuje?
1	Aleksicze	35		
2	Bialostoczek	146	1	Tak
3	Bobrowa	91		
4	Cieluszki	62		
5	Dawidowicze	52		
6	Dobrzyniówka	652		
7	Folwarki Małe	158		
8	Folwarki Tylwickie	139		
9	Folwarki Wielkie	133		
10	Gnieciuki	65		
11	Halickie	373		
12	Kamionka	179		
13	Kaniuki	41		
14	Kol. Zabłudów	259		
15	Kołpaki	33		
16	Kowalowce	106		
17	Koźliki	79	1	Tak
18	Krynicky	229		
19	Kucharówka	110	1	Tak
20	Kudrycze	117		
21	Kuriany	802	1	Tak
22	Laszki	36	1	Tak
23	Łubniki	203	1	Tak
24	Małynka	47		
25	Miniewicze	16		
26	Nowosady	97		
27	Ochremowicze	51		
28	Olszanka	43		
29	Ostrówki	64		
30	Pasynki	109		
31	Pawły	132		
32	Płoska	82		
33	Protasy	241	1	Tak
34	Rafałówka	508		
35	Ryboły	350	1	Tak
36	Rzepniki	99		
37	Sieński	35		
38	Skrybiczne	254		
39	Solniki	50		
40	Tatarowce	46		
41	Zabłudów	2398	1	Tak
42	Zacisze	42		
43	Zagruszany	176	1	Tak
44	Zajezerce	69		

45	Zwierki	299	1	Tak
46	Żuki	86		
47	Żywkowo	29		

Źródło: opracowanie własne

4.3.1. Podsumowanie - sfera środowiskowa

Największą koncentracją negatywnych zjawisk w sferze środowiskowej charakteryzuje się Zabłudów (3 zjawiska). Zdiagnozowano w tej strefie wysoki stopień zanieczyszczenia powietrza, wysoką ilość wyrobów azbestowych i relatywnie wysoki poziom natężenia hałasu.

W kolejnych 9 jednostkach delimitacyjnych występują 2 zjawiska w sferze środowiskowej.

Poniższa tabela prezentuje wyniki analizy wskaźnikowej sfery środowiskowej, wartość 1 została przypisana tam, gdzie występuje problem. Następnie dokonano agregacji występowania zjawisk kryzysowych w ostatniej kolumnie.

Tabela 19. Wyniki analizy wskaźnikowej w sferze środowiskowej

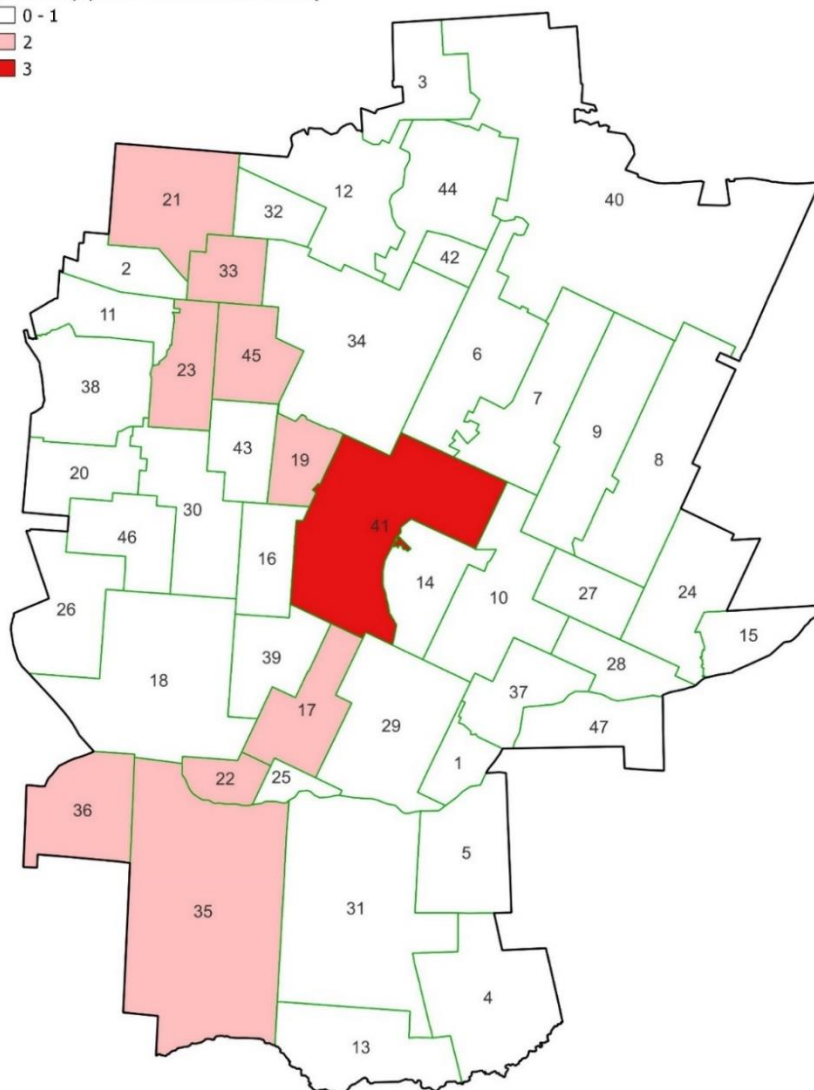
Lp.	Jednostka referencyjna	Zanieczyszczenie powietrza	Wyroby azbestowe	Zagrożenie hałasem	Koncentracja problemów
1	Aleksicze		1		1
2	Białostoczek			1	1
3	Bobrowa				0
4	Ciełuszki		1		1
5	Dawidowicze		1		1
6	Dobrzyniówka		1		1
7	Folwarki Małe		1		1
8	Folwarki Tylwickie				0
9	Folwarki Wielkie		1		1
10	Gnieciuki				0
11	Halickie		1		1
12	Kamionka		1		1
13	Kaniuki		1		1
14	Kol. Zabłudów		1		1
15	Kołpaki				0
16	Kowalowce		1		1
17	Koźliki	1		1	2
18	Krynicky				0
19	Kucharówka		1	1	2
20	Kudrycze		1		1
21	Kuriany		1	1	2
22	Laszki		1	1	2
23	Łubniki		1	1	2
24	Małynka		1		1
25	Miniewicze				0
26	Nowosady				0
27	Ochremowicze				0
28	Olszanka				0
29	Ostrówki		1		1
30	Pasynki				0
31	Pawły				0
32	Płoska				0
33	Protasy		1	1	2
34	Rafałówka		1		1

35	Ryboły		1	1	2
36	Rzepniki	1	1		2
37	Sieški				0
38	Skrybicze		1		1
39	Solniki				0
40	Tatarowce				0
41	Zabłudów	1	1	1	3
42	Zacisze		1		1
43	Zagruszany			1	1
44	Zajezerce				0
45	Zwierki		1	1	2
46	Żuki				0
47	Żywkowo				0

Źródło: opracowanie własne.

Rysunek 5. Koncentracja zjawisk kryzysowych w sferze środowiskowej

Zjawiska kryzysowe w sferze środowiskowej:

Źródło: opracowanie własne

4.4. Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Jakość terenów publicznych

Głównym aspektem analizy niekorzystnych zjawisk w obszarze przestrzenno-funkcjonalnym była ocena stanu oraz wykorzystania przestrzeni publicznej w gminie. Podstawowym wskaźnikiem była liczba miejsc w przestrzeni publicznej o stanie technicznym określonym jako zły lub średni, co sygnalizowało potrzebę zmiany/modernizacji.

Przestrzeń publiczna jest kluczowym elementem życia społecznego, odgrywającym istotną rolę w zaspokajaniu potrzeb mieszkańców oraz budowaniu wspólnoty. Szczególną uwagę poświęcono przestrzeniom przeznaczonym do rekreacji, sportu, działalności gospodarczej oraz miejscom sprzyjającym integracji społecznej, takim jak parki, place zabaw, targowiska czy otoczenia świetlic i szkół.

Przeprowadzono klasyfikację przestrzeni publicznej na trzy kategorie:

- Obszary o złym stanie, charakteryzujące się zaniedbaniem, zarastaniem i ograniczoną dostępnością dla lokalnej społeczności, które nie spełniają swojej roli. Takie miejsca, ze względu na niedostateczny poziom infrastruktury, mogą stanowić zagrożenie dla użytkowników.
- Obszary o średnim stanie, które częściowo są dostępne dla społeczności, ale z powodu pogarszającego się stanu infrastruktury lub ograniczonej dostępności, tracą swoje funkcje.
- Obszary w dobrym stanie, zapewniające efektywne wykorzystanie i przynoszące korzyści lokalnej społeczności.

Zjawiska negatywne stwierdzono w obszarach, gdzie zdefiniowano przestrzenie publiczne w złym i średnim stanie.

Tabela 20. Jakość przestrzeni publicznej

Lp.	Jednostka delimitacyjna	Przestrzenie publiczne (stan zły, średni)	Czy problem występuje?
1	Aleksicze		
2	Białostoczek		
3	Bobrowa		
4	Ciełuszki		
5	Dawidowicze		
6	Dobrzyniówka		
7	Folwarki Małe		
8	Folwarki Tylwickie		
9	Folwarki Wielkie		
10	Gnieciuki		
11	Halickie		
12	Kamionka		
13	Kaniuki		
14	Kol. Zabłudów	1	Tak
15	Kołpaki		
16	Kowalowce		

17	Koźliki		
18	Krynicky		
19	Kucharówka		
20	Kudrycze		
21	Kuriany		
22	Laszki		
23	Łubniki		
24	Małynka		
25	Miniewicze		
26	Nowosady		
27	Ochremowicze		
28	Olszanka		
29	Ostrówki		
30	Pasynki		
31	Pawły		
32	Płaska		
33	Protasy		
34	Rafałówka		
35	Ryboły		
36	Rzepniki		
37	Sieški		
38	Skrybiczne		
39	Solniki		
40	Tatarowce		
41	Zabłudów	3	Tak
42	Zacisze		
43	Zagruszany		
44	Zajezerce		
45	Zwierki		
46	Żuki		
47	Żywkowo		

Źródło: opracowanie własne

Dostępność infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami

Podczas oceny przeanalizowano również dostępność miejsc publicznych dla osób o szczególnych potrzebach. Przeprowadzono analizę, aby określić, czy te przestrzenie są dostępne, częściowo niedostępne czy całkowicie niedostępne. Obszary uznane za częściowo lub całkowicie niedostępne zostały uwzględnione w jednostkach terytorialnych i zdefiniowane jako zjawiska kryzysowe.

Tabela 21. Dostępność przestrzeni do osób ze szczególnymi potrzebami

Lp.	Jednostka delimitacyjna	Dostępność przestrzeni dla osób z szczególnymi potrzebami (częściowo dostępny, niedostępny)	Czy problem występuje?
1	Aleksicze		
2	Białostoczek		
3	Bobrowa		
4	Cieluszki		
5	Dawidowicze		
6	Dobrzyniówka		
7	Folwarki Małe		
8	Folwarki Tylwickie		
9	Folwarki Wielkie		
10	Gnieciuki		

11	Halickie		
12	Kamionka		
13	Kaniuki		
14	Kol. Zabłudów	1	Tak
15	Kołpaki		
16	Kowalowce		
17	Koźliki		
18	Krynickie		
19	Kucharówka		
20	Kudrycze		
21	Kuriany		
22	Laszki		
23	Łubniki		
24	Małynka		
25	Miniewicze		
26	Nowosady		
27	Ochremowicze		
28	Olszanka		
29	Ostrówki		
30	Pasynki		
31	Pawły		
32	Płoska		
33	Protasy		
34	Rafałówka		
35	Ryboły		
36	Rzepniki		
37	Sieński		
38	Skrybiczne		
39	Solniki		
40	Tatarowce		
41	Zabłudów	2	Tak
42	Zacisze		
43	Zagruszany		
44	Zajezerce		
45	Zwierki		
46	Żuki		
47	Żywkowo		

Źródło: opracowanie własne

Negatywne zjawiska w przestrzeni gminy

Analizując dane z Krajowej Mapy Zagrożeń Bezpieczeństwa, prowadzonej przez Policję, przeprowadzono badanie dotyczące kilku kluczowych zjawisk przestrzenno-funkcjonalnych w kontekście przestrzeni gminnej. Badania te objęły: grupowanie się małoletnich zagrożonych demoralizacją, spożywanie alkoholu w miejscach niedozwolonych, dzikie wysypiska, nieprawidłowe parkowanie, złą organizację ruchu drogowego oraz przekraczanie dozwolonej prędkości.

Aby ocenić skalę tych negatywnych zjawisk w przestrzeni, zdecydowano się przyjąć wskaźnik liczby zjawisk w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Do obliczenia tego wskaźnika wykorzystano dane z 2023 roku.

Zjawiska negatywne stwierdzono dla obszarów, w których wskaźnik był wyższy od średniej dla całej gminy.

Tabela 22. Negatywne zjawiska w przestrzeni gminy

Lp.	Jednostka delimitacyjna	Wskaźnik liczby zjawisk (na 100 osób)	Czy problem występuje?
1	Aleksicze	0,00	
2	Białostoczek	0,00	
3	Bobrowa	0,00	
4	Cieluszki	0,00	
5	Dawidowicze	0,00	
6	Dobrzyniówka	0,00	
7	Folwarki Małe	0,00	
8	Folwarki Tylwickie	0,00	
9	Folwarki Wielkie	0,75	Tak
10	Gnieciuki	0,00	
11	Halickie	0,00	
12	Kamionka	0,00	
13	Kaniuki	0,00	
14	Kol. Zabłudów	0,00	
15	Kołpaki	0,00	
16	Kowalowce	0,00	
17	Koźliki	1,27	Tak
18	Krynicky	0,00	
19	Kucharówka	0,00	
20	Kudrycze	0,00	
21	Kuriany	0,00	
22	Laszki	0,00	
23	Łubniki	0,49	Tak
24	Małynka	0,00	
25	Miniewicze	0,00	
26	Nowosady	0,00	
27	Ochremowicze	0,00	
28	Olszanka	0,00	
29	Ostrówki	0,00	
30	Pasynki	0,00	
31	Pawły	0,00	
32	Płaska	0,00	
33	Protasy	0,00	
34	Rafałówka	0,20	Tak
35	Ryboły	0,86	Tak
36	Rzepniki	0,00	
37	Sieški	0,00	
38	Skrybiczne	0,00	
39	Solniki	0,00	
40	Tatarowce	0,00	
41	Zabłudów	0,13	Tak
42	Zacisze	0,00	
43	Zagruszany	0,00	
44	Zajezerce	0,00	
45	Zwierki	0,00	
46	Żuki	0,00	
47	Żywkowo	0,00	
	Średnia:	0,11	

Źródło: opracowanie własne

4.4.1. Podsumowanie - sfera przestrzenno-funkcjonalna

Największą koncentracją negatywnych zjawisk w sferze przestrzenno-funkcjonalnej charakteryzuje się jednostka delimitacyjna Zabłudów (3 zjawiska). Zdiagnozowano w tej strefie: niską jakość przestrzeni publicznych, niedostosowane przestrzenie publiczne dla osób z szczególnymi potrzebami oraz wysoki wskaźnik liczby negatywnych zjawisk w przestrzeni publicznej.

Poniższa tabela prezentuje wyniki analizy wskaźnikowej sfery przestrzenno-funkcjonalnej, gdzie wartość 1 została przypisana tam, gdzie występuje problem. Następnie dokonano agregacji występowania zjawisk kryzysowych w ostatniej kolumnie.

Tabela 23. Wyniki analizy wskaźnikowej jednostek delimitacyjnych w sferze przestrzenno-funkcjonalnej

Lp.	Jednostka referencyjna	Przestrzenie publiczne (stan zły, średni)	Dostępność dla osób z szczególnymi potrzebami (częściowo dostępny, niedostępny)	Wskaźnik liczby negatywnych zjawisk	Koncentracja problemów
1	Aleksicze				0
2	Białostoczek				0
3	Bobrowa				0
4	Cieluszki				0
5	Dawidowicze				0
6	Dobrzyniówka				0
7	Folwarki Małe				0
8	Folwarki Tylwickie				0
9	Folwarki Wielkie			1	1
10	Gneciuki				0
11	Halickie				0
12	Kamionka				0
13	Kaniuki				0
14	Kol. Zabłudów	1	1		2
15	Kołpaki				0
16	Kowalowce				0
17	Koźliki			1	1
18	Krynickie				0
19	Kucharówka				0
20	Kudrycze				0
21	Kuriany				0
22	Laszki				0
23	Łubniki			1	1
24	Małynka				0
25	Miniewicze				0
26	Nowosady				0
27	Ochremowicze				0
28	Olszanka				0
29	Ostrówki				0
30	Pasynki				0
31	Pawły				0
32	Płoska				0
33	Protasy				0
34	Rafałówka			1	1
35	Ryboły			1	1

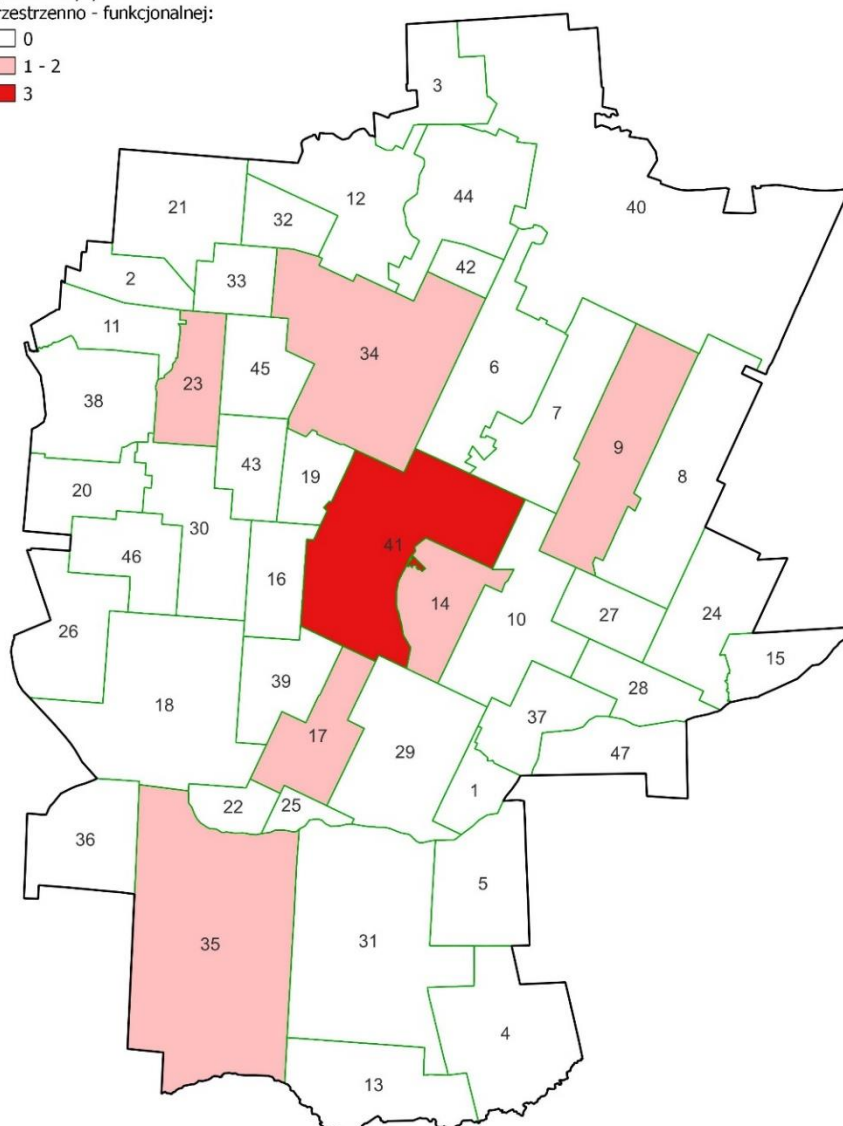
36	Rzepniki				0
37	Sieśki				0
38	Skrybiczne				0
39	Solniki				0
40	Tatarowce				0
41	Zabłudów	1	1	1	3
42	Zacisze				0
43	Zagruszany				0
44	Zajezerce				0
45	Zwierki				0
46	Żuki				0
47	Żywkowo				0

Źródło: opracowanie własne.

Rysunek 6. Koncentracja zjawisk kryzysowych w sferze przestrzenno-funkcjonalnej

Zjawiska kryzysowe w sferze
przestrzenno - funkcjonalnej:

- 0
- 1 - 2
- 3

Źródło: opracowanie własne

4.5. Sfera techniczna

Podstawowym aspektem badania niekorzystnych zjawisk w obszarze technicznym było przeprowadzenie oceny stanu technicznego obiektów publicznych oraz infrastruktury komunalnej. W ramach analizy uwzględniono również dostępność tych obiektów dla osób ze szczególnymi potrzebami.

Stan techniczny obiektów

W ramach przeprowadzonej analizy dokonano oceny stanu technicznego obiektów publicznych oraz obiektów komunalnych i socjalnych, obejmujących różnorodne instytucje i placówki służące społeczności lokalnej.

Klasyfikacja ocena stanu technicznego obiektów:

- Zły stan techniczny budynku to taki, w którym występują poważne usterki lub braki, które stanowią zagrożenie dla bezpieczeństwa i zdrowia użytkowników oraz osób przebywających w pobliżu. Przykładowo, może to obejmować nieszczelności dachu, awarie instalacji elektrycznej czy brak odpowiednich barier ochronnych.
- Średni stan techniczny budynku to taki, w którym występują pewne usterki lub braki, jednakże nie stanowią one bezpośredniego zagrożenia dla bezpieczeństwa ani zdrowia użytkowników. Mogą to być drobne usterki instalacji elektrycznej czy wodno-kanalizacyjnej, pewne braki w ociepleniu budynku czy wyposażeniu.
- Dobry stan techniczny budynku to taki, w którym wszystkie instalacje i urządzenia działają prawidłowo, a budynek jest odpowiednio ocieplony i wyposażony. Jest to obiekt, który zapewnia komfortowe warunki użytkowania bez obaw o bezpieczeństwo czy zdrowie użytkowników.

Dodatkowo, obiekty, które wymagają rozbudowy, zostały zaklasyfikowane jako stan średni, ze względu na fakt, że w najbliższym czasie mogą utracić swoje funkcje ze względu na ograniczoną powierzchnię.

Analiza obiektów publicznych objęła szeroki zakres, w tym budynki ośrodków kultury, świetlic, bibliotek, obiektów sportowo-rekreacyjnych, oczyszczalnie ścieków, placówek edukacyjnych oraz placówek zdrowia itp.. Każdy z tych obiektów został poddany ocenie, uwzględniającej zarówno aspekty bezpieczeństwa, jak i funkcjonalności.

Ocenie zostały podane również obiekty komunalne i socjalne na terenie gminy.

Obiekty, których stan techniczny został oceniony jako zły lub średni, zostały uwzględnione w wskaźniku. Stan kryzysowy określono dla jednostek referencyjnych, gdzie tego typu obiekty występują.

Tabela 24. Stanu technicznego obiektów

Lp.	Jednostka delimitacyjna	Stan techniczny obiektów publicznych (stan: zły, średni)	Stan techniczny obiektów komunalnych i socjalnych (stan: zły, średni)	Czy występuje problem?
1	Aleksicze			
2	Białostoczek			
3	Bobrowa			
4	Cieluszki			
5	Dawidowicze			
6	Dobrzyniówka			
7	Folwarki Małe			
8	Folwarki Tylwickie		1	Tak
9	Folwarki Wielkie			
10	Gnieciuki		1	Tak
11	Halickie			
12	Kamionka			
13	Kaniuki			
14	Kol. Zabłudów	1		Tak
15	Kołpaki			
16	Kowalowce			
17	Koźliki			
18	Krynickie		1	Tak
19	Kucharówka			
20	Kudrycze			
21	Kuriany			
22	Laszki			
23	Łubniki			
24	Małynka			
25	Miniewicze			
26	Nowosady			
27	Ochremowicze			
28	Olszanka			
29	Ostrówki			
30	Pasynki			
31	Pawły			
32	Płoska			
33	Protasy			
34	Rafałówka		1	Tak
35	Ryboły		1	Tak
36	Rzepniki			
37	Sieški			
38	Skrybiczne			
39	Solniki			
40	Tatarowce			
41	Zabłudów	3	2	Tak
42	Zacisze			
43	Zagruszany			
44	Zajezerce			
45	Zwierki			
46	Żuki			
47	Żywkowo			

Źródło: opracowanie własne

Dostępność obiektów technicznych osobom ze szczególnymi potrzebami

Problemy techniczne zostały dodatkowo ocenione pod kątem dostępności tych obiektów dla osób ze szczególnymi potrzebami. Obiekty, które zostały sklasyfikowane jako częściowo dostępne lub niedostępne, zostały uznane za negatywne zjawisko. Stan kryzysowy został określony dla jednostek referencyjnych, na których mieszczą się tego typu obiekty.

Tabela 25. Niedostosowania obiektów technicznych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami

Lp.	Jednostka delimitacyjna	Niedostosowania obiektów technicznych (częściowo dostępny, niedostępny)	Czy występuje problem?
1	Aleksicze		
2	Białostoczek		
3	Bobrowa		
4	Ciełuszki	1	Tak
5	Dawidowicze	1	Tak
6	Dobrzyniówka		
7	Folwarki Małe	1	Tak
8	Folwarki Tylwickie		
9	Folwarki Wielkie		
10	Gnieciuki	1	Tak
11	Halickie		
12	Kamionka		
13	Kaniuki		
14	Kol. Zabłudów	1	Tak
15	Kołpaki		
16	Kowalowce		
17	Koźliki		
18	Krynicky	1	Tak
19	Kucharówka		
20	Kudrycze		
21	Kuriany	1	Tak
22	Laszki		
23	Łubniki		
24	Małynka		
25	Miniewicze		
26	Nowosady		
27	Ochremowicze		
28	Olszanka		
29	Ostrówki		
30	Pasynki		
31	Pawły	1	Tak
32	Płoska		
33	Protasy		
34	Rafałówka		
35	Ryboły	1	Tak
36	Rzepniki		
37	Sieški		
38	Skrybicze		
39	Solniki		
40	Tatarowce		
41	Zabłudów	3	Tak

42	Zacisze		
43	Zagruszany		
44	Zajezerce		
45	Zwierki	1	Tak
46	Żuki		
47	Żywkowo		

Źródło: opracowanie własne

4.5.3. Podsumowanie - sfera techniczna

Największą koncentracją negatywnych zjawisk w sferze technicznej charakteryzują się jednostki delimitacyjne: Gneciuki, Kolonia Zabłudów, Krynickie, Ryboły i Zabłudów. Zdiagnozowano na tych obszarach problemy ze stanem technicznym lokali publicznych oraz komunalnych i socjalnych. Dodatkowo stwierdzono problemy z dostępnością obiektów dla osób ze szczególnymi potrzebami.

Poniższa tabela prezentuje wyniki analizy wskaźnikowej sfery technicznej, gdzie wartość 1 została przypisana tam, gdzie występuje problem. Następnie dokonano agregacji występowania zjawisk kryzysowych w ostatniej kolumnie.

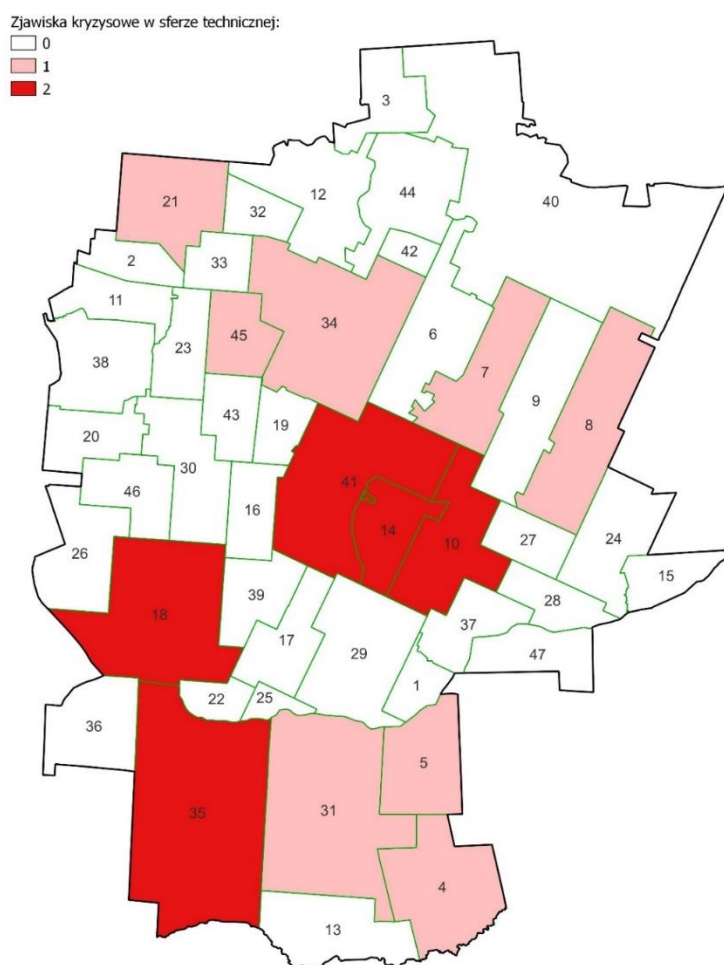
Tabela 26. Wyniki analizy wskaźnikowej jednostek delimitacyjnych w sferze technicznej

Lp.	Jednostka referencyjna	Stan obiektów techniczny	Niedostosowania obiektów technicznych (częściowo dostępny, niedostępny)	Koncentracja problemów
1	Aleksicze			0
2	Białostoczek			0
3	Bobrowa			0
4	Cieluszki		1	1
5	Dawidowicze		1	1
6	Dobrzyniówka			0
7	Folwarki Małe		1	1
8	Folwarki Tylwickie	1		1
9	Folwarki Wielkie			0
10	Gneciuki	1	1	2
11	Halickie			0
12	Kamionka			0
13	Kaniuki			0
14	Kol. Zabłudów	1	1	2
15	Kołpaki			0
16	Kowalowce			0
17	Koźliki			0
18	Krynickie	1	1	2
19	Kucharówka			0
20	Kudrycze			0
21	Kuriany		1	1
22	Laszki			0
23	Łubniki			0
24	Małynka			0
25	Miniewicze			0
26	Nowosady			0
27	Ochremowicze			0
28	Olszanka			0

29	Ostrówki			0
30	Pasynki			0
31	Pawły		1	1
32	Płoska			0
33	Protasy			0
34	Rafałówka	1		1
35	Ryboły	1	1	2
36	Rzepniki			0
37	Sieśki			0
38	Skrybiczne			0
39	Solniki			0
40	Tatarowce			0
41	Zabłudów	1	1	2
42	Zacisze			0
43	Zagruszany			0
44	Zajezerce			0
45	Zwierki		1	1
46	Żuki			0
47	Żywkowo			0

Źródło: opracowanie własne.

Rysunek 7. Koncentracja zjawisk kryzysowych w sferze technicznej

Źródło: opracowanie własne

4.6. Podsumowanie wyników przeprowadzonej diagnozy

Podsumowaniem przeprowadzonej analizy jest poniższa tabela, która prezentuje skumulowane zjawiska kryzysowe we wszystkich analizowanych sferach. Na podstawie analizy, zidentyfikowano obszar zdegradowany, który charakteryzuje się największą liczbą zidentyfikowanych negatywnych zjawisk kryzysowych.

Analiza przeprowadzona na obszarze objętym badaniem ujawniła szereg zjawisk kryzysowych i problemów, które negatywnie wpływają na jego stan. Liczba zidentyfikowanych zjawisk kryzysowych wskazuje na występowanie problemów w danej jednostce delimitacyjnej.

Tabela 27. Wyniki analizy wskaźnikowej we wszystkich analizowanych sferach

Lp.	Jednostka delimitacyjna	Zjawiska kryzysowe w sferze:					Liczba zjawisk kryzysowych
		Spolecznej	Gospodarczej	Środowiskowej	Przestrzennie-funkcjonalnej	Technicznej	
1	Aleksicze	3	1	1	0	0	5
2	Białostoczek	0	2	1	0	0	3
3	Bobrowa	5	0	0	0	0	5
4	Cieluszki	5	1	1	0	1	8
5	Dawidowicze	1	0	1	0	1	3
6	Dobrzyniówka	4	1	1	0	0	6
7	Folwarki Małe	4	0	1	0	1	6
8	Folwarki Tylwickie	4	0	0	0	1	5
9	Folwarki Wielkie	6	0	1	1	0	8
10	Gnieciuki	3	1	0	0	2	6
11	Halickie	0	0	1	0	0	1
12	Kamionka	4	1	1	0	0	6
13	Kaniuki	4	0	1	0	0	5
14	Kol. Zabłudów	5	2	1	2	2	12
15	Kołpaki	1	0	0	0	0	1
16	Kowalowce	3	0	1	0	0	4
17	Koźliki	5	1	2	1	0	9
18	Krynicky	5	0	0	0	2	7
19	Kucharówka	5	0	2	0	0	7
20	Kudrycze	3	1	1	0	0	5
21	Kuriany	2	2	2	0	1	7
22	Laszki	4	0	2	0	0	6
23	Łubniki	0	1	2	1	0	4
24	Małynka	1	1	1	0	0	3
25	Miniewicze	4	0	0	0	0	4
26	Nowosady	2	0	0	0	0	2
27	Ochremowicze	5	1	0	0	0	6
28	Olszanka	5	1	0	0	0	6
29	Ostrówki	1	1	1	0	0	3
30	Pasynki	2	0	0	0	0	2
31	Pawły	6	1	0	0	1	8
32	Płoska	5	0	0	0	0	5

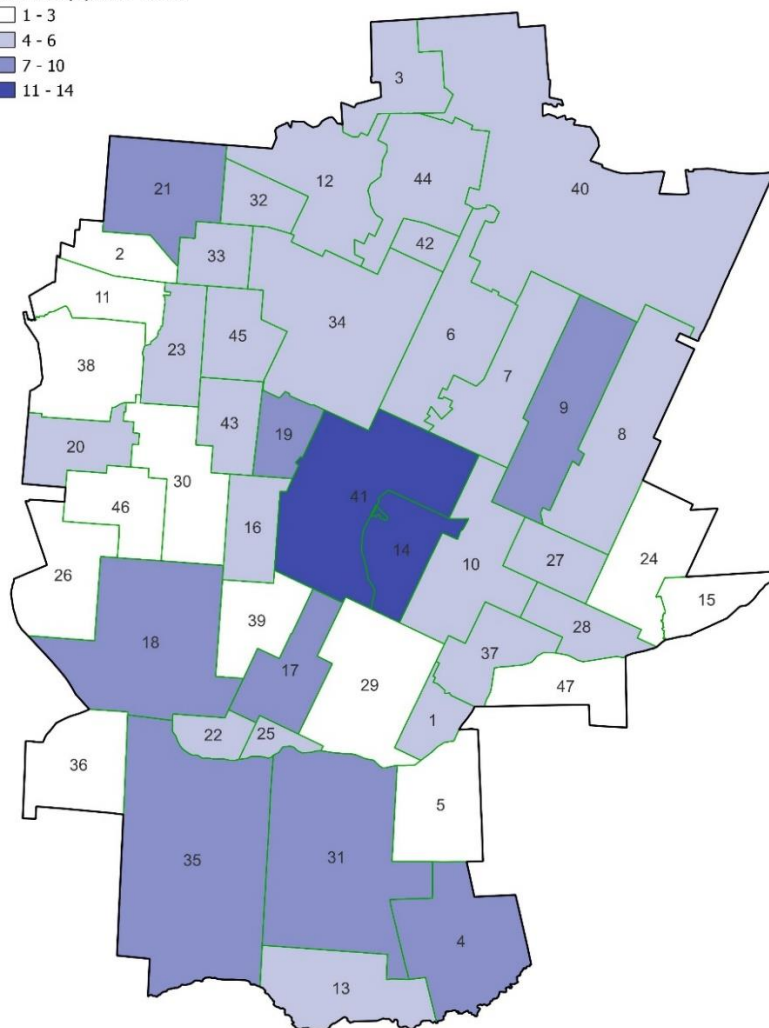
33	Protasy	1	2	2	0	0	5
34	Rafałówka	2	1	1	1	1	6
35	Ryboły	5	0	2	1	2	10
36	Rzepniki	0	0	2	0	0	2
37	Sieński	4	1	0	0	0	5
38	Skrybiczne	1	1	1	0	0	3
39	Solniki	1	0	0	0	0	1
40	Tatarowce	5	0	0	0	0	5
41	Zabłudów	4	2	3	3	2	14
42	Zacisze	3	0	1	0	0	4
43	Zagruszany	1	2	1	0	0	4
44	Zajezerce	4	1	0	0	0	5
45	Zwierki	1	2	2	0	1	6
46	Żuki	0	1	0	0	0	1
47	Żywkowo	3	0	0	0	0	3

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 8. Podsumowanie analizy zjawisk kryzysowych

Zjawiska kryzysowe - suma:

- 1 - 3
- 4 - 6
- 7 - 10
- 11 - 14

Źródło: opracowanie własne

5. Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji

5.1. Obszar zdegradowany

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji obszar zdegradowany charakteryzuje się koncentracją negatywnych zjawisk społecznych oraz stanem kryzysowym w co najmniej jednej ze sfer dotyczących zjawisk: gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych.

Zgodnie z przeprowadzoną analizą wskaźnikową wyznaczono obszar zdegradowany, na który składają się jednostki delimitacyjne charakteryzujące się największą liczbą zidentyfikowanych negatywnych zjawisk. Zgodnie z przyjętą metodologią obszarem zdegradowanym jest Zabłudów oraz Kolonia Zabłudów. Liczba zjawisk kryzysowych na tym obszarze była największa.

Tabela 28. Obszar zdegradowany

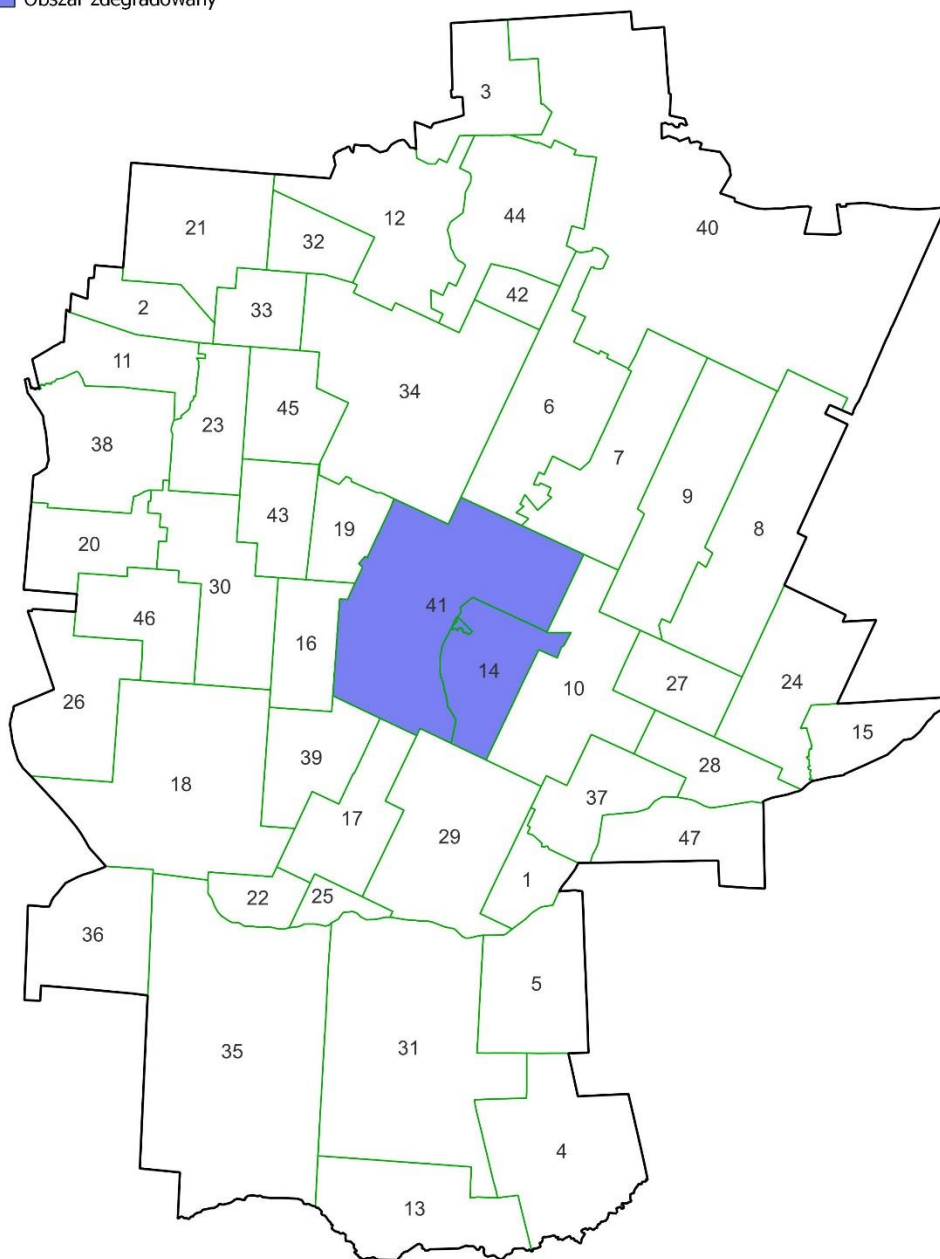
Lp.	Nazwa	Liczba ludności	Liczba ludności %	Powierzchnia (km ²)	Powierzchnia (%)
14	Kol. Zabłudów	259	2,75	4,77	1,41
41	Zabłudów	2 398	25,45	14,30	4,21
	Suma:	2 657	28,20	19,08	5,61

Źródło: opracowanie własne

Obszar zdegradowany był zamieszkały w 2023 r. przez 2 657 osób, co stanowi 28,20% mieszkańców gminy. Wskazany obszar obejmował powierzchnie 19,08 km², co stanowi około 5,61% powierzchni całej gminy.

Rysunek 9. Obszar zdegradowany

■ Obszar zdegradowany

Źródło: opracowanie własne

5.2. Obszar rewitalizacji

Zgodnie z Ustawą o rewitalizacji obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację, wyznacza się jako obszar rewitalizacji.

Obszar rewitalizacji nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy. Liczba mieszkańców zamieszkujących obszar rewitalizacji nie może przekraczać 30% liczby mieszkańców gminy.

W związku z powyższym obszarem rewitalizacji zostały objęte tereny jednostki delimitacyjnej Zabłudów oraz Kolonia Zabłudów o dużej koncentracji zabudowy. Obszar rewitalizacji stanowi zamieszkałą część wyznaczonego obszaru zdegradowanego, wyróżniającego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, który ma kluczowe znaczenie dla rozwoju gminy.

Obszar rewitalizacji został skorygowany na podstawie wyników przeprowadzonych konsultacji społecznych. W ich wyniku teren rewitalizacji został rozszerzony o działki ewidencyjne nr 285/2, 285/3 oraz 285/4. Działki te znajdują się w granicach wyznaczonego obszaru zdegradowanego, sąsiadując bezpośrednio z wcześniej wytypowanym terenem rewitalizacji.

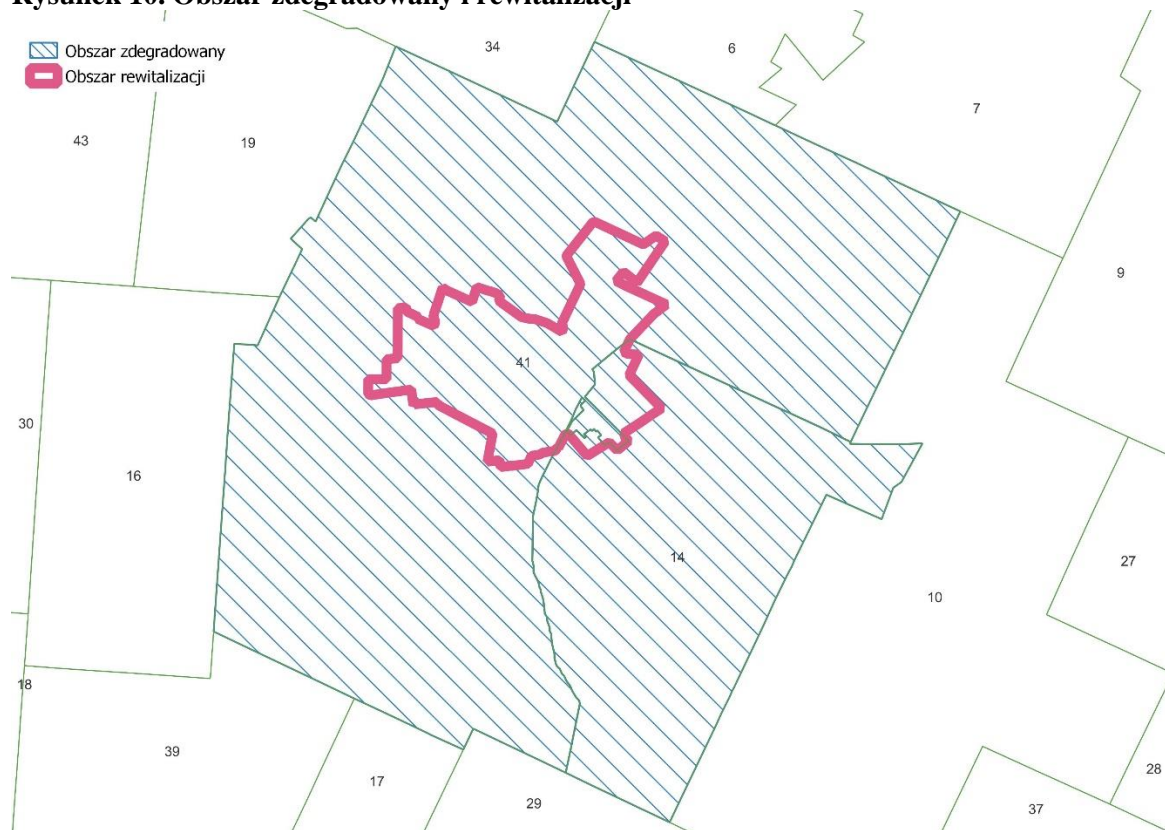
Tabela 29. Obszar rewitalizacji

Nazwa	Liczba ludności	Liczba ludności (%)	Powierzchnia (km ²)	Powierzchnia (%)
Zabłudów i Kol. Zabłudów	2 388	25,34	1,86	0,55

Źródło: opracowanie własne

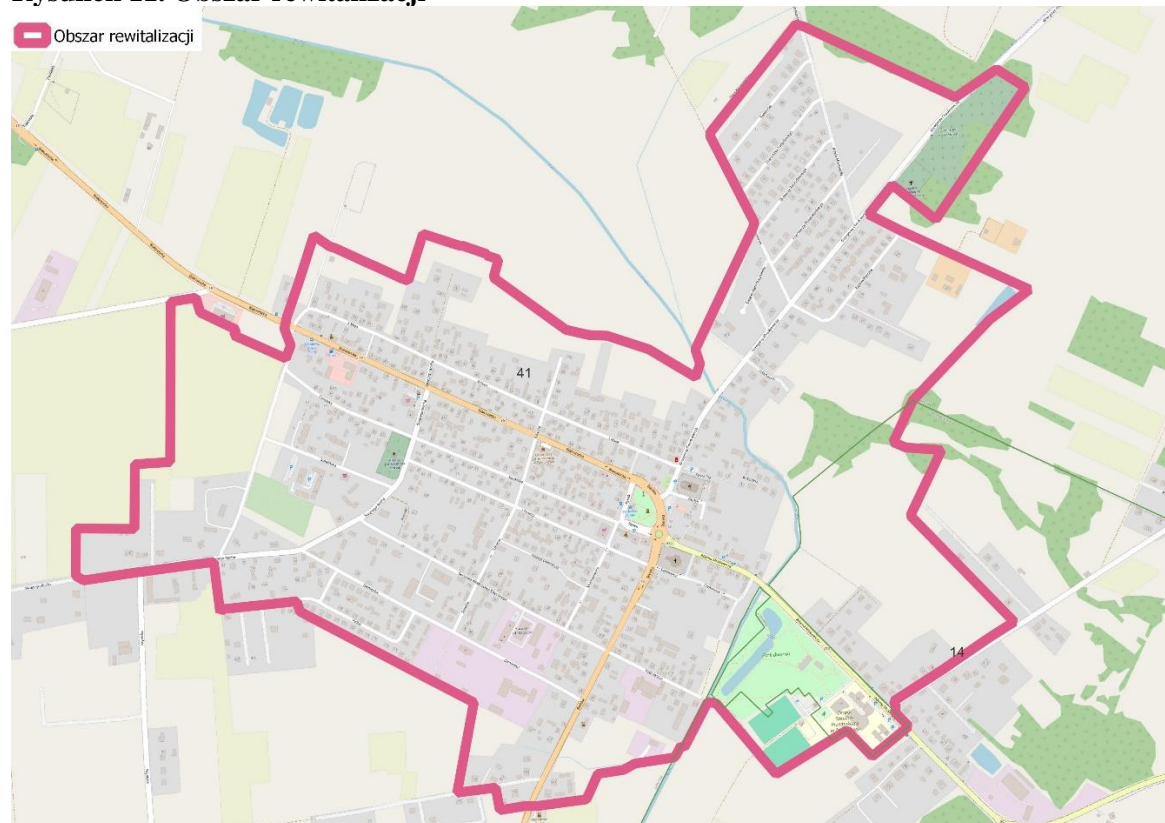
Obszar rewitalizacji był zamieszkały w 2023 r. przez 2 388 osób, co stanowiło 25,34% mieszkańców gminy. Wskazany obszar obejmował powierzchnię 1,86 km², co stanowiło około 0,55% powierzchni całej gminy.

Rysunek 10. Obszar zdegradowany i rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 11. Obszar rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne

6. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji

6.1. Analiza pogłębiona obszaru rewitalizacji

Obszar rewitalizacji w gminie Zabłudów obejmuje tereny jednostek delimitacyjnych Zabłudów oraz Kolonia Zabłudów, które charakteryzują się występowaniem licznych problemów społeczno-gospodarczych, infrastrukturalnych i środowiskowych. Obszar ten odgrywa kluczową rolę w funkcjonowaniu i rozwoju gminy, zarówno pod względem społecznym, jak i ekonomicznym. Obszar ten jest istotny nie tylko z punktu widzenia rozwiązywania problemów społecznych, ale także jako centralny punkt działań mających na celu poprawę warunków życia, zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej oraz podniesienie potencjału rekreacyjno-kulturowego gminy. Realizacja działań rewitalizacyjnych na tym terenie może przyczynić się do stworzenia bardziej zintegrowanej i aktywnej społeczności lokalnej, poprawy jakości przestrzeni publicznych oraz wzmocnienia gospodarki lokalnej.

Obszar rewitalizacji traktowany jest jako jednolita jednostka terytorialna w analizie pogłębionej, co pozwala na kompleksowe podejście do rozwiązywania problemów i zrozumienie specyfiki oraz wyzwań, z jakimi mierzą się mieszkańcy. Problemy zidentyfikowane podczas delimitacji, występujące w poszczególnych miejscach, są uznawane za kryzysowe zjawiska wpływające na całość obszaru rewitalizacji. Taki sposób podejścia umożliwi opracowanie spójnych i efektywnych działań, które nie tylko odpowiadają na zdiagnozowane problemy, ale także przynoszą synergiczne efekty, prowadząc do poprawy jakości życia mieszkańców.

Strefa społeczno-gospodarcza

Analiza wskaźnikowa oraz wyniki badań ankietowych wykazały występowanie istotnych problemów społecznych na obszarze rewitalizacji. Według opinii ankietowanych mieszkańców, najbardziej dotkliwe problemy na obszarze rewitalizacji dotyczą migracji młodych mieszkańców, starzenia się społeczeństwa oraz bezrobocia. Migracja młodych została oceniona jako zjawisko o wysokim natężeniu przez 53,33% respondentów, co wskazuje na poważny problem z zatrzymaniem młodszej populacji w regionie. Starzenie się społeczeństwa to kolejne wyzwanie, które 40% respondentów określiło jako zjawisko o wysokim natężeniu, podkreślając problemy demograficzne.

Problem bezrobocia również został dostrzeżony, choć jego wpływ oceniono jako mniej dotkliwy w porównaniu do migracji młodych. Ponad połowa respondentów (58,10%) wskazała, że jest to zjawisko o średnim natężeniu. Dodatkowo analiza wskaźnikowa potwierdziła występowanie na wyznaczonym obszarze zjawisk takich jak bezrobocie oraz ubóstwo, co podkreśla konieczność podjęcia kompleksowych działań w celu poprawy warunków życia mieszkańców i przeciwdziałania negatywnym tendencjom społeczno-gospodarczym.

Dodatkowo, na terenie gminy Zabłudów zidentyfikowano problemy związane z przedsiębiorczością, które stanowią istotne wyzwanie dla rozwoju gospodarczego regionu. Kluczowe wyzwania obejmują ograniczoną aktywność przedsiębiorczą wśród mieszkańców

oraz niewystarczającą liczbę miejsc pracy. Brak odpowiedniego wsparcia dla lokalnych przedsiębiorców, zwłaszcza tych rozpoczynających działalność gospodarczą, dodatkowo utrudnia rozwój tego sektora. Aby przeciwdziałać tym problemom, konieczne jest wdrożenie działań wspierających lokalnych przedsiębiorców, rozwijanie inicjatyw gospodarczych oraz promocja gminy jako miejsca sprzyjającego prowadzeniu działalności gospodarczej. Połączenie takich działań z poprawą sytuacji na rynku pracy może przynieść wymierne korzyści dla całej społeczności lokalnej.

Analiza wskaźnikowa oraz badania ankietowe wskazały na występowanie też innych problemów na terenie rewitalizacji. Alkoholizm został wskazany jako problem o wysokim natężeniu przez 28,57% respondentów, natomiast 48,57% oceniło jego nasilenie jako średnie, co podkreśla istotność tego zjawiska. Kolejnym wyzwaniem jest niski poziom integracji mieszkańców, który uzyskał oceny wysokiego natężenia od 38,10% respondentów, a średniego od 39,05%, co wyraźnie wskazuje na konieczność wzmocnienia więzi społecznych. Zwrócono również uwagę na niski poziom uczestnictwa w życiu społecznym i kulturalnym, oceniony jako problem o wysokim natężeniu przez 34,29% ankietowanych. Wyniki te wskazują na potrzebę podjęcia działań, które poprawią integrację mieszkańców oraz ich zaangażowanie w życie społeczne i kulturalne.

Największym wyzwaniem dla obszaru rewitalizacji jest zatrzymanie młodych mieszkańców poprzez stworzenie atrakcyjnych możliwości rozwoju oraz dostosowanie oferty społecznej i gospodarczej do zmieniających się potrzeb demograficznych. Istotne jest także przeciwdziałanie wykluczeniu osób starszych oraz wzmocnienie integracji społecznej. Problemy takie jak bezrobocie czy alkoholizm wymagają intensywnych działań edukacyjnych i profilaktycznych, a niski poziom aktywności społecznej i kulturalnej wskazuje na konieczność inwestowania w inicjatywy sprzyjające zaangażowaniu lokalnej społeczności. Analiza pogłębiona obszaru rewitalizacji dostarcza pełniejszego obrazu wyzwań i potrzeb, pozwalając na opracowanie działań, które w sposób kompleksowy przyczynią się do poprawy jakości życia mieszkańców i zrównoważonego rozwoju gminy Zabłudów.

Strefa środowiskowa, przestrzenno-funkcjonalna oraz techniczna

Analiza stref środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej na obszarze rewitalizacji gminy Zabłudów wskazuje na szereg istotnych problemów wymagających podjęcia działań. Najbardziej dotkliwymi wyzwaniami, zgodnie z wynikami badań ankietowych, są niska jakość miejsc rekreacyjnych i sportowych (wskazana jako istotny problem przez 60,58% respondentów) oraz niedostosowanie przestrzeni publicznych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (wskazana przez 49% ankietowanych).

Wśród innych istotnych problemów zidentyfikowano zły stan infrastruktury społecznej i technicznej, wskazane przez odpowiednio przez 39,42% i 35,92% respondentów. Równocześnie niska jakość przestrzeni publicznych, wskazana przez 43,27% ankietowanych, podkreśla potrzebę inwestycji w estetykę i funkcjonalność terenów miejskich. Problemy o

niższym natężeniu, takie jak zły stan powietrza atmosferycznego oraz niewielka powierzchnia terenów zielonych, były mniej dotkliwe, uzyskując mniej niż 20% wskazań.

Z analizy wynika, że skwer miejski w gminie Zabłudów wymaga odnowienia, aby w pełni wykorzystać jego potencjał jako przestrzeni publicznej. Obecna infrastruktura jest przestarzała, co ogranicza funkcjonalność miejsca i jego atrakcyjność. Brakuje stref sprzyjających spotkaniom przez co skwer nie spełnia swojej roli jako przestrzeń integracyjna i rekreacyjna. Dodatkowo, dostępność skweru zarówno dla mieszkańców, jak i turystów jest ograniczona. Zieleń miejska w tej lokalizacji również wymaga poprawy – potrzebne są nowe nasadzenia, które wzbogaciłyby estetykę miejsca. Ważnym wyzwaniem jest dostosowanie infrastruktury skweru do potrzeb osób starszych, rodzin z dziećmi oraz osób z niepełnosprawnościami. Obecny brak podjazdów, odpowiednich nawierzchni i dostosowanej małej architektury ogranicza możliwość swobodnego korzystania z tego miejsca. Te niedogodności wskazują na potrzebę działań rewitalizacyjnych, które przywrócą skwerowi jego funkcję jako atrakcyjnej i dostępnej przestrzeni publicznej, służącej mieszkańcom i odwiedzającym.

Z diagnozy wynika, że mieszkańcy oraz lokalni producenci nie dysponują odpowiednio zorganizowaną przestrzenią, gdzie mogliby wygodnie sprzedawać i kupować świeże produkty rolne, wyroby rzemieślnicze oraz inne towary. Brak takiego miejsca ogranicza rozwój lokalnej gospodarki, a także wpływa na zmniejszenie dostępności lokalnych i ekologicznych produktów dla mieszkańców. Obecna sytuacja powoduje, że lokalni przedsiębiorcy, rolnicy i rzemieślnicy mają ograniczone możliwości bezpośredniego kontaktu z klientami, co utrudnia im zwiększanie dochodów i rozwój działalności. Istniejący brak odpowiedniej infrastruktury handlowej przekłada się również na niewykorzystanie potencjału Zabłudowa jako miejsca wymiany gospodarczej i społecznej. Brakuje przestrzeni, która mogłaby jednocześnie pełnić funkcję handlową i integracyjną, umożliwiając organizację targów, wydarzeń tematycznych czy lokalnych spotkań.

Analiza sytuacji w gminie Zabłudów wskazuje na braki w infrastrukturze kulturalnej, która mogłaby odpowiadać na potrzeby mieszkańców w obszarze edukacji, kultury i integracji społecznej. Obecnie mieszkańcy mają ograniczony dostęp do przestrzeni, w której mogliby uczestniczyć w wydarzeniach artystycznych, warsztatach, wystawach czy innych inicjatywach wspierających rozwój osobisty i społeczny. Sytuacja ta wpływa również negatywnie na tożsamość lokalnej społeczności, która nie ma przestrzeni sprzyjającej budowaniu więzi oraz wspólnemu spędzaniu czasu. Dodatkowym problemem jest brak nowoczesnej biblioteki i czytelnicy, które mogłyby wspierać rozwój wiedzy, edukacji i pasji mieszkańców w różnym wieku. W obecnych warunkach gmina nie wykorzystuje w pełni swojego potencjału kulturowego i edukacyjnego.

Gmina Zabłudów zmaga się z problemem postępującej degradacji cennych obiektów dziedzictwa kulturowego, takich jak cmentarz prawosławny i Kaplica Marii Magdaleny. Te historyczne miejsca, będące istotnym elementem lokalnej tożsamości oraz świadectwem wielokulturowego dziedzictwa regionu, wymagają pilnych działań renowacyjnych. Stan

techniczny cmentarza prawosławnego systematycznie się pogarsza. Podobne wyzwania dotyczą Kaplicy Marii Magdaleny, która boryka się z pogarszającym się stanem technicznym oraz brakiem zagospodarowania przestrzeni wokół. Brak działań konserwatorskich prowadzi do stopniowego zaniku ich wartości historycznej i użytkowej, a niewykorzystany potencjał tych obiektów ogranicza możliwości integracji społecznej, promocji turystyki oraz kształtowania lokalnej tożsamości.

Obszar rewitalizacji zmagają się z niedostatkami rozwiniętej infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej, co istotnie ogranicza możliwości aktywnego spędzania czasu przez mieszkańców. Obecne zaplecze nie zapewnia wystarczającej liczby miejsc odpowiednich do organizacji wydarzeń sportowych, kulturalnych i rekreacyjnych, co osłabia budowanie więzi społecznych i wspólnotowego charakteru gminy. Obecnie przestrzeń publiczna w gminie Zabłudów nie jest dostatecznie zagospodarowana, aby wspierać zdrowy i aktywny styl życia mieszkańców. Niedobór miejsc rekreacyjnych i wypoczynkowych odbija się negatywnie na jakości życia lokalnej społeczności oraz jej zaangażowaniu w działania integracyjne i prozdrowotne.

Z przeprowadzonej diagnozy wynika, że na obszarze rewitalizacji brakuje wystarczającej liczby miejsc wychowania przedszkolnego i opieki nad dziećmi. Obecna infrastruktura jest niewystarczająca. Dodatkowo, brak dostosowania obiektów do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami ogranicza ich dostępność dla wszystkich mieszkańców gminy. Niedostatek miejsc w przedszkolach i żłobkach wpływa również negatywnie na aktywność zawodową rodziców, szczególnie kobiet, które często zmuszone są rezygnować z pracy lub ograniczać swoje zaangażowanie zawodowe z powodu braku możliwości zapewnienia opieki nad dziećmi. Taka sytuacja ma niekorzystny wpływ zarówno na rynek pracy, jak i na sytuację społeczno-ekonomiczną rodzin.

Obecna oczyszczalnia ścieków w Zabłudowie nie odpowiada w pełni na rosnące potrzeby mieszkańców, co ogranicza możliwości rozwoju lokalnego oraz negatywnie wpływa na środowisko naturalne. Infrastruktura wymaga modernizacji, aby poprawić wydajność i niezawodność systemu wodno-ściekowego oraz dostosować go do współczesnych standardów ekologicznych i technologicznych. Niedostateczna efektywność oczyszczalni utrudnia także realizację celów zrównoważonego rozwoju gminy, wpływając na jakość życia mieszkańców oraz ochronę zasobów naturalnych.

Obszar gminy zmagają się z niedostatecznym przygotowaniem infrastrukturalnym i organizacyjnym do skutecznego zarządzania sytuacjami kryzysowymi, co utrudnia szybkie i efektywne reagowanie na zagrożenia związane z klęskami żywiołowymi, anomaliami pogodowymi czy incydentami z materiałami niebezpiecznymi. Brakuje odpowiedniego sprzętu, zasobów oraz skoordynowanego systemu współpracy między gminami, co ogranicza zdolność do minimalizowania skutków kryzysów dla społeczności lokalnej. Niewystarczające są także szkolenia służb w zakresie reagowania na zdarzenia ekstremalne, co zwiększa podatność regionu na negatywne konsekwencje tych zjawisk.

6.2. Potencjał obszaru rewitalizacji

Obszar rewitalizacji gminy Zabłudów charakteryzuje się znacznym potencjałem, który może zostać wykorzystany do poprawy jakości życia mieszkańców oraz rozwoju społeczno-gospodarczego regionu.

Potencjał lokalizacyjny

Obszar rewitalizacji gminy Zabłudów obejmuje centrum administracyjne gminy, które stanowi kluczowy punkt dla funkcjonowania lokalnej społeczności oraz realizacji działań gospodarczych, kulturalnych i administracyjnych. Dzięki centralnej lokalizacji obszar ten jest łatwo dostępny dla mieszkańców, co sprzyja realizacji inicjatyw integracyjnych i rozwojowych. Bliskie położenie względem stolicy województwa – Białegostoku – znacząco zwiększa potencjał rozwojowy. Bliskość regionalnego ośrodka sprzyja rozwojowi gospodarczemu poprzez usprawnienie przepływu ludzi, towarów i usług. Dodatkowym atutem jest przebieg przez obszar rewitalizacji drogi krajowej nr 19, która stanowi ważny szlak komunikacyjny, łącząc gminę Zabłudów z Białymstokiem oraz innymi kluczowymi ośrodkami w regionie. Droga ta nie tylko ułatwia mobilność mieszkańców, ale również wspiera rozwój gospodarczy.

Przynależność gminy Zabłudów do Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego (BOF) wzmacnia jej pozycję w regionie. Współpraca w ramach BOF umożliwia realizację projektów o charakterze ponadlokalnym, takich jak inwestycje infrastrukturalne, działania w zakresie ochrony środowiska czy zarządzania kryzysowego. Bliska współpraca z sąsiednimi gminami w ramach BOF sprzyja lepszemu wykorzystaniu zasobów i potencjału gminy oraz pozwala na uczestnictwo w projektach wspierających zrównoważony rozwój i integrację regionalną.

Potencjał przestrzenny

Obszar rewitalizacji w gminie Zabłudów charakteryzuje się znaczącym potencjałem związanym z licznymi przestrzeniami publicznymi, które przy odpowiednim zagospodarowaniu mogą pełnić kluczowe funkcje w życiu społecznym, kulturalnym i rekreacyjnym. Tereny te, obecnie często niewykorzystane lub wymagające modernizacji, stanowią szansę na stworzenie nowoczesnych i wielofunkcyjnych przestrzeni odpowiadających na potrzeby mieszkańców. Rewitalizacja tych terenów wpłynie pozytywnie na jakość życia mieszkańców, wspierając aktywność fizyczną, rozwój więzi społecznych oraz promocję zdrowego stylu życia. Odpowiednio zaprojektowane i zmodernizowane przestrzenie mogą również przyciągnąć nowych inwestorów i turystów, stając się wizytówką gminy Zabłudów. Dzięki temu przestrzenie publiczne mogą stać się nie tylko miejscami codziennego użytku, ale także symbolami zmian i rozwoju, które rewitalizacja wniesie w życie lokalnej społeczności.

Potencjał gospodarczy

Lokalni producenci i rzemieślnicy stanowią ważny element potencjału gospodarczego gminy. Obszar rewitalizacji, dzięki swojemu centralnemu położeniu, może stać się głównym centrum usługowo-handlowym dla całej gminy, integrując działalność lokalnych przedsiębiorców i zaspokajając potrzeby mieszkańców. Stworzenie nowoczesnej przestrzeni usługowo-

handlowej, wyposażonej w odpowiednią infrastrukturę, może znacząco przyczynić się do rozwoju lokalnej przedsiębiorczości.

Potencjał instytucji i organizacji działających na obszarze rewitalizacji

Instytucje i organizacje działające na obszarze rewitalizacji w gminie Zabłudów tworzą silną bazę do realizacji działań rozwojowych i rewitalizacyjnych. Szkoła, ośrodek kultury, biblioteka oraz aktywne organizacje pozarządowe mogą wspólnie współtworzyć przestrzeń sprzyjającą integracji społecznej, rozwojowi kulturalnemu i edukacyjnemu, a także promocji aktywności fizycznej. Odpowiednie wykorzystanie ich potencjału pozwoli na wzmocnienie więzi społecznych, rozwój lokalnej tożsamości oraz poprawę jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Szkoła Podstawowa im. Franciszka Karpińskiego w Zabłudowie pełni kluczową rolę w edukacji i wychowaniu młodego pokolenia mieszkańców gminy. Jej działalność nie tylko wspiera rozwój dzieci i młodzieży, ale również stwarza możliwości angażowania społeczności lokalnej w wydarzenia edukacyjne, sportowe i kulturalne.

Miejski Ośrodek Animacji Kultury odgrywa istotną rolę w realizacji zadań gminy w obszarze kultury, organizując liczne wydarzenia kulturalne, warsztaty oraz inicjatywy artystyczne. Ośrodek może stać się centralnym punktem działań rewitalizacyjnych związanych z rozwojem kulturalnym oraz budowaniem lokalnej tożsamości.

Biblioteka jest istotnym elementem infrastruktury edukacyjnej i kulturalnej. Jej działalność wspiera rozwój wiedzy i pasji mieszkańców w różnym wieku, promując czytelnictwo oraz dostęp do nowoczesnych zasobów edukacyjnych. Biblioteka stanowi przestrzeń sprzyjającą zarówno rozwojowi osobistemu, jak i realizacji inicjatyw społecznych.

Obecność organizacji pozarządowych na obszarze rewitalizacji stanowi istotny potencjał w procesie budowania aktywnego i zaangażowanego społeczeństwa obywatelskiego. Organizacje te mogą podejmować różnorodne inicjatywy w zakresie kultury, sportu, edukacji oraz pomocy społecznej, wspierając integrację lokalnej społeczności oraz realizację projektów o dużym znaczeniu społecznym.

Potencjał wielokulturowy i kulturowo-historyczny

Obszar rewitalizacji w gminie Zabłudów wyróżnia się potencjałem wynikającym z jego wielokulturowości oraz bogatego dziedzictwa historycznego. Różnorodność etniczna i kulturowa regionu, będąca efektem wielowiekowego współistnienia różnych grup narodowościowych i religijnych, stanowi unikalny atut. Ta wielokulturowość może zostać wykorzystana do promocji lokalnej tożsamości oraz organizacji wydarzeń kulturalnych, podkreślających tradycje i współistnienie różnych kultur, co sprzyja budowaniu integracji społecznej i wzmocnianiu więzi między mieszkańcami.

7. Wizja obszaru rewitalizacji

Program Rewitalizacji Gminy wyznacza podstawowe kierunki działania, które gmina, jako zintegrowana wspólnota mieszkańców, powinna obrać w najbliższych latach, aby skutecznie przeciwdziałać i minimalizować negatywne zjawiska zidentyfikowane na obszarze rewitalizacji. Proces ten ma na celu wprowadzenie zmian, które pozwolą wyprowadzić dany obszar ze stanów kryzysowych i przywrócić mu pełną funkcjonalność oraz atrakcyjność. Kluczowe znaczenie ma tutaj precyzyjne określenie stanu docelowego, który chcemy osiągnąć po realizacji zaplanowanych działań rewitalizacyjnych.

Wizja obszaru rewitalizacji stanowi strategiczny kierunkowskaz, który określa pożądaną stan rozwoju obszaru rewitalizacji po zakończeniu realizacji wszystkich zaplanowanych działań. Jest to wyobrażenie przyszłości, w którym obszar rewitalizacji zostaje przekształcony w sposób, który nie tylko usuwa zdiagnozowane problemy, ale także wzmacnia jego potencjały.

Wizja przedstawia obraz obszaru rewitalizacji w perspektywie czasu, zakładając określony stan, który zostanie osiągnięty przy wystąpieniu odpowiednich czynników wewnętrznych i zewnętrznych. Stanowi ona najbardziej ogólny cel rozwoju obszaru do 2032 roku, z którego wynikają wszystkie inne cele i kierunki działań.

Określenie wizji, celów oraz kierunków działań jest efektem szczegółowych studiów diagnozy stanu istniejącego gminy, analizy istniejących dokumentów planistycznych, a także analizy wyników konsultacji społecznych przeprowadzonych w czasie opracowywania założeń niniejszego dokumentu. Wizja ta stanowi obraz, wyobrażenie obszaru rewitalizacji na koniec okresu realizacji programu.

Wizja:

Obszar rewitalizacji w gminie Zabłudów to dynamicznie rozwijająca się przestrzeń społeczna, gospodarcza i kulturalna, która dzięki kompleksowym działaniom rewitalizacyjnym stała się przestrzenią przyjazną mieszkańcom. To obszar, w którym różnorodność kulturowa i historyczne dziedzictwo są harmonijnie połączone z nowoczesną infrastrukturą i wysoką jakością przestrzeni publicznej.

Obszar rewitalizacji to miejsce, gdzie dzięki wspólnym wysiłkom społeczności lokalnej, sektora publicznego oraz partnerów zewnętrznych stworzono warunki sprzyjające rozwojowi przedsiębiorczości, integracji społecznej oraz aktywności kulturalnej i rekreacyjnej. Inwestycje w infrastrukturę społeczną i techniczną oraz rozwój terenów zielonych i rekreacyjnych przyczyniły się do podniesienia jakości życia mieszkańców oraz poprawy estetyki i funkcjonalności przestrzeni miejskiej.

8. Cele rewitalizacji i kierunki działań

Przyjęte cele i kierunki działań rewitalizacyjnych dla obszaru rewitalizacji w gminie Zabłudów zostały opracowane w oparciu o wyniki szczegółowej analizy diagnostycznej oraz konsultacje społeczne. Pozwoliło to uwzględnić różnorodne potrzeby i oczekiwania lokalnej społeczności, jak również potencjały i wyzwania charakterystyczne dla obszaru rewitalizacji. Przyjęte cele są spójne z wizją rewitalizacji oraz z dokumentami strategicznymi na poziomie lokalnym, regionalnym i krajowym. Działania te mają na celu poprawę jakości życia mieszkańców, eliminację negatywnych zjawisk oraz wspieranie długoterminowego rozwoju społeczno-gospodarczego gminy.

Strategiczne cele rewitalizacji w gminie Zabłudów koncentrują się na dwóch głównych obszarach: wzmocnieniu kapitału społecznego i rozwoju gospodarczego oraz zrównoważonym rozwoju przestrzeni publicznych i infrastruktury. Dla każdego z celów wyznaczono kierunki działań, które pozwalają na realizację założeń w sposób kompleksowy i skoordynowany.

Cele strategiczne i kierunki działań dla obszaru rewitalizacji w gminie Zabłudów

Cel I: Wzmocnianie kapitału społecznego i rozwój gospodarczy

1. Integracja społeczna i włączenie mieszkańców
2. Rozwój przedsiębiorczości lokalnej
3. Poszerzanie oferty kulturalnej i edukacyjnej
4. Promocja zdrowego stylu życia i aktywności fizycznej

Cel II: Zrównoważony rozwój przestrzeni publicznych i infrastruktury gminy

1. Rozwój infrastruktury technicznej, przyjaznych przestrzeni publicznych oraz budownictwa mieszkaniowego
2. Poprawa infrastruktury edukacyjnej, kulturowej i rekreacyjnej
3. Ochrona i rozwój dziedzictwa kulturowego
4. Działania na rzecz zrównoważonego środowiska
5. Rozwój przestrzeni gospodarczych sprzyjających lokalnej przedsiębiorczości

Realizacja celów rewitalizacji będzie wymagać współpracy różnych grup interesariuszy, takich jak mieszkańcy, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe oraz samorząd lokalny. Koordynacja działań pomiędzy tymi podmiotami ma kluczowe znaczenie dla skutecznego wdrażania projektów rewitalizacyjnych. Projekty przypisane do poszczególnych celów i kierunków obejmują zarówno działania infrastrukturalne, jak i miękkie inicjatywy społeczno-edukacyjne, takie jak modernizacja przestrzeni publicznych, wsparcie przedsiębiorczości, rewitalizacja zabytków oraz integracja mieszkańców.

Wszystkie cele i kierunki działań przyjęte w ramach programu rewitalizacji obszaru w gminie Zabłudów zostały opracowane jako zintegrowany i wzajemnie uzupełniający się plan rozwoju. Cele rewitalizacji w gminie Zabłudów obejmują różnorodne aspekty społeczne, gospodarcze, przestrzenne i środowiskowe, które wspólnie tworzą kompleksowy plan. Podejmowane działania w tych obszarach wzajemnie się przenikają, co generuje efekt synergii – realizacja jednego celu wspiera osiąganie innych. Zintegrowanie różnych aspektów rewitalizacji w

gminie Zabłudów pozwala na osiągnięcie zrównoważonego rozwoju, który nie tylko odpowiada na obecne potrzeby mieszkańców, ale również generuje trwałe korzyści w dłuższej perspektywie czasowej. Działania rewitalizacyjne w obszarze przestrzennym, są powiązane z inicjatywami społecznymi. W ten sposób cele rewitalizacji stają się narzędziem do budowania bardziej atrakcyjnej i funkcjonalnej przestrzeni, która sprzyja zarówno rozwojowi społecznemu, jak i gospodarczemu.

Program rewitalizacji w gminie Zabłudów nie tylko rozwiązuje aktualne problemy, ale także kładzie fundamenty pod dalszy rozwój obszaru. Zintegrowany charakter celów i kierunków działań sprawia, że program jest strategicznym planem transformacji, mającym na celu przekształcenie obszaru rewitalizacji w miejsce bardziej atrakcyjne, zrównoważone i przyjazne dla wszystkich mieszkańców.

9. Przedsięwzięcia rewitalizacji

Przedsięwzięcia podstawowe:

1. Wsparcie dla przedsiębiorczości i aktywizacji zawodowej
2. Aktywna i zintegrowana społeczność
3. Zdrowe życie, silna społeczność
4. Powstanie wielofunkcyjnego obiektu publicznego dla celów kulturowych, edukacyjnych i gospodarczych
5. Rewitalizacja skweru miejskiego
6. Centrum targowo-wystawiennicze
7. Rozwój budownictwa mieszkaniowego
8. Centrum "Mozaika Kultur"
9. Renowacja cmentarza prawosławnego
10. Kaplica Marii Magdaleny
11. Kompleks rekreacyjno-sportowy
12. Przedszkole i żłobek
13. Modernizacja i przebudowa oczyszczalni i rozbudowa o punkt zlewny
14. Budowa boiska piłkarskiego z zapleczem sportowym
15. Zarządzanie kryzysowe w BOF
16. Tworzenie nowoczesnych przestrzeni rekreacyjnych
17. Poprawa infrastruktury kulturowo-rekreacyjnej
18. Odnowa i modernizacja ulicy Podrzecznej

Projekty uzupełniające:

1. Przestrzeń bez barier
2. Centrum technologiczne dla młodzieży
3. Akademia Młodego Przedsiębiorcy
4. Akademia zdrowia

9.1. Przedsięwzięcia podstawowe

P1. Wsparcie dla przedsiębiorczości i aktywizacji zawodowej		
Cele i uzasadnienie projektu:		
<p>Projekt ma na celu zwiększenie kompetencji mieszkańców w zakresie przedsiębiorczości i aktywności zawodowej. Projekt zakłada wsparcie rozwoju lokalnych przedsiębiorców oraz osób planujących założenie działalności gospodarczej, a także zwiększenie szans na zatrudnienie dla osób bezrobotnych i wykluczonych z rynku pracy. Dzięki organizacji warsztatów, szkoleń oraz doradztwa indywidualnego, mieszkańcy będą mogli zdobyć wiedzę i umiejętności niezbędne do rozwoju zawodowego oraz podjęcia własnych inicjatyw gospodarczych. Wspieranie lokalnej przedsiębiorczości oraz organizacja wydarzeń promujących lokalne inicjatywy, takie jak targi i spotkania, przyczyni się do rozwoju gospodarki oraz poprawy jakości życia w regionie.</p> <p>Projekt odpowiada na zdiagnozowane potrzeby w zakresie aktywizacji zawodowej oraz wsparcia przedsiębiorczości. Wzrost kompetencji mieszkańców i przedsiębiorców przyczyni się do rozwoju lokalnej gospodarki oraz poprawy jakości życia w regionie. Działania edukacyjne i doradcze pozwolą mieszkańcom zdobyć wiedzę i umiejętności niezbędne do rozwoju zawodowego oraz podjęcia własnych inicjatyw gospodarczych. Projekt jest kluczowy dla zwiększenia zatrudnienia i wspierania rozwoju sektora przedsiębiorczości w gminie.</p>		
Zakres projektu:		
<p>Zakres projektu obejmuje organizację warsztatów i szkoleń związanych z zakładaniem i prowadzeniem działalności gospodarczej, w tym zagadnienia związane z finansowaniem, marketingiem oraz wykorzystaniem nowych technologii. Dodatkowo, zaplanowano doradztwo indywidualne dla przedsiębiorców i osób zainteresowanych działalnością gospodarczą, a także tworzenie platform współpracy i wymiany doświadczeń pomiędzy przedsiębiorcami. W ramach projektu realizowane będą także kursy doskonalące kompetencje zawodowe, dostosowane do lokalnych potrzeb rynku pracy, co ma kluczowe znaczenie dla aktywizacji zawodowej mieszkańców.</p>		
Odbiorcy/beneficjenci projektu		
<p>Projekt skierowany jest przede wszystkim do mieszkańców obszaru rewitalizacji gminy Zabłudów, lokalnych przedsiębiorców, osób bezrobotnych, młodzieży wchodzącej na rynek pracy oraz grup wykluczonych społecznie i zawodowo, w tym osób z niepełnosprawnościami. Celem projektu jest stworzenie równych szans oraz umożliwienie uczestnictwa w procesie rozwoju gospodarczego i zawodowego wszystkim zainteresowanym mieszkańcom.</p>		
Szacowana wartość	Okres realizacji	Zakres terytorialny/lokalizacja
300 000,00 zł	2025 - 2032	Obszar rewitalizacji
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji		
<p>Prognozowane rezultaty w odniesieniu do celów:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wzrost integracji społecznej i zaangażowania mieszkańców w działania lokalne. - Zwiększenie liczby inicjatyw wspierających lokalnych przedsiębiorców i aktywizacja gospodarcza społeczności. <p>Sposób oceny rezultatów:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Listy obecności, ankiety. 		
Wskaźnik	Podmiot odpowiedzialny i podmioty współpracujące	
Liczba osób objętych wsparciem - 50 osób Liczba zorganizowanych działań - 5 szt.	Gmina Zabłudów, Ośrodek Pomocy Społecznej, Organizacje pozarządowe, Przedsiębiorcy	
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami		
P2, P3, P4, P5, P6, P7, P11, P12, P14, P16, PU2, PU3, PU4,		
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami		

Działania w ramach projektu będą realizowane zgodnie z zasadami dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami. Warsztaty i szkolenia odbędą się w obiektach dostosowanych do osób z ograniczoną mobilnością.

P2. Aktywna i zintegrowana społeczność

Cele i uzasadnienie projektu:

Cele projektu:

1. Wzmacnianie więzi społecznych – stworzenie przestrzeni i możliwości do nawiązywania oraz utrwalania relacji między mieszkańcami.
2. Aktywizacja mieszkańców – zachęcenie społeczności lokalnej do udziału w działaniach edukacyjnych i kulturalnych.
3. Rozwijanie współpracy międzypokoleniowej – organizacja warsztatów, wydarzeń i inicjatyw, które umożliwią wymianę doświadczeń oraz wzmocnią relacje między dziećmi, młodzieżą, dorosłymi i seniorami.
4. Budowanie zintegrowanej i otwartej społeczności – promowanie postaw opartych na współpracy, tolerancji i wzajemnym wsparciu w lokalnej społeczności.

Projekt odpowiada na zdiagnozowane wyzwania związane z niską aktywnością społeczną oraz osłabionymi więziami międzyludzkimi. W szczególności zwraca uwagę na potrzebę integracji międzypokoleniowej, która ma kluczowe znaczenie dla budowania wspólnoty opartej na wzajemnym zrozumieniu i współpracy.

Działania aktywizujące społeczność lokalną, takie jak warsztaty, wydarzenia kulturalne czy wspólne inicjatywy, przyczynią się do rozwoju kapitału społecznego, poprawy jakości życia mieszkańców i zwiększenia ich zaangażowania w sprawy lokalne. Inwestowanie w integrację społeczną wzmacnia spójność lokalnej wspólnoty, jednocześnie wspierając mieszkańców w podejmowaniu aktywności, które mogą przynosić korzyści edukacyjne, kulturowe i zdrowotne.

Zakres projektu:

W ramach projektu zaplanowano organizację warsztatów tematycznych, zajęć edukacyjnych, spotkań kulturalnych oraz wydarzeń promujących aktywność społeczną i wzajemne wsparcie. Odbędą się warsztaty rękodzieła, kulinarne, artystyczne oraz zajęcia sportowo-rekreacyjne, które zaangażują różne grupy wiekowe, od dzieci i młodzieży po seniorów. Przewidziane są także działania edukacyjne, takie jak spotkania międzypokoleniowe, których celem będzie wymiana doświadczeń, wspólne odkrywanie lokalnych tradycji oraz nauka nowych umiejętności. Dodatkowo, projekt obejmie organizację lokalnych wydarzeń integracyjnych, takich jak festyny, wystawy czy pikniki rodzinne, mających na celu wzmocnienie więzi społecznych.

Odbiorcy/beneficjenci projektu

Odbiorcami projektu będą przede wszystkim mieszkańcy gminy, w szczególności osoby zamieszkujące obszary rewitalizacyjne. Działania skierowane są do wszystkich grup wiekowych – dzieci, młodzieży, osób w wieku produkcyjnym oraz seniorów. Projekt przewiduje także szczególne zaangażowanie rodzin oraz lokalnych grup nieformalnych i organizacji działających na rzecz społeczności.

Szacowana wartość	Okres realizacji	Zakres terytorialny/lokalizacja
400 000,00 zł	2025 - 2032	Obszar rewitalizacji

Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji

Prognozowane rezultaty w odniesieniu do celów:

- Wzrost integracji społecznej i zaangażowania mieszkańców w działania lokalne.
- Urozmaicenie i zwiększenie dostępności wydarzeń kulturalnych oraz programów edukacyjnych.
- Popularyzacja zdrowego stylu życia i zwiększenie zaangażowania mieszkańców w aktywność fizyczną.

Sposób oceny rezultatów: - Listy obecności, ankiety.	
Wskaźnik	Podmiot odpowiedzialny i podmioty współpracujące
Liczba osób objętych wsparciem - 150 osób Liczba zorganizowanych działań - 12 szt.	Gmina Zabłudów, Miejski Ośrodek Animacji Kultury w Zabłudowie, Organizacje pozarządowe,
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami	
P1, P3, P4, P5, P6, P7, P8, P9, P10, P11, P12, P13, P14, P15, P16, P17, P18, PU1, PU2, PU3, PU4,	
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	
Aby zapewnić pełną dostępność działań osobom ze szczególnymi potrzebami, warsztaty, spotkania i wydarzenia będą organizowane w przestrzeniach dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Zapewnione zostaną podjazdy, odpowiednio szerokie przejścia oraz dostęp do sanitariatów przystosowanych dla osób z ograniczoną mobilnością. Wszystkie działania będą realizowane zgodnie z zasadami projektowania uniwersalnego, co zagwarantuje komfort i możliwość udziału każdemu uczestnikowi.	

P3. Zdrowe życie, silna społeczność

Cele i uzasadnienie projektu:

Projekt ma na celu promowanie zdrowego stylu życia, poprawę kondycji fizycznej i psychicznej mieszkańców oraz wspieranie integracji społecznej poprzez realizację różnorodnych działań sportowych, edukacyjnych i rekreacyjnych.

Projekt jest odpowiedzią na potrzebę aktywizacji mieszkańców, zwiększenia świadomości zdrowotnej oraz przeciwdziałania chorobom cywilizacyjnym wynikającym z braku ruchu i niewłaściwego stylu życia. Poprzez oferowanie różnorodnych form aktywności fizycznej i edukacji zdrowotnej, projekt wspiera rozwój społeczności lokalnej, wzmacnia więzi między mieszkańcami i poprawia ich jakość życia. Realizacja takich działań przyczyni się do zwiększenia aktywności mieszkańców, a także do budowy zdrowej i zintegrowanej społeczności.

Zakres projektu:

Zakres projektu obejmuje szeroki wachlarz działań skoncentrowanych na wsparciu i rozwijaniu potencjału mieszkańców w różnych aspektach życia. W ramach projektu przewidziano organizację różnorodnych zajęć i aktywności, takich jak warsztaty zdrowego odżywiania, zajęcia fitness, spacer nordic walking, joga, a także treningi ogólnorozwojowe dla dzieci, młodzieży oraz seniorów. Projekt zakłada również promowanie zdrowego stylu życia poprzez organizację dni zdrowia, rodzinnych pikników sportowych oraz turniejów.

Dodatkowo, uczestnicy będą mogli wziąć udział w warsztatach rozwoju osobistego, prelekcjach dotyczących zarządzania stresem oraz spotkaniach z dietetykami i trenerami zdrowia. Całość działań ma na celu nie tylko wspieranie aktywności fizycznej i edukacji zdrowotnej, ale także wzmacnianie integracji społecznej oraz aktywnego uczestnictwa mieszkańców w życiu lokalnej społeczności.

Odbiorcy/beneficjenci projektu

Odbiorcami projektu są wszyscy mieszkańcy gminy, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, młodzieży, seniorów i rodzin. Projekt skierowany jest zarówno do osób zamieszkujących obszary rewitalizacji, jak i pozostałych mieszkańców gminy, którzy pragną zadbać o swoje zdrowie i aktywnie uczestniczyć w życiu społeczności.

Szacowana wartość	Okres realizacji	Zakres terytorialny/lokalizacja
300 000,00 zł	2025 - 2032	Obszar rewitalizacji
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji		
<p>Prognozowane rezultaty w odniesieniu do celów:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wzrost integracji społecznej i zaangażowania mieszkańców w działania lokalne. - Urozmaicenie i zwiększenie dostępności wydarzeń kulturalnych oraz programów edukacyjnych. - Popularyzacja zdrowego stylu życia i zwiększenie zaangażowania mieszkańców w aktywność fizyczną. <p>Sposób oceny rezultatów:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Listy obecności, ankiety. 		
Wskaźnik		Podmiot odpowiedzialny i podmioty współpracujące
Liczba osób objętych wsparciem - 100 osób Liczba zorganizowanych działań - 10 szt.		Gmina Zabłudów, Miejski Ośrodek Animacji Kultury w Zabłudowie, Organizacje pozarządowe
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami		
P1, P2, P4, P5, P6, P7, P8, P9, P10, P11, P12, P13, P14, P15, P16, P17, P18, PU1, PU2, PU3, PU4,		
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami		
Działania projektowe zostaną dostosowane do potrzeb osób ze szczególnymi wymaganiami, tak aby każdy mieszkaniec mógł w pełni korzystać z oferowanych inicjatyw. Zajęcia będą prowadzone w przestrzeniach dostępnych dla osób z niepełnosprawnościami, z uwzględnieniem szerokich przejść, podjazdów i sanitariatów przystosowanych do ich potrzeb. Organizatorzy zadbają również o to, aby warsztaty i zajęcia były dostosowane do różnorodnych możliwości uczestników, zapewniając dostępność zarówno dla dzieci, jak i seniorów.		

P4. Powstanie wielofunkcyjnego obiektu publicznego dla celów kulturowych, edukacyjnych i gospodarczych

Cele i uzasadnienie projektu:

Celem projektu jest stworzenie nowoczesnego obiektu użyteczności publicznej, który będzie pełnił funkcje kulturowe, edukacyjne i gospodarcze, wspierając rozwój społeczno-ekonomiczny gminy. Planowany obiekt umożliwi organizację wydarzeń kulturalnych, warsztatów, wystaw, szkoleń oraz innych inicjatyw sprzyjających integracji mieszkańców i wzmocnieniu więzi społecznych. Jednocześnie przestrzeń ta stanie się miejscem wspierającym lokalną przedsiębiorczość poprzez organizację targów, konferencji czy spotkań biznesowych. Inwestycja przyczyni się również do podniesienia atrakcyjności gminy, tworząc przestrzeń sprzyjającą rozwojowi kreatywnemu, współpracy i aktywności społecznej, co w konsekwencji wpłynie na poprawę jakości życia mieszkańców oraz zainteresowanie gminą ze strony odwiedzających i potencjalnych inwestorów.

Realizacja projektu odpowiada na zidentyfikowane potrzeby mieszkańców w zakresie dostępu do infrastruktury kulturalno-edukacyjnej oraz przestrzeni wspierających działalność gospodarczą. Obecnie gmina boryka się z ograniczeniami w dostępności do tego typu obiektów, co utrudnia organizację wydarzeń kulturalnych, działań edukacyjnych oraz rozwoju przedsiębiorczości. Powstanie obiektu wielofunkcyjnego pozwoli na efektywne wykorzystanie przestrzeni dla różnych grup użytkowników, wspierając zarówno rozwój społeczny, jak i gospodarczy gminy. Projekt wpłynie na zwiększenie aktywności mieszkańców, wzmacniając integrację społeczną oraz promując lokalne inicjatywy. Inwestycja będzie miała pozytywny wpływ na poprawę wizerunku gminy, stwarzając atrakcyjne warunki zarówno dla mieszkańców, jak i dla odwiedzających. Obiekt stanie się miejscem sprzyjającym rozwijaniu kompetencji, inicjatyw lokalnych oraz kreatywności, odpowiadając na współczesne potrzeby społeczności lokalnej.

Zakres projektu:

Zakres projektu obejmuje budowę obiektu użyteczności publicznej wraz z kompleksowym zagospodarowaniem terenu wokół niego. W ramach inwestycji przewidziane jest stworzenie przestrzeni o funkcjach kulturowych, edukacyjnych i gospodarczych, wyposażonej w wielofunkcyjną salę do organizacji wydarzeń kulturalnych, warsztatów, szkoleń i konferencji. Projekt zakłada również utworzenie pomieszczeń przeznaczonych na działalność lokalnych inicjatyw, takich jak wystawy, zajęcia artystyczne czy spotkania biznesowe. Zagospodarowanie terenu wokół obiektu obejmuje budowę ciągów pieszych, miejsc postojowych, elementów małej architektury, nasadzenia zieleni oraz instalację oświetlenia, co zapewni estetyczne i funkcjonalne otoczenie. Wszystkie prace zostaną zrealizowane zgodnie z zasadami projektowania uniwersalnego, aby zapewnić dostępność obiektu dla osób ze szczególnymi potrzebami.

Odbiorcy/beneficjenci projektu

Odbiorcami projektu są przede wszystkim mieszkańcy gminy, w tym osoby zamieszkujące obszar rewitalizacji, które skorzystają z infrastruktury kulturowej, edukacyjnej i gospodarczej. Projekt skierowany jest także do lokalnych organizacji, przedsiębiorców oraz instytucji, które będą mogły realizować swoje działania w nowo powstałym obiekcie. Dodatkowo, z obiektu korzystać będą dzieci, młodzież, seniorzy, osoby z niepełnosprawnościami oraz turyści odwiedzający gminę, co przyczyni się do integracji społecznej i rozwoju lokalnej społeczności.

Szacowana wartość	Okres realizacji	Zakres terytorialny/lokalizacja
20 000 000,00 zł	2028 - 2032	Obszar rewitalizacji: ul. I Dywizji Działki ewidencyjne: 540/1, 541, 542, 543

Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji

Prognozowane rezultaty w odniesieniu do celów:

- Wzrost integracji społecznej i zaangażowania mieszkańców w działania lokalne.
- Zwiększenie liczby inicjatyw wspierających lokalnych przedsiębiorców i aktywizacja gospodarcza społeczności.
- Urozmaicenie i zwiększenie dostępności wydarzeń kulturalnych oraz programów edukacyjnych.
- Popularyzacja zdrowego stylu życia i zwiększenie zaangażowania mieszkańców w aktywność fizyczną.

<ul style="list-style-type: none"> - Zwiększenie różnorodności i jakości oferty edukacyjnej oraz kulturalnej. - Tworzenie i modernizacja stref gospodarczych wspierających rozwój lokalnych przedsiębiorstw. - Zwiększenie atrakcyjności gminy jako miejsca do życia i inwestycji. 	
Sposób oceny rezultatów: Protokoły odbiorów, Dokumentacja techniczna.	
Wskaźnik	Podmiot odpowiedzialny i podmioty współpracujące
Liczba wybudowanych obiektów: 1 szt. Zrewitalizowana powierzchnia: 0,19 ha Liczba osób korzystających: 200 os.	Gmina Zabłudów, Organizacje pozarządowe, Przedsiębiorcy
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami	
P1, P2, P3, P5, P6, P7, P8, P9, P10, P11, P12, P13, P14, P15, P16, P17, P18, PU1, PU2, PU3, PU4,	
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	
<p>Obiekt zostanie zaprojektowany zgodnie z zasadami uniwersalnego projektowania, co zapewni pełną dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym osób z niepełnosprawnościami, seniorów i rodzin z małymi dziećmi. Planowane są podjazdy, windy, odpowiednio szerokie przejścia, drzwi i korytarze, a także sanitariaty dostosowane do potrzeb osób z ograniczoną mobilnością. Wszystkie elementy zostaną wykonane z uwzględnieniem obowiązujących standardów dostępności, gwarantując komfort i równy dostęp do przestrzeni dla wszystkich użytkowników.</p>	

P5. Rewitalizacja skweru miejskiego

Cele i uzasadnienie projektu:

Celem projektu jest stworzenie nowoczesnej i funkcjonalnej przestrzeni publicznej, która będzie sprzyjać integracji społecznej, wspierać rozwój turystyki oraz poprawiać komfort mieszkańców i odwiedzających Gminę Zabłudów. Rozbudowa istniejącego obiektu oraz utworzenie punktu informacji turystycznej i przestrzeni spotkań znacząco podniesie jakość infrastruktury publicznej w gminie. Projekt przyczyni się do lepszej obsługi turystów, promocji lokalnych atrakcji oraz stworzenia przyjaznego miejsca spotkań dla społeczności lokalnej. Inwestycja ta jest również odpowiedzią na potrzebę estetycznego i funkcjonalnego zagospodarowania przestrzeni publicznej w otoczeniu parku.

Projekt rozbudowy istniejącego obiektu z utworzeniem punktu informacji turystycznej, przestrzeni spotkań oraz przystanku autobusowego jest odpowiedzią na potrzebę poprawy funkcjonalności i estetyki przestrzeni publicznej. Utworzenie punktu informacji turystycznej pozwoli na promocję lokalnych atrakcji oraz lepszą obsługę odwiedzających, co wpłynie pozytywnie na rozwój gospodarczy regionu. Przestrzeń spotkań i zagospodarowanie terenu zielonego, w tym budowa alejek, ławek i nasadzenia zieleni, stworzą przyjazne miejsce do rekreacji i odpoczynku, integrując lokalną społeczność. Projekt wpisuje się w działania na rzecz zrównoważonego rozwoju, poprawiając estetykę przestrzeni publicznej oraz dostępność infrastruktury dla wszystkich grup użytkowników, w tym osób ze szczególnymi potrzebami.

Zakres projektu:

Zakres projektu obejmuje rozbudowę istniejącego obiektu, który będzie pełnił funkcję przystanku autobusowego oraz punktu informacji turystycznej i przestrzeni spotkań. Obiekt zostanie zaprojektowany jako zamknięty od strony parku, co zapewni jego estetyczne wkomponowanie w otoczenie oraz ochronę przed warunkami atmosferycznymi. W ramach zagospodarowania przestrzeni zielonej planuje się nasadzenia drzew i krzewów, budowę alejek spacerowych, montaż ławek oraz stworzenie przyjaznej i estetycznej infrastruktury rekreacyjnej. Całość przedsięwzięcia będzie realizowana z uwzględnieniem zasad dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, aby obiekt był funkcjonalny i otwarty dla wszystkich użytkowników.

Odbiorcy/beneficjenci projektu

<p>Głównymi beneficjentami projektu będą mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz gminy Zabłudów, którzy skorzystają z nowych funkcji użytkowych i estetycznych przestrzeni publicznej. Projekt skierowany jest także do turystów i odwiedzających, którzy dzięki punktowi informacji turystycznej zyskają dostęp do wiedzy o lokalnych atrakcjach i kulturze regionu.</p>		
Szacowana wartość	Okres realizacji	Zakres terytorialny/lokalizacja
1 500 000,00 zł	2026 - 2038	Obszar rewitalizacji: ul. Rynek Działki ewidencyjne: 457/6, 64/2, 64/7, 66/2
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji		
<p>Prognozowane rezultaty w odniesieniu do celów:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wzrost integracji społecznej i zaangażowania mieszkańców w działania lokalne. - Poprawa jakości przestrzeni publicznych. - Zwiększenie atrakcyjności gminy jako miejsca do życia i inwestycji. <p>Sposób oceny rezultatów: Protokoły odbiorów, Dokumentacja techniczna.</p>		
Wskaźnik	Podmiot odpowiedzialny i podmioty współpracujące	
Liczba rozbudowanych i zmodernizowanych miejsc publicznych: 1 szt. Zrewitalizowana powierzchnia: 0,36 ha	Gmina Zabłudów	
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami		
P1, P2, P3, P4, P6, P8, P11, P16, P17, P18, PU1, PU4,		
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami		
<p>Projekt przewiduje zastosowanie rozwiązań zgodnych z zasadami uniwersalnego projektowania, aby zapewnić dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami. Obejmują one budowę podjazdów, szerokich alejek i dostosowanych wejść oraz sanitariatu dostosowanego do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami.</p>		

P6. Centrum targowo-wystawiennicze

Cele i uzasadnienie projektu:

Celem projektu jest utworzenie nowoczesnego Targowiska Miejskiego w Zabłudowie, które stanie się centralnym miejscem handlu i wymiany lokalnych produktów. Projekt ma na celu nie tylko stworzenie infrastruktury sprzyjającej rozwojowi lokalnej przedsiębiorczości, ale także zwiększenie atrakcyjności miasta jako miejsca spotkań społecznych oraz wymiany kulturowej.

Aktualnie mieszkańcy oraz lokalni producenci nie mają dedykowanej przestrzeni, gdzie mogliby w sposób zorganizowany i wygodny sprzedawać i nabywać świeże produkty rolne, wyroby rzemieślnicze oraz inne towary, co ogranicza rozwój lokalnej gospodarki.

Stworzenie Targowiska Miejskiego w Zabłudowie nie tylko zaspokoi tę potrzebę, ale także umożliwi skrócenie łańcuchów dostaw, co jest kluczowe w kontekście współczesnych trendów konsumenckich, takich jak rosnące zapotrzebowanie na lokalne, świeże i ekologiczne produkty. Targowisko będzie stanowiło platformę dla lokalnych rolników, rzemieślników i przedsiębiorców do bezpośredniego kontaktu z klientami, co zwiększy ich dochody i przyczyni się do wzmocnienia lokalnej gospodarki.

Zakres projektu:		
<p>Zakres projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - stworzenie odpowiedniego placu z wydzielonymi strefami dla sprzedawców, miejscami parkingowymi oraz przestrzenią dla kupujących a także budynkiem obsługi targowiska, - budowa stoisk handlowych, - stworzenie niezbędnej infrastruktury technicznej, - budowa zaplecza sanitarnego w budynku obsługi, - zabezpieczenie obszaru, - dostosowanie targowiska i budynku do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. <p>Dodatkowe działania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Organizacja szkoleń i doradztwa dla lokalnych przedsiębiorców w zakresie efektywnego prowadzenia działalności handlowej oraz promocji produktów. - Przeprowadzenie działań marketingowych mających na celu promocję nowego targowiska jako atrakcyjnego miejsca zakupów i spotkań społecznych. 		
Odbiorcy/beneficjenci projektu		
<ul style="list-style-type: none"> - Mieszkańcy Zabłudowa i okolic, którzy skorzystają z lokalnego targowiska jako miejsca zakupu świeżych produktów oraz innych towarów. - Lokalni rolnicy, rzemieślnicy i przedsiębiorcy, którzy uzyskają nowe miejsce do sprzedaży swoich produktów. - Turyści oraz odwiedzający, dla których targowisko stanie się atrakcją handlową i kulturową. 		
Szacowana wartość	Okres realizacji	Zakres terytorialny/lokalizacja
10 000 000,00 zł	2026 - 2038	Obszar rewitalizacji: ul. Zamiejska Działki ewidencyjne: 48/4, 49/3, 50/5
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji		
<p>Prognozowane rezultaty w odniesieniu do celów:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wzrost integracji społecznej i zaangażowania mieszkańców w działania lokalne. - Zwiększenie liczby inicjatyw wspierających lokalnych przedsiębiorców i aktywizacja gospodarcza społeczności. - Tworzenie i modernizacja stref gospodarczych wspierających rozwój lokalnych. - Zwiększenie atrakcyjności gminy jako miejsca do życia i inwestycji. <p>Sposób oceny rezultatów: Protokoły odbiorów, Dokumentacja techniczna.</p>		
Wskaźnik	Podmiot odpowiedzialny i podmioty współpracujące	
Powierzchnia zrewitalizowanego obszaru: 0,54 ha Liczba zrewitalizowanych miejsc publicznych: 1 szt.	Gmina Zabłudów, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe	
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami		
P1, P2, P3, P4, P5, P8, P11, P12, P13, P14, P15, P16, PU1, PU2, PU3, PU4,		
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami		
Targowisko zostanie zaprojektowane zgodnie z zasadami uniwersalnego projektowania, co zapewni pełną dostępność dla osób z niepełnosprawnościami oraz osób starszych, poprzez zastosowanie podjazdów, szerokich alejek i przystosowanych miejsc handlowych.		

P7. Rozwój budownictwa mieszkaniowego		
Cele i uzasadnienie projektu:		
<p>Projekt ma na celu zwiększenie dostępności mieszkań o umiarkowanym czynszu dla mieszkańców gminy Zabłudów. Inwestycja wpisuje się w strategię przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz poprawy warunków mieszkaniowych osób znajdujących się w trudniejszej sytuacji ekonomicznej. Dzięki realizacji projektu możliwe będzie wsparcie rodzin, seniorów i osób z niepełnosprawnościami w dostępie do bezpiecznych i dostosowanych do ich potrzeb mieszkań.</p> <p>Projekt przyczyni się również do rozwoju lokalnej społeczności, poprawiając stabilizację życiową mieszkańców oraz wspierając ich aktywizację społeczną i zawodową. Inwestycja stanowi odpowiedź na potrzeby mieszkańców związane z brakiem wystarczającej liczby mieszkań o przystępnych kosztach użytkowania.</p>		
Zakres projektu:		
<p>Projekt obejmuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Budowę wielorodzinnych budynków mieszkalnych w formule Społecznych Inicjatyw Mieszkaniowych, w tym mieszkań przeznaczonych na wynajem o umiarkowanym czynszu. - Zagospodarowanie terenów wokół budynków, w tym budowę miejsc postojowych, placów zabaw, stref rekreacji oraz zieleni. - Wykonanie infrastruktury technicznej: instalacji wodno-kanalizacyjnych, energetycznych, telekomunikacyjnych i drogowych. - Dostosowanie budynków do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, w tym zapewnienie podjazdów, szerokich korytarzy. 		
Odbiorcy/beneficjenci projektu		
<p>Głównymi beneficjentami projektu będą mieszkańcy obszarów rewitalizacji oraz mieszkańcy gminy. Dodatkowo, realizacja projektu przyniesie korzyści całej społeczności lokalnej, poprzez poprawę infrastruktury oraz podniesienie estetyki przestrzeni publicznej na terenie gminy.</p>		
Szacowana wartość	Okres realizacji	Zakres terytorialny/lokalizacja
15 000 000,00 zł	2028-2031	Obszar rewitalizacji: ul. Św. Rocha / Kalwińska Działki ewidencyjne: 278/3, 278/4, 278/5, 278/6, 278/8, 278/11
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji		
<p>Prognozowane rezultaty w odniesieniu do celów:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wzrost integracji społecznej i zaangażowania mieszkańców w działania lokalne. - Zwiększenie liczby inicjatyw wspierających lokalnych przedsiębiorców i aktywizacja gospodarcza społeczności. - Tworzenie i modernizacja stref gospodarczych wspierających rozwój lokalny. <p>Sposób oceny rezultatów: Protokoły odbiorów, Dokumentacja techniczna.</p>		
Wskaźnik	Podmiot odpowiedzialny i podmioty współpracujące	
Liczba mieszkań powstałych w ramach zadania: 15 szt.	Gmina Zabłudów, Społeczna Inicjatywa Mieszkaniowa (SIM)	
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami		
P1, P2, P3, P4, P8, P11, P12, P13, P14, P15, P16, P17, P18, PU1, PU4,		
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami		
<p>W ramach projektu zostaną podjęte działania zapewniające dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami. Infrastruktura architektoniczna będzie dostosowana poprzez zastosowanie podjazdów, szerokich drzwi i eliminację barier architektonicznych. Przestrzeń publiczna zostanie wyposażona w równe nawierzchnie, wyznaczone miejsca parkingowe dla osób z niepełnosprawnościami.</p>		

P8. Centrum "Mozaika Kultur"

Cele i uzasadnienie projektu:

Cele projektu:

- Stworzenie przestrzeni dedykowanej podtrzymywaniu i promowaniu dziedzictwa kulturowego gminy Zabłudów, w tym różnorodności etnicznej i historycznej.
- Organizacja wydarzeń artystycznych, warsztatów, wystaw oraz innych inicjatyw kulturalnych.
- Budowa nowoczesnej biblioteki i czytelnicy, które będą miejscem zdobywania wiedzy i rozwijania pasji.
- Umożliwienie dostępu do różnorodnych form edukacji i kultury dla mieszkańców gminy w każdym wieku.
- Stworzenie przestrzeni sprzyjającej spotkaniom i współpracy różnych grup społecznych.
- Promowanie dialogu międzykulturowego i międzypokoleniowego w ramach centrum "Mozaika Kultur."
- Zwiększenie potencjału rekreacyjnego i turystycznego gminy Zabłudów.

Budowa Centrum Kulturalnego w Kolonii Zabłudów, które połączy funkcje domu kultury, biblioteki, czytelnicy oraz muzeum, jest odpowiedzią na rosnące potrzeby społeczności lokalnej w zakresie dostępu do edukacji, kultury i przestrzeni wspólnej. Obecnie brak takiego obiektu ogranicza możliwości aktywnego uczestnictwa mieszkańców w życiu kulturalnym oraz dostęp do zasobów edukacyjnych.

Centrum "Mozaika Kultur" będzie miejscem, które nie tylko wzbogaci ofertę kulturalną gminy, ale także podkreśli jej unikalny charakter oparty na różnorodności historycznej i kulturowej. Nowoczesna infrastruktura umożliwi organizację wydarzeń kulturalnych, edukacyjnych i społecznych, co przyczyni się do integracji mieszkańców, promocji lokalnych tradycji oraz wzrostu kapitału społecznego.

Ponadto, projekt wspiera realizację długoterminowych celów rozwojowych gminy Zabłudów. Poprawa infrastruktury kulturalnej sprzyja także budowaniu tożsamości lokalnej, zachowaniu dziedzictwa kulturowego oraz aktywizacji mieszkańców w różnym wieku. Centrum "Mozaika Kultur" będzie stanowić kluczowy element rewitalizacji obszaru, przyczyniając się do poprawy jakości życia i rozwoju regionu.

Zakres projektu:

Projekt zakłada budowę obiektu wielofunkcyjnego, który będzie pełnił rolę domu kultury, biblioteki, czytelnicy oraz muzeum.

Zakres projektu obejmuje:

1. Budowa obiektu wielofunkcyjnego:

- Realizacja nowoczesnego, energooszczędnego budynku o powierzchni dostosowanej do pełnienia zróżnicowanych funkcji.
- Zaprojektowanie przestrzeni z uwzględnieniem zasad dostępności dla osób z niepełnosprawnościami (np. podjazdy, szerokie przejścia).

2. Przestrzeń funkcjonalna obiektu:

- Wielofunkcyjna sala konferencyjna z zapleczem technicznym, umożliwiającą organizację wydarzeń kulturalnych, spotkań i warsztatów.
- Nowoczesne przestrzenie wyposażone w stanowiska multimedialne, regały na książki i strefy do cichego czytania.
- Stała ekspozycja prezentująca lokalne dziedzictwo kulturowe, historyczne i etnograficzne.
- Przestrzeń na wystawy czasowe, umożliwiającą współpracę z innymi instytucjami.

3. Zagospodarowanie terenu:

- Stworzenie przestrzeni rekreacyjnej wokół budynku, w tym: plac zabaw dla dzieci, mała infrastruktura rekreacyjna, teren zielony.
- Utworzenie parkingu dla samochodów i rowerów, w tym miejsc dla osób z niepełnosprawnościami.
- Oświetlenie terenu oraz instalacja monitoringu w celu zapewnienia bezpieczeństwa.

4. Zakup wyposażenia.

5. Planowane wydarzenia i inicjatywy.

Realizacja projektu obejmuje wszystkie etapy, od przygotowania dokumentacji projektowej i pozyskania środków finansowych, przez budowę i wyposażenie, aż po promocję i uruchomienie działalności Centrum Kulturalnego. Celem jest stworzenie miejsca, które stanie się kulturalnym i społecznym sercem gminy Zabłudów.

Odbiorcy/beneficjenci projektu

Projekt skierowany jest przede wszystkim do mieszkańców obszaru rewitalizacji, dla których stanie się przestrzenią integracji społecznej, edukacji i kultury. Będzie służył także mieszkańcom całej gminy Zabłudów, oferując dostęp do nowoczesnych usług kulturalnych, warsztatów i wydarzeń.

Centrum odpowiada na potrzeby dzieci, młodzieży, seniorów oraz organizacji lokalnych, tworząc przestrzeń sprzyjającą rozwojowi, integracji i wspólnym inicjatywom. Dodatkowo obiekt przyczyni się do promocji dziedzictwa kulturowego gminy, wzmacniając jej atrakcyjność dla mieszkańców i gości spoza regionu.

Szacowana wartość	Okres realizacji	Zakres terytorialny/lokalizacja
20 000 000,00 zł	2028 - 2030	Obszar rewitalizacji (Kol. Zabłudów)

Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji

Prognozowane rezultaty w odniesieniu do celów:

- Lepszy dostęp do nowoczesnych obiektów edukacyjnych, kulturowych i rekreacyjnych dla mieszkańców w - każdym wieku.
- Zwiększenie różnorodności i jakości oferty edukacyjnej oraz kulturalnej.
- Promowanie aktywnego stylu życia poprzez rozwój infrastruktury rekreacyjnej.

- Zwiększenie atrakcyjności gminy jako miejsca do życia i inwestycji.	
Sposób oceny rezultatów: Protokoły odbiorów, Dokumentacja techniczna.	
Wskaźnik	Podmiot odpowiedzialny i podmioty współpracujące
Liczba wybudowanych obiektów kulturalnych: 1 szt. Liczba wydarzeń kulturalnych i edukacyjnych organizowanych w centrum: 10 szt./rocznie.	Gmina Zabłudów, Organizacje pozarządowe, GOK
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami	
P2, P3, P4, P5, P6, P7, P9, P10, P11, P12, P14, P16, P17, P18, PU1, PU2, PU3, PU4,	
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	
Projekt zakłada stworzenie przestrzeni przyjaznej i dostępnej dla osób ze szczególnymi potrzebami. Budynek będzie wyposażony w udogodnienia takie jak podjazdy, szerokie przejścia oraz oznaczenia wizualne, ułatwiające poruszanie się i korzystanie z obiektu. Przestrzeń wokół centrum zostanie dostosowana poprzez utwardzone nawierzchnie, odpowiednie oświetlenie i wyznaczenie miejsc parkingowych dla osób z niepełnosprawnościami. Wszystko to ma na celu zapewnienie równych możliwości korzystania z obiektu i jego oferty.	

P9. Renowacja cmentarza prawosławnego

Cele i uzasadnienie projektu:

Projekt ma na celu ochronę dziedzictwa kulturowego i historycznego, poprzez zachowanie tego ważnego miejsca pamięci dla przyszłych pokoleń. Działania projektowe wpłyną na poprawę estetyki i funkcjonalności przestrzeni, czyniąc cmentarz bardziej przyjaznym dla odwiedzających. Ponadto, realizacja projektu będzie sprzyjać budowaniu świadomości społecznej na temat lokalnej historii oraz wspierać integrację mieszkańców wokół wartości dziedzictwa kulturowego.

Cmentarz prawosławny w gminie Zabłudów to nie tylko miejsce pamięci, ale również cenny element dziedzictwa kulturowego, który wymaga ochrony i odpowiedniego utrzymania. Jego stan techniczny ulega pogorszeniu, co może prowadzić do dalszej degradacji historycznych nagrobków, alejek i ogrodzenia. Projekt renowacji jest odpowiedzią na potrzebę zachowania tego miejsca zarówno dla obecnych mieszkańców, jak i przyszłych pokoleń.

Inwestycja przyczyni się do podniesienia estetyki gminy, poprawy dostępności dla osób odwiedzających oraz wzmocnienia wizerunku gminy jako obszaru dbającego o swoje dziedzictwo. Ponadto projekt wpisuje się w działania rewitalizacyjne zwiększając świadomość mieszkańców na temat wartości historycznych i kulturowych regionu.

Renowacja cmentarza prawosławnego to nie tylko wyraz dbałości o przeszłość, ale także inwestycja w rozwój społeczny, integrację mieszkańców i promowanie szacunku dla wielokulturowego dziedzictwa gminy Zabłudów.

Zakres projektu:

Projekt renowacji cmentarza prawosławnego obejmuje kompleksowe działania mające na celu odnowienie i uporządkowanie terenu z zachowaniem historycznego charakteru miejsca oraz zgodnie z wytycznymi Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. W ramach prac przewidziano remont ogrodzenia, zaplanowano zagospodarowanie terenu, obejmujące pielęgnację zieleni, uporządkowanie przestrzeni oraz odnowienie elementów małej architektury.

Istotnym elementem projektu będzie utworzenie utwardzonych alejek wewnętrznych, które ułatwią poruszanie się po cmentarzu, zwłaszcza osobom starszym i z ograniczeniami ruchowymi.		
Odbiorcy/beneficjenci projektu		
Projekt renowacji cmentarza prawosławnego skierowany jest do mieszkańców obszaru rewitalizacji, całej społeczności gminy Zabłudów, a także do osób odwiedzających gminę spoza jej granic.		
Szacowana wartość	Okres realizacji	Zakres terytorialny/lokalizacja
5 000 000,00 zł	2029-2030	Obszar rewitalizacji: ul. Chodkiewicza Działki ewidencyjne: 285/2, 285/3, 285/4
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji		
Prognozowane rezultaty w odniesieniu do celów: - Zachowanie i renowacja zabytków oraz innych elementów dziedzictwa kulturowego. - Promowanie lokalnej historii i tradycji w celu wzmocnienia tożsamości społeczności. - Zwiększenie atrakcyjności gminy jako miejsca do życia i inwestycji.		
Sposób oceny rezultatów: Protokoły odbiorów, Dokumentacja techniczna.		
Wskaźnik	Podmiot odpowiedzialny i podmioty współpracujące	
Liczba odrestaurowanych obiektów: 1 szt.	Parafia Prawosławna pw. Zaśnięcia Najświętszej Maryi Panny w Zabłudowie	
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami		
P2, P3, P4, P8, P10, P18, PU1,		
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami		
Projekt uwzględnia pełną dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami poprzez budowę podjazdów oraz utwardzonych alejek. Wszystkie prace będą zgodne z zasadami projektowania uniwersalnego, zapewniając swobodny dostęp i komfort użytkowania przestrzeni.		

P10. Kaplica Marii Magdaleny
Cele i uzasadnienie projektu:
Cele projektu: - ochrona dziedzictwa kulturowego, - poprawa estetyki i funkcjonalności, - promocja lokalnej historii i tradycji.
Kaplica Marii Magdaleny to obiekt o wysokiej wartości historycznej i kulturowej, który wymaga pilnych działań renowacyjnych. Pogarszający się stan techniczny kaplicy oraz brak odpowiedniego zagospodarowania terenu wokół mogą prowadzić do dalszej degradacji tego miejsca. Projekt renowacji odpowiada na potrzebę ochrony dziedzictwa kulturowego, a także poprawy estetyki i dostępności przestrzeni publicznej. Realizacja projektu nie tylko zachowa kaplicę dla przyszłych pokoleń, ale również stworzy atrakcyjne miejsce do refleksji, spotkań i wydarzeń kulturalnych, wzmacniając tożsamość lokalnej społeczności. Dodatkowo, odnowiona kaplica stanie się wizytówką gminy, przyciągając turystów oraz osoby zainteresowane historią regionu.
Zakres projektu:
Zakres projektu: Renowacja kaplicy Marii Magdaleny oraz zagospodarowanie terenu wokół 1. Renowacja kaplicy. 2. Zagospodarowanie terenu wokół kaplicy. 3. Opracowanie dokumentacji technicznej.

Odbiorcy/beneficjenci projektu		
Projekt renowacji cmentarza prawosławnego skierowany jest do mieszkańców obszaru rewitalizacji, całej społeczności gminy Zabłudów, a także do osób odwiedzających gminę spoza jej granic.		
Szacowana wartość	Okres realizacji	Zakres terytorialny/lokalizacja
500 000,00 zł	2027-2028	Obszar rewitalizacji: ul. Chodkiewicza Działki ewidencyjne: 285/2
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji		
<p>Prognozowane rezultaty w odniesieniu do celów:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zachowanie i renowacja zabytków oraz innych elementów dziedzictwa kulturowego. - Promowanie lokalnej historii i tradycji w celu wzmocnienia tożsamości społeczności. - Zwiększenie atrakcyjności gminy jako miejsca do życia i inwestycji. <p>Sposób oceny rezultatów: Protokoły odbiorów, Dokumentacja techniczna.</p>		
Wskaźnik	Podmiot odpowiedzialny i podmioty współpracujące	
Liczba odrestaurowanych obiektów - 1 szt.	Parafia Św. Apostołów Piotra i Pawła w Zabłudowie	
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami		
P2, P3, P4, P8, P9, P18, PU1,		
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami		
<p>W ramach projektu zapewniona zostanie pełna dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami poprzez budowę utwardzonych alejek oraz dostosowanie przestrzeni wokół obiektu. Odpowiednie oświetlenie poprawi bezpieczeństwo, a wszystkie działania zostaną przeprowadzone zgodnie z wytycznymi konserwatorskimi oraz zasadami projektowania uniwersalnego.</p>		

P11. Kompleks rekreacyjno-sportowy
Cele i uzasadnienie projektu:
<p>Celem projektu jest rozwój infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej gminy Zabłudów poprzez stworzenie kompleksu rekreacyjno-sportowego. Realizacja projektu przyczyni się do aktywizacji społeczności lokalnej, zachęcając mieszkańców do aktywnego spędzania czasu wolnego oraz integracji społecznej. Jednocześnie projekt wspiera rozwój turystyki aktywnej, zwiększając atrakcyjność gminy zarówno dla mieszkańców, jak i odwiedzających.</p> <p>Budowa kompleksu rekreacyjno-sportowego jest istotnym elementem rozwoju infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej gminy, wpisującym się w strategię poprawy jakości życia mieszkańców. Inwestycja ta odpowiada na potrzeby lokalnej społeczności w zakresie aktywnego spędzania czasu, jednocześnie wzmacniając potencjał turystyczny gminy. Dzięki nowoczesnym basenom, przystosowanym dla różnych grup wiekowych, projekt wprowadzi innowacyjne rozwiązania, które będą sprzyjać aktywizacji fizycznej i integracji mieszkańców.</p> <p>Ponadto realizacja projektu wpłynie na poprawę estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznej, tworząc miejsce sprzyjające organizacji wydarzeń sportowych i kulturalnych. Inwestycja w rozwój infrastruktury rekreacyjnej nie tylko podniesie atrakcyjność turystyczną gminy, ale również umożliwi mieszkańcom korzystanie z bezpiecznej i nowoczesnej przestrzeni do wypoczynku. W konsekwencji projekt przyczyni się do budowania pozytywnego wizerunku gminy jako miejsca sprzyjającego zdrowemu, aktywnemu i zrównoważonemu stylowi życia.</p>
Zakres projektu:

W ramach projektu przewidziana jest budowa kompleksu rekreacyjno-sportowego, który obejmie szeroką gamę nowoczesnych obiektów i przestrzeni, zapewniając mieszkańcom gminy i odwiedzającym różnorodne możliwości spędzania czasu.

Zakres działań obejmuje:

1. Budowa kluczowych obiektów:

- Amfiteatr przeznaczony na wydarzenia kulturalne i artystyczne.
- Letnie baseny sezonowe dostosowane zarówno dla dzieci, jak i dorosłych.
- Boisko do siatkówki plażowej, umożliwiające rekreację i organizację lokalnych turniejów.
- Altana z miejscem na ognisko, sprzyjająca integracji i organizacji spotkań plenerowych.
- Plac zabaw na piasku z atrakcjami dla najmłodszych mieszkańców.

2. Rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej:

- Budowa skate parku jako przestrzeni dla miłośników sportów ekstremalnych.
- Tężnia solankowa, promująca zdrowy wypoczynek i wspierająca profilaktykę zdrowotną.
- Ścieżki edukacyjne, które łączą aktywność fizyczną z walorami edukacyjnymi.

3. Zagospodarowanie przestrzeni:

- Budowa ciągów pieszo-jezdných zapewniających wygodną komunikację wewnętrzną na terenie kompleksu.
- Tworzenie terenów zielonych, w tym nasadzenia roślinności, zapewniających estetyczne i ekologiczne otoczenie.
- Przygotowanie miejsc parkingowych dla odwiedzających.

4. Etapowanie realizacji:

- Projekt będzie realizowany w kilku etapach, aby zapewnić sprawną organizację prac oraz sukcesywne udostępnianie poszczególnych części kompleksu.

Odbiorcy/beneficjenci projektu

Odbiorcami projektu są przede wszystkim mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz całej gminy, którzy zyskają dostęp do nowoczesnej infrastruktury rekreacyjno-sportowej. Kompleks będzie również atrakcyjny dla odwiedzających spoza regionu, wspierając rozwój turystyki i integracji społecznej. Projekt skierowany jest do osób w różnym wieku, promując aktywny wypoczynek, zdrowy styl życia i udział w wydarzeniach kulturalnych.

Szacowana wartość	Okres realizacji	Zakres terytorialny/lokalizacja
15 000 000,00 zł	2028-2032	Obszar rewitalizacji: ul. Chodkiewicza Działy ewidencyjne: 182/1, 184, 185.

Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji

Prognozowane rezultaty w odniesieniu do celów:

- Lepszy dostęp do nowoczesnych obiektów edukacyjnych, kulturowych i rekreacyjnych dla mieszkańców w każdym wieku.
- Zwiększenie różnorodności i jakości oferty edukacyjnej oraz kulturalnej.
- Promowanie aktywnego stylu życia poprzez rozwój infrastruktury rekreacyjnej.
- Zwiększenie atrakcyjności gminy jako miejsca do życia i inwestycji.

Sposób oceny rezultatów:

Protokoły odbiorów, Dokumentacja techniczna.

Wskaźnik	Podmiot odpowiedzialny i podmioty współpracujące
Liczba nowo wybudowanych obiektów rekreacyjno-sportowych: 1 kompleks. Zrewitalizowana powierzchnia: 3,76 ha.	Gmina Zabłudów, Jednostki organizacyjne gminy, KOWR

Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami

P1, P2, P3, P4, P5, P6, P7, P8, P12, P14, P15, P16, P17, P18, PU1, PU2, PU3, PU4,

Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami

Obiekt zostanie zaprojektowany zgodnie z zasadami uniwersalnego projektowania, aby zapewnić pełną dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym osób z niepełnosprawnościami oraz osób starszych. W ramach projektu przewidziane jest zastosowanie podjazdów, szerokich i utwardzonych alejek, odpowiednio dostosowanych wejść oraz elementów małej architektury.

P12. Przedszkole i żłobek**Cele i uzasadnienie projektu:**

Projekt ma na celu poprawę dostępności do wysokiej jakości usług wychowania przedszkolnego oraz opieki nad dziećmi, co pozwoli na tworzenie lepszych warunków edukacyjnych dla najmłodszych mieszkańców gminy. Realizacja projektu przyczyni się do wzbogacenia i podniesienia jakości kształcenia przedszkolnego, oferując nowoczesne i dostosowane do potrzeb dzieci rozwiązania. Dodatkowo projekt wspiera aktywność zawodową rodziców, umożliwiając im powrót na rynek pracy dzięki zwiększeniu dostępności miejsc w przedszkolach i żłobkach.

Realizacja projektu odpowiada na rosnące potrzeby społeczności lokalnej w zakresie dostępu do wysokiej jakości usług edukacyjnych i opiekuńczych. Obecna infrastruktura wychowania przedszkolnego w Zabłudowie wymaga modernizacji i rozbudowy, aby sprostać zapotrzebowaniu oraz zapewnić dzieciom optymalne warunki do nauki i rozwoju.

Projekt będzie wspierał poprawę jakości kształcenia przedszkolnego poprzez zastosowanie nowoczesnych rozwiązań w zakresie infrastruktury i wyposażenia. Obiekt zostanie dostosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Powstała w ramach projektu infrastruktura przyczyni się również do zwiększenia aktywności zawodowej rodziców na rynku pracy, w szczególności kobiet, poprzez upowszechnienie usługi opieki nad dziećmi od lat 3 i powstaniu dodatkowych miejsc wychowania przedszkolnego.

Zakres projektu:

Projekt zakłada kompleksową przebudowę i rozbudowę istniejącego Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Zabłudowie, mającą na celu utworzenie nowoczesnych placówek dla dzieci w wieku przedszkolnym i żłobkowym.

Zakres działań:**1. Przebudowa i rozbudowa infrastruktury:**

- Utworzenie żłobka, który pomieści 40 dzieci, zgodnie z wymogami programu Maluch+.
- Rozbudowa przedszkola o 4 oddziały.
- Modernizacja i dostosowanie istniejących pomieszczeń do nowych funkcji oraz standardów bezpieczeństwa i wygody użytkowników.

2. Wyposażenie placówki:

- Wyposażenie w nowoczesne i funkcjonalne zaplecze kuchenne, które będzie służyło przygotowywaniu posiłków dla dzieci.
- Zakup i instalacja wyposażenia dostosowanego do potrzeb dzieci w wieku przedszkolnym i żłobkowym, w tym mebli, pomocy dydaktycznych i sprzętu wspierającego edukację i rozwój.

Odbiorcy/beneficjenci projektu

Projekt skierowany jest przede wszystkim do rodzin z dziećmi w wieku żłobkowym i przedszkolnym, zarówno z obszaru rewitalizacji, jak i z całej gminy Zabłudów, zapewniając im dostęp do nowoczesnych miejsc opieki i edukacji.

Szacowana wartość**Okres realizacji****Zakres terytorialny/lokalizacja**

12 000 000,00 zł	2025-2028	Obszar rewitalizacji: ul. Mickiewicza Działki ewidencyjne: 107/4, 106/1, 106/2
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji		
<p>Prognozowane rezultaty w odniesieniu do celów:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wzrost integracji społecznej i zaangażowania mieszkańców w działania lokalne. - Lepszy dostęp do nowoczesnych obiektów edukacyjnych - Zwiększenie różnorodności i jakości oferty edukacyjnej oraz kulturalnej. - Zwiększenie aktywności gospodarczej mieszkańców. - Zwiększenie atrakcyjności gminy jako miejsca do życia i inwestycji. <p>Sposób oceny rezultatów: Protokoły odbiorów, Dokumentacja techniczna, Listy obecności, Ankiety,</p>		
Wskaźnik		Podmiot odpowiedzialny i podmioty współpracujące
Liczba wspartych przedszkoli - 1 szt. Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami - 1 szt. Liczba dzieci szkolnych objęta wsparciem - 100 os. Liczba dzieci uczęszczających do żłobków objęta wsparciem - 40 os.		Gmina Zabłudów, BOF, Zespół Szkolno-Przedszkolny w Zabłudowie
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami		
P1, P2, P3, P4, P6, P7, P8, P11, P14, P15, P16, P17, PU1, PU2, PU3, PU4,		
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami		
<p>W ramach projektu zapewniona zostanie dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami poprzez dostosowanie budynku do zasad uniwersalnego projektowania. Przewidziano m.in. podjazdy, szerokie przejścia, dostosowane toalety oraz odpowiednie oznaczenia, co umożliwi komfortowe i bezpieczne korzystanie z obiektu wszystkim użytkownikom.</p>		

P13. Modernizacja i przebudowa oczyszczalni i rozbudowa o punkt zlewny

Cele i uzasadnienie projektu:

Projekt ma na celu poprawę jakości środowiska naturalnego poprzez efektywniejsze zarządzanie ściekami oraz zmniejszenie ich negatywnego wpływu na otoczenie. Modernizacja infrastruktury technicznej pozwoli na zwiększenie wydajności i niezawodności systemu wodno-ściekowego, odpowiadając na rosnące potrzeby mieszkańców gminy. Projekt przyczyni się również do poprawy efektywności gospodarki wodno-ściekowej, co wpłynie na lepsze wykorzystanie zasobów i bardziej zrównoważony rozwój regionu.

Rozbudowa i przebudowa oczyszczalni ścieków w Zabłudowie jest istotnym elementem rozwoju infrastruktury komunalnej w gminie. Obecna oczyszczalnia nie w pełni odpowiada na rosnące potrzeby mieszkańców i przedsiębiorstw, co ogranicza możliwość rozwoju lokalnego.

Projekt pozwoli na dostosowanie procesów oczyszczania ścieków do współczesnych standardów technologicznych i ekologicznych, zmniejszając negatywny wpływ na środowisko naturalne. Nowoczesne rozwiązania, takie jak obrotowe złoże biologiczne czy system higienizacji osadów, zapewnią trwałe i efektywne funkcjonowanie oczyszczalni, odpowiadając na obecne i przyszłe potrzeby. Realizacja inwestycji przyczyni się do podniesienia komfortu życia mieszkańców, poprawy zdrowia publicznego oraz stworzenia korzystnych warunków dla dalszego rozwoju gospodarczego gminy. Ochrona zasobów naturalnych oraz dbałość o jakość środowiska są priorytetem, który ten projekt skutecznie wspiera.

Zakres projektu:		
<p>W ramach zadania wykonana zostanie rozbudowa z przebudową oczyszczalni ścieków w Zabłudowie. Wykonane zostaną mechaniczno - biologiczne oczyszczalnie ścieków w technologii obrotowych złóż biologicznych; zewnętrzne instalacje technologiczne (m.in. instalacje kanalizacji sanitarnej, instalacje osadów, wód osadowych, recyrkulacji ścieków, odprowadzenie ścieków oczyszczonych do istniejącej instalacji odpływowej do rzeki Rudnia), zewnętrzne instalacje elektroenergetyczne, urządzenia do mechanicznego oczyszczania ścieków (sitopiaskownik), punkt zlewny osadów dwożonych, punkt zlewny ścieków dwożonych, punkt pomiaru ilości ścieków oczyszczonych, punkt poboru próbek do badań, szafka sterownicza z automatyką, instalacja sygnałowa wraz z rozdzielnicą, przepompowywanie ścieków surowych oraz oczyszczonych. Przebudowane zostaną: zbiornik uśredniający, który po przebudowie ma pełnić funkcję rozdziału przepływu ścieków na istniejącą oraz nowoprojektowaną oczyszczalnię oraz węzeł osadowy, który zostanie wyposażony w urządzenia do przeprowadzenia stabilizacji oraz higienizacji wapnem odwodnionych osadów.</p>		
Odbiorcy/beneficjenci projektu		
<p>Projekt rozbudowy i przebudowy oczyszczalni ścieków w Zabłudowie skierowany jest przede wszystkim do mieszkańców gminy, w tym obszaru rewitalizacji, dla których poprawa jakości gospodarki ściekowej przełoży się na lepsze warunki sanitarne i środowiskowe. Beneficjentami będą również lokalne przedsiębiorstwa i instytucje korzystające z infrastruktury komunalnej, które zyskają bardziej efektywną i nowoczesną obsługę. Projekt wpłynie także na poprawę stanu środowiska naturalnego, co pośrednio przyniesie korzyści wszystkim użytkownikom lokalnych zasobów, w tym przyszłym pokoleniom.</p>		
Szacowana wartość	Okres realizacji	Zakres terytorialny/lokalizacja
35 000 000,00 zł	2027-2030	Obszar rewitalizacji: Działki ewidencyjne: 435/2
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji		
<p>Prognozowane rezultaty w odniesieniu do celów:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wzrost integracji społecznej i zaangażowania mieszkańców w działania lokalne. - Ochrona naturalnych zasobów gminy oraz poprawa jakości środowiska dla obecnych i przyszłych pokoleń. - Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców poprzez kampanie edukacyjne i proekologiczne inicjatywy. - Zwiększenie atrakcyjności gminy jako miejsca do życia i inwestycji. <p>Sposób oceny rezultatów: Protokoły odbiorów, Dokumentacja techniczna.</p>		
Wskaźnik	Podmiot odpowiedzialny i podmioty współpracujące	
Liczba przebudowanych/rozbudowanych obiektów - 1 szt.	Gmina Zabłudów	
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami		
P2, P3, P4, P6, P7, P15, PU4,		
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami		
<p>W ramach projektu przewidziano działania zapewniające dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami, zgodnie z zasadami projektowania uniwersalnego. Planowane jest uwzględnienie odpowiednich rozwiązań w infrastrukturze, takich jak bezpieczne i dobrze oznakowane ciągi piesze, utwardzone i szerokie ścieżki. Wszystkie działania będą realizowane zgodnie z obowiązującymi przepisami i standardami dotyczącymi dostępności.</p>		

P14. Budowa boiska piłkarskiego z zapleczem sportowym

Cele i uzasadnienie projektu:

Projekt ma na celu rozwój infrastruktury sportowej w gminie Zabłudów, oferując mieszkańcom nowoczesne i funkcjonalne miejsce do aktywności fizycznej. Realizacja projektu przyczyni się do promocji aktywności fizycznej i integracji społecznej, stwarzając przestrzeń do wspólnych treningów, zawodów i wydarzeń sportowych. Ponadto projekt wspiera promocję zdrowego stylu życia, umożliwiając mieszkańcom regularne uprawianie sportu w bezpiecznych i komfortowych warunkach.

Projekt budowy boiska piłkarskiego z zapleczem sportowym jest odpowiedzią na rosnące potrzeby lokalnej społeczności w zakresie dostępu do nowoczesnej infrastruktury sportowej. Umożliwi organizację zajęć sportowych, turniejów oraz wydarzeń integracyjnych dla dzieci, młodzieży i dorosłych.

Realizacja projektu wpłynie na rozwój sportowy gminy, umożliwiając lepsze przygotowanie zawodników klubu sportowego oraz młodych piłkarzy.

Nowoczesna infrastruktura zwiększy dostępność do aktywności fizycznej i będzie sprzyjać budowaniu zdrowych nawyków wśród mieszkańców. Projekt ma również wymiar integracyjny, wspierając rozwój społeczności lokalnej poprzez sport i rekreację.

Zakres projektu:

Przedmiotem projektu jest budowa nowoczesnego boiska do piłki nożnej wraz z infrastrukturą towarzyszącą.

Inwestycja obejmuje:

- Boisko do piłki nożnej z nawierzchnią spełniającą współczesne standardy sportowe.
- Terenowe urządzenia sportowe, które będą służyć do organizacji zajęć i treningów.
- Budynek zaplecza sportowego, wyposażony w część socjalno-szatniową dla zawodników i użytkowników.
- Infrastruktura techniczna, obejmująca: budowę dojazdów i dojsć dla pieszych, parkingi dla samochodów i rowerów, instalacje przyłączeniowe: elektroenergetyczne, wodociągowe i kanalizacyjne, oświetlenie terenu zapewniające bezpieczeństwo i funkcjonalność obiektu w godzinach wieczornych.
- Zagospodarowanie terenu, w tym elementy zieleni towarzyszącej i miejsca rekreacyjne.

Projekt zakłada bezpłatne udostępnienie obiektu mieszkańcom gminy Zabłudów. Infrastruktura sportowa będzie dedykowana różnym grupom wiekowym, od najmłodszych po dorosłych, służąc zarówno treningom podstawowym, jak i zaawansowanym.

Odbiorcy/beneficjenci projektu

Odbiorcami projektu będą przede wszystkim mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz całej gminy Zabłudów, w tym dzieci, młodzież i dorośli, którzy będą korzystać z nowoczesnej infrastruktury sportowej. Dodatkowo beneficjentami będą członkowie gminnego klubu sportowego, uczniowie lokalnych szkół oraz społeczność lokalna uczestnicząca w zajęciach sportowych i rekreacyjnych. Projekt przyczyni się także do integracji i aktywizacji mieszkańców oraz promocji zdrowego stylu życia.

Szacowana wartość	Okres realizacji	Zakres terytorialny/lokalizacja
7 000 000,00 zł	2025-2028	Obszar rewitalizacji: Kol. Zabłudów Działki ewidencyjne: 154/1

Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji

Prognozowane rezultaty w odniesieniu do celów:

- Lepszy dostęp do nowoczesnych obiektów edukacyjnych, kulturowych i rekreacyjnych dla mieszkańców w każdym wieku.
- Promowanie aktywnego stylu życia poprzez rozwój infrastruktury rekreacyjnej.
- Zwiększenie atrakcyjności gminy jako miejsca do życia i inwestycji.

Sposób oceny rezultatów: Protokoły odbiorów, Dokumentacja techniczna.	
Wskaźnik	Podmiot odpowiedzialny i podmioty współpracujące
Liczba nowopowstałej infrastruktury sportowo – rekreacyjnej – 1 szt.	Gmina Zabłudów, Szkoły, Kluby sportowe, Organizacje pozarządowe
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami	
P1, P2, P3, P4, P6, P7, P8, P11, P12, P15, P16, P17, P18, PU1, PU4,	
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	
Obiekt zostanie zaprojektowany zgodnie z zasadami uniwersalnego projektowania, co zapewni dostępność dla osób z niepełnosprawnościami oraz osób starszych, poprzez zastosowanie m.in. podjazdu, odpowiednich szerokości drzwi, szerokich alejek, sanitariat dla osób z niepełnosprawnościami.	

P15. Zarządzanie kryzysowe w BOF

Cele i uzasadnienie projektu:

Celem projektu jest poprawa bezpieczeństwa na terenie BOF w przypadku wystąpienia sytuacji nadzwyczajnej poprzez wzmocnienie potencjału gminnych służb zarządzania kryzysowego. Projekt ma charakter strategiczny, ponieważ odpowiada na zdiagnozowane w Strategii wyzwania o znaczeniu ponadlokalnym wynikające z zewnętrznych trendów globalnych, europejskich i krajowych, takich jak m.in.: konsekwencje zmian klimatycznych, wzrost napięć międzynarodowych, automatyzacja i sztuczna inteligencja, globalne zagrożenia zdrowotne, pandemie, starzenie się społeczeństwa, nienotowane wcześniej migracje.

Realizacja przyczyni się do osiągnięcia szeregu wspólnych korzyści, takich jak zwiększenie zdolności BOF do skutecznego reagowania na różnego rodzaju kryzysy wynikające ze zmian klimatu oraz zapobieganie ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także minimalizowania ich negatywnych skutków dla społeczności lokalnej.

Cele:

1. Wzmocnienie partnerskiej i zintegrowanej współpracy gmin obszaru funkcjonalnego w obszarze zarządzania kryzysowego poprzez przeciwdziałanie oraz ograniczenie skutków związanych z pożarami, anomaliami pogodowymi, przewożeniem materiałów niebezpiecznych;
2. Poprawa koordynacji syst. Zarządzania kryzysowego między gminami BOF podczas zdarzeń ekstremalnych poprzez wspólne szkolenia służb;
3. Zintensyfikowanie edukacji służb w zakresie prawidłowego zachowania się na wypadek nadzwyczajnych zdarzeń;
4. Poprawa infrastruktury wykorzystywanej podczas zdarzeń nadzwyczajnych, w tym wyposażenie w zasoby materiałowe i sprzętowe;
5. Umieszczenie większości dyżurnych służb w sytuacjach kryzysowych na jednej Sali operacyjnej ułatwi błyskawiczną wymianę informacji;
6. Zakup sprzętu specjalistycznego do likwidacji zagrożeń związanych z możliwością przestrzennego pożaru lasu;
7. Przeprowadzenie akcji szkoleniowych dla służb odpowiedzialnych za zarządzanie kryzysowe na zasadach współdzielenia zasobów między gminami.

Zakres projektu:

W ramach projektu planowana jest przebudowa i rozbudowa budynku OSP w Zabłudowie, aby zmodernizowany obiekt w pełni odpowiadał potrzebom jednostki oraz umożliwiał utrzymanie wysokiej gotowości operacyjnej służb. Zakres prac obejmuje zmianę układu pomieszczeń w istniejącym budynku OSP oraz dobudowę nowych przestrzeni, w tym: garażu na ciężki samochód ratowniczo-gaśniczy,

pomieszczeń magazynowych umożliwiających lepsze zarządzanie wyposażeniem, a także rozbudowę zaplecza technicznego, sanitarno-socjalnego oraz sali szkoleniowej. W budynku przewidziano również stworzenie pomieszczenia do obsługi centrum powiadamiania i zarządzania kryzysowego. Dodatkowo, jednostka zostanie wyposażona w nowoczesny sprzęt specjalistyczny, a strażacy skorzystają z dedykowanych szkoleń podnoszących ich kwalifikacje i gotowość do działań.		
Odbiorcy/beneficjenci projektu		
Beneficjentami będą mieszkańcy gminy Zabłudów i okolic, ponieważ projekt znacząco poprawi efektywność działań ratowniczo-gaśniczych oraz zarządzania kryzysowego, co wpłynie na ich bezpieczeństwo i komfort życia. W przypadku sytuacji kryzysowych zmodernizowany obiekt posłuży jako lokalne centrum zarządzania, wspierając całą społeczność lokalną.		
Szacowana wartość	Okres realizacji	Zakres terytorialny/lokalizacja
7 000 000,00 zł	2025-2028	Obszar rewitalizacji: ul. Białostocka Działki ewidencyjne: 54/3, 55/3
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji		
Prognozowane rezultaty w odniesieniu do celów: - Wzrost integracji społecznej i zaangażowania mieszkańców w działania lokalne. - Popularyzacja zdrowego stylu życia i zwiększenie zaangażowania mieszkańców w aktywność fizyczną. - Ochrona naturalnych zasobów gminy oraz poprawa jakości środowiska dla obecnych i przyszłych pokoleń. - Zwiększenie atrakcyjności gminy jako miejsca do życia i inwestycji.		
Sposób oceny rezultatów: Protokoły odbiorów, Dokumentacja techniczna.		
Wskaźnik	Podmiot odpowiedzialny i podmioty współpracujące	
Liczba przebudowanych/rozbudowanych obiektów - 1 szt. Liczba wyposażonych placówek - 1 szt.	Projekt partnerski BOF (Gmina Zabłudów partner, Lider - Miasto Białystok), OSP	
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami		
P2, P3, P4, P6, P7, P11, P12, P13, P14, P16, PU1, PU4,		
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami		
Obiekt zostanie zaprojektowany zgodnie z zasadami uniwersalnego projektowania, co zapewni pełną dostępność dla osób z niepełnosprawnościami oraz osób starszych. Zastosowane rozwiązania obejmą m.in. podjazdy, drzwi o odpowiedniej szerokości oraz sanitariat dostosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.		

P16. Tworzenie nowoczesnych przestrzeni rekreacyjnych

Cele i uzasadnienie projektu:

Celem projektu jest poprawa jakości życia mieszkańców poprzez stworzenie ogólnodostępnych i nowoczesnych przestrzeni rekreacyjnych na terenie Gminy Zabłudów. Realizacja zadania ma na celu zwiększenie aktywności fizycznej i integracji społecznej mieszkańców, w tym rodzin z dziećmi, osób starszych oraz młodzieży. Inwestycja przyczyni się do wzrostu atrakcyjności przestrzeni publicznej oraz stworzenia warunków do aktywnego spędzania czasu w bezpiecznym i estetycznym otoczeniu.

Projekt odpowiada na rosnące potrzeby społeczności lokalnej w zakresie dostępności miejsc przeznaczonych na rekreację, aktywność fizyczną oraz odpoczynek. Takie miejsca stanowią istotny element zrównoważonego rozwoju gminy, poprawiając zarówno warunki życia mieszkańców, jak i wspierając integrację społeczną. Ponadto, realizacja projektu sprzyja promocji zdrowego stylu życia i wzmacnia lokalną tożsamość poprzez tworzenie przestrzeni wspólnych.

Zakres projektu:		
<p>Projekt zakłada kompleksowe zagospodarowanie terenów rekreacyjnych w kilku lokalizacjach. W ramach inwestycji powstaną nowoczesne przestrzenie przeznaczone dla dzieci, młodzieży i dorosłych, w tym place zabaw z bezpiecznymi urządzeniami oraz siłownie zewnętrzne wyposażone w sprzęt do różnorodnych ćwiczeń. Dodatkowo, jako uzupełnienie głównych założeń projektu, mogą zostać utworzone małe strefy rekreacyjne sprzyjające integracji i aktywnemu wypoczynkowi mieszkańców. Planowane są także nasadzenia zieleni, budowa ciągów pieszych, miejsc postojowych oraz instalacja oświetlenia i systemu monitoringu, które mają na celu poprawę bezpieczeństwa oraz estetyki przestrzeni. Wszystkie te działania będą realizowane w sposób zapewniający funkcjonalność i wygodę dla użytkowników.</p>		
Odbiorcy/beneficjenci projektu		
<p>Projekt skierowany jest przede wszystkim do mieszkańców gminy, w tym dzieci, młodzieży, dorosłych oraz seniorów, którzy będą mogli korzystać z placów zabaw, siłowni zewnętrznych i stref rekreacyjnych. Infrastruktura będzie służyć zarówno mieszkańcom obszarów rewitalizowanych, jak i całej gminy, wspierając integrację i aktywny wypoczynek.</p>		
Szacowana wartość	Okres realizacji	Zakres terytorialny/lokalizacja
900 000,00 zł	2028 - 2030	Obszar rewitalizacji
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji		
<p>Prognozowane rezultaty w odniesieniu do celów:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Lepszy dostęp do nowoczesnych obiektów edukacyjnych, kulturowych i rekreacyjnych dla mieszkańców w każdym wieku. - Zwiększenie różnorodności i jakości oferty edukacyjnej oraz kulturalnej. - Promowanie aktywnego stylu życia poprzez rozwój infrastruktury rekreacyjnej. - Zwiększenie atrakcyjności gminy jako miejsca do życia i inwestycji. <p>Sposób oceny rezultatów: Protokoły odbiorów, Dokumentacja techniczna.</p>		
Wskaźnik		Podmiot odpowiedzialny i podmioty współpracujące
Liczba zagospodarowanych obszarów - 2 szt.		Gmina Zabłudów
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami		
P1, P2, P3, P4, P5, P6, P7, P8, P11, P12, P13, P15, P17, P18, PU1, PU4,		
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami		
<p>Wszystkie elementy infrastruktury zostaną zaprojektowane zgodnie z zasadami uniwersalnego projektowania. Powstaną utwardzone ścieżki zapewniające łatwe poruszanie się osobom z niepełnosprawnościami, a urządzenia oraz przestrzeń rekreacyjna będą dostosowane do potrzeb osób starszych i z ograniczeniami ruchowymi, gwarantując pełną dostępność i komfort użytkowania.</p>		

P17. Poprawa infrastruktury kulturowo-rekreacyjnej

Cele i uzasadnienie projektu:

Celem projektu jest modernizacja, rozbudowa i wyposażenie świetlic wiejskich oraz lokalnych ośrodków kultury na terenie gminy. Inwestycja ma na celu stworzenie nowoczesnych, funkcjonalnych przestrzeni, które będą sprzyjać integracji społecznej, rozwijaniu działań kulturalnych, edukacyjnych oraz rekreacyjnych.

Świetlice wiejskie i ośrodki kultury odgrywają istotną rolę w życiu lokalnej społeczności, służąc jako miejsca spotkań, warsztatów i wydarzeń kulturalnych. Poprawa ich standardu zapewni lepsze warunki

do organizacji różnorodnych inicjatyw i aktywności. Mimo że obiekty te zlokalizowane są poza obszarem rewitalizacji, projekt będzie miał znaczący wpływ na mieszkańców tego obszaru. Dzięki dostępności tych obiektów, mieszkańcy z obszaru rewitalizacji będą mogli korzystać z oferty kulturalno-rekreacyjnej w zmodernizowanych świetlicach, co sprzyja integracji z mieszkańcami całej gminy. Świetlice te mogą być miejscem realizacji działań wspólnych, takich jak warsztaty międzypokoleniowe, wydarzenia kulturalne czy programy edukacyjne, które obejmą zarówno mieszkańców obszaru rewitalizowanego, jak i spoza niego.

Ponadto, modernizacja świetlic przyczyni się do budowania spójności społecznej na terenie gminy Zabłudów. Działania podejmowane w ramach projektu, takie jak organizacja wydarzeń kulturalnych czy rozwój oferty rekreacyjnej, będą motywować mieszkańców z obszaru rewitalizacji do aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym i korzystania z przestrzeni wspierających ich rozwój. Tym samym projekt, choć zlokalizowany poza obszarem rewitalizacji, wypełnia założenia rewitalizacyjne, wzmacniając więzi społeczne i umożliwiając mieszkańcom obszaru rewitalizowanego dostęp do nowoczesnej infrastruktury kulturowo-rekreacyjnej.

Zakres projektu:

Projekt obejmuje modernizację i rozbudowę istniejących świetlic wiejskich oraz lokalnych ośrodków kultury, w tym:

- remonty i termomodernizację budynków,
- dostosowanie obiektów do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (m.in. podjazdy, windy, szerokie przejścia),
- wyposażenie świetlic w nowoczesny sprzęt multimedialny i meble,
- utworzenie przestrzeni dedykowanych różnym grupom wiekowym, np. kąpek dla dzieci, przestrzeni do pracy twórczej,
- zagospodarowanie terenu wokół obiektów (ścieżki, zieleń, miejsca do odpoczynku),
- budowę zadaszonych altan i przestrzeni rekreacyjnych przy świetlicach,
- organizację zaplecza sanitarno-socjalnego dostosowanego do potrzeb lokalnej społeczności.

Odbiorcy/beneficjenci projektu

Grupą docelową są mieszkańcy gminy, w tym mieszkańcy obszaru rewitalizacji. Zmodernizowane ośrodki będą także służyć rodzinom, dzieciom, młodzieży, seniorom oraz lokalnym organizacjom i grupom społecznym, zapewniając przestrzeń do rozwoju, integracji i działań na rzecz społeczności.

Szacowana wartość	Okres realizacji	Zakres terytorialny/lokalizacja
5 000 000,00 zł	2028 - 2032	Obszar gminy

Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji

Prognozowane rezultaty w odniesieniu do celów:

- Lepszy dostęp do nowoczesnych obiektów edukacyjnych, kulturowych i rekreacyjnych dla mieszkańców w każdym wieku.
- Zwiększenie różnorodności i jakości oferty edukacyjnej oraz kulturalnej.
- Promowanie aktywnego stylu życia poprzez rozwój infrastruktury rekreacyjnej.
- Zwiększenie atrakcyjności gminy jako miejsca do życia i inwestycji.

Sposób oceny rezultatów:

Protokoły odbiorów, Dokumentacja techniczna.

Wskaźnik	Podmiot odpowiedzialny i podmioty współpracujące
Liczba rewitalizowanych obiektów - 5 szt.	Gmina Zabłudów, Miejski Ośrodek Animacji Kultury w Zabłudowie, Organizacja pozarządowe

Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami

P2, P3, P4, P5, P7, P8, P11, P12, P14, P16, P18, PU1, PU4,

Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami

Wszystkie modernizowane i budowane obiekty zostaną dostosowane do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, w tym osób z niepełnosprawnościami i osób starszych. Przewiduje się budowę podjazdów, odpowiednie szerokości drzwi i korytarzy, oraz dostosowane sanitariaty.

P18. Odnowa i modernizacja ulicy Podrzecznej		
Cele i uzasadnienie projektu:		
<p>Przebudowa ulicy Podrzecznej ma na celu poprawę jakości infrastruktury drogowej oraz podniesienie funkcjonalności przestrzeni publicznej. Ulica Podrzeczna stanowi istotny ciąg komunikacyjny prowadzący do rewitalizowanego w ostatnich latach parku dworskiego, który jest ważnym miejscem rekreacji i kultury dla lokalnej społeczności. Dodatkowo, droga prowadzi do zespołu szkolno-przedszkolnego. Dzięki inwestycji nastąpi poprawa dostępności do kluczowych obiektów użyteczności publicznej oraz podniesienie bezpieczeństwa wszystkich użytkowników – zarówno pieszych, jak i zmotoryzowanych.</p> <p>Projekt rewitalizacyjny jest odpowiedzią na zidentyfikowane problemy infrastrukturalne, takie jak zły stan techniczny nawierzchni, niewystarczająca infrastruktura dla pieszych oraz brak odpowiedniego oświetlenia. Modernizacja ulicy przyczyni się do poprawy estetyki obszaru, zwiększy komfort codziennego życia mieszkańców.</p>		
Zakres projektu:		
<p>Projekt zakłada przebudowę i modernizację nawierzchni jezdni w celu poprawy jakości komunikacji i zwiększenia trwałości infrastruktury drogowej. Budowę chodników i przejść dla pieszych, które zwiększą bezpieczeństwo osób poruszających się pieszo, w tym dzieci uczęszczających do zespołu szkolno-przedszkolnego. Instalację nowoczesnego oświetlenia ulicznego, co przyczyni się do poprawy bezpieczeństwa. Stworzenie infrastruktury przyjaznej osobom ze szczególnymi potrzebami, w tym obniżenie krawężników oraz oznaczenie przejść dla pieszych.</p> <p>Wprowadzenie elementów zieleni miejskiej, takich jak nasadzenia drzew i krzewów, co poprawi estetykę i walory ekologiczne przestrzeni.</p>		
Odbiorcy/beneficjenci projektu		
<p>Głównymi beneficjentami projektu są mieszkańcy gminy Zabłudów, w szczególności osoby korzystające z rewitalizowanego parku dworskiego oraz rodziny dzieci uczęszczających do zespołu szkolno-przedszkolnego. Inwestycja wpłynie również na komfort życia i bezpieczeństwo użytkowników drogi, w tym pieszych, rowerzystów oraz kierowców.</p>		
Szacowana wartość	Okres realizacji	Zakres terytorialny/lokalizacja
2 000 000,00 zł	2030 - 2032	Obszar rewitalizacji
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji		
<p>Prognozowane rezultaty w odniesieniu do celów:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wzrost integracji społecznej i zaangażowania mieszkańców w działania lokalne. - Poprawa jakości przestrzeni publicznych. - Zwiększenie atrakcyjności gminy jako miejsca do życia i inwestycji. <p>Sposób oceny rezultatów: Protokoły odbiorów, Dokumentacja techniczna.</p>		
Wskaźnik	Podmiot odpowiedzialny i podmioty współpracujące	
Liczba rewitalizowanych obszarów - 1 szt.	Gmina Zabłudów	
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami		
P2, P3, P4, P5, P7, P8, P9, P10, P11, P14, P16, P17, PU1, PU4,		

Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami

Projekt uwzględnia potrzeby osób ze szczególnymi potrzebami poprzez dostosowanie chodników, przejść dla pieszych oraz oświetlenia ulicznego. Wprowadzone rozwiązania przyczynią się do eliminacji barier architektonicznych oraz stworzenia przestrzeni przyjaznej wszystkim użytkownikom.

9.2. Przedsięwzięcia uzupełniające

PU1. Przestrzenie bez barier
Cele i uzasadnienie projektu:
Projekt skupia się na dostosowaniu przestrzeni publicznych i budynków użyteczności publicznej do potrzeb osób z ograniczoną mobilnością oraz osób starszych. Planowane działania obejmują budowę podjazdów, montaż odpowiednich oznaczeń dla osób niedowidzących oraz eliminację innych barier utrudniających poruszanie się. Działania te mają na celu zwiększenie dostępności i komfortu korzystania z przestrzeni publicznych dla wszystkich mieszkańców gminy Zabłudów, co wpisuje się w ideę równości szans i integracji społecznej.

PU2. Centrum technologiczne dla młodzieży
Cele i uzasadnienie projektu:
Projekt zakłada utworzenie nowoczesnego centrum technologicznego, które stanie się przestrzenią edukacyjną oraz miejscem wspierającym rozwój cyfrowych kompetencji młodzieży. Centrum zostanie wyposażone w narzędzia technologiczne, takie jak drukarki 3D, komputery z oprogramowaniem do projektowania graficznego czy sprzęt do nauki programowania. Dodatkowo przewidziano organizację warsztatów i szkoleń z zakresu nowych technologii, przedsiębiorczości oraz nauk ścisłych. Celem projektu jest wspieranie młodzieży w rozwijaniu umiejętności przyszłości, które zwiększą ich konkurencyjność na rynku pracy.

PU3. Akademia Młodego Przedsiębiorcy
Cele i uzasadnienie projektu:
Celem projektu jest wsparcie młodzieży w zdobywaniu wiedzy i umiejętności z zakresu przedsiębiorczości. W ramach Akademii organizowane będą warsztaty tematyczne dotyczące zarządzania finansami, planowania biznesu, rozwijania umiejętności interpersonalnych oraz kreatywności. Projekt zakłada także współpracę z lokalnymi przedsiębiorcami, którzy mogliby pełnić rolę mentorów. Akademia ma na celu rozwijanie wśród młodzieży postaw przedsiębiorczych, przygotowanie ich do prowadzenia własnych inicjatyw biznesowych oraz budowanie świadomości ekonomicznej i społecznej.

PU4. Akademia zdrowia
Cele i uzasadnienie projektu:
Celem projektu jest promowanie zdrowego stylu życia wśród mieszkańców poprzez edukację w zakresie zbilansowanego odżywiania, aktywności fizycznej, profilaktyki zdrowotnej oraz zdrowia psychicznego. Projekt ma na celu zwiększenie świadomości społeczności na temat wpływu codziennych wyborów na zdrowie i samopoczucie oraz wyposażenie uczestników w praktyczne umiejętności pozwalające na poprawę jakości życia. Akademia będzie wspierać mieszkańców w kształtowaniu zdrowych nawyków, zapobieganiu chorobom cywilizacyjnym oraz budowaniu motywacji do dbania o zdrowie.
W obliczu rosnącej liczby chorób cywilizacyjnych, takich jak otyłość, cukrzyca czy nadciśnienie, konieczne jest podjęcie działań edukacyjnych na poziomie lokalnym, które pomogą społeczności zrozumieć znaczenie zdrowego stylu życia. Brak dostatecznej wiedzy na temat zdrowego odżywiania, niewystarczająca aktywność fizyczna oraz wysoki poziom stresu mają negatywny wpływ na jakość życia i zdrowie mieszkańców. Projekt odpowiada na te wyzwania, oferując kompleksowe wsparcie w postaci warsztatów, szkoleń i konsultacji z ekspertami. Działania te przyczynią się do poprawy kondycji fizycznej i psychicznej uczestników, jednocześnie budując ich świadomość zdrowotną. Projekt wpisuje się w długofalowe działania na rzecz poprawy zdrowia społeczności oraz wspierania lepszego

funkcjonowania w codziennym życiu, co pozytywnie wpłynie na rozwój i integrację lokalnej społeczności.

10. Mechanizmy integrowania działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych

10.1. Mechanizmy integracji

W ramach Gminnego Programu Rewitalizacji dla gminy Zabłudów wdrożono mechanizmy integracji mające na celu skuteczne łączenie działań i przedsięwzięć rewitalizacyjnych, zapewniając spójność, efektywność oraz trwałość realizowanych projektów. Mechanizmy te wspierają realizację celów programu i sprzyjają współpracy między wszystkimi podmiotami zaangażowanymi w proces rewitalizacji.

Konsultacje społeczne i partycypacja mieszkańców

W ramach GPR organizowane są konsultacje społeczne i spotkania z mieszkańcami, które umożliwiają aktywne włączenie społeczności lokalnej w proces planowania i realizacji projektów rewitalizacyjnych. Działania te wzmacniają współodpowiedzialność mieszkańców za sukces programu oraz zwiększają akceptację społeczną dla planowanych zmian.

Komitet Rewitalizacji

Działalność Komitetu pozwala na efektywną komunikację między różnymi grupami interesariuszy oraz wzmacnia synergiczne działanie na rzecz realizacji celów programu.

Partnerstwo międzysektorowe

Promowane są inicjatywy i partnerstwa międzysektorowe, które umożliwiają efektywne wykorzystanie zasobów i kompetencji różnych podmiotów, takich jak samorząd, organizacje pozarządowe, instytucje publiczne i sektor prywatny. Współpraca ta obejmuje wymianę wiedzy oraz doświadczeń, co zwiększa efektywność i innowacyjność działań.

Monitoring i ocena realizacji GPR

Wdrożenie systemu monitorowania i oceny umożliwia bieżące śledzenie postępów w realizacji programu oraz ocenę efektów podejmowanych działań. Regularne raporty i analizy pozwalają identyfikować obszary wymagające korekt lub dodatkowego wsparcia, co sprzyja elastycznemu dostosowywaniu programu do zmieniających się potrzeb i warunków.

Działania informacyjne i promocyjne

Obejmują one publikacje, spotkania z mieszkańcami, kampanie w mediach społecznościowych oraz inne formy komunikacji, które pomagają budować pozytywny wizerunek obszaru rewitalizacji oraz angażować społeczność w realizację programu.

Dzięki wdrożeniu tych mechanizmów integracji, GPR dla gminy Zabłudów jest realizowany w sposób kompleksowy i spójny, przyczyniając się do zrównoważonego rozwoju obszaru rewitalizacji. Działania te wspierają budowę silnej, zintegrowanej społeczności lokalnej oraz zapewniają długoterminowe efekty działań rewitalizacyjnych.

10.2. Komplementarność oraz powiązania gospodarcze, społeczne i środowiskowe

Projekty ujęte w GPR koncentrują się na integracji różnorodnych inicjatyw, które wzajemnie się uzupełniają i współpracują na wielu płaszczyznach. Tworzy to spójny system działań rewitalizacyjnych, który obejmuje aspekty społeczne, gospodarcze, przestrzenno-funkcjonalne, techniczne i środowiskowe, skutecznie odpowiadając na zdiagnozowane problemy. Dzięki synergii pomiędzy poszczególnymi projektami program rewitalizacji oddziałuje na cały obszar, wzmacniając jego funkcjonalność i potencjał rozwojowy oraz przyczyniając się do poprawy jakości życia mieszkańców.

Komplementarność przestrzenna

Komplementarność przestrzenna w rewitalizacji gminy Zabłudów opiera się na strategicznym rozmieszczeniu projektów i inicjatyw, które wzajemnie się uzupełniają i wspierają, tworząc spójny efekt. Działania rewitalizacyjne koncentrują się przede wszystkim na wyznaczonym obszarze, co pozwala na efektywne zwalczanie negatywnych zjawisk społecznych, gospodarczych i środowiskowych. Koncentracja działań na ograniczonym terenie umożliwia pełne wykorzystanie potencjału obszaru rewitalizacji. Inicjatywy są tak zaplanowane, aby ich efekty wzajemnie się przenikały i wzmacniały, zapewniając wszechstronny rozwój oraz poprawę jakości życia mieszkańców. Dzięki strategicznemu powiązaniu inwestycji możliwe jest nie tylko rozwiązanie bieżących problemów, ale także stworzenie trwałych i zrównoważonych warunków do rozwoju przestrzeni publicznych oraz poprawy jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Komplementarność problemowa

Komplementarność problemowa w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji opiera się na wzajemnym uzupełnianiu się tematycznym zaplanowanych działań, co umożliwia skuteczne przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom występującym na obszarze rewitalizacji. Działania te zostały ukierunkowane na kluczowe problemy społeczne, gospodarcze, przestrzenne, środowiskowe i techniczne, które zostały zidentyfikowane podczas analizy diagnostycznej. Komplementarność problemowa oznacza również, że projekty wzajemnie się wzmacniają, co prowadzi do kompleksowego rozwiązania problemów występujących na obszarze rewitalizacji. W rezultacie, działania te przyniosą wszechstronny wpływ na obszary objęte rewitalizacją. Wszystkie przedsięwzięcia realizowane w sferach gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej będą przede wszystkim ukierunkowane na rozwiązywanie problemów społecznych.

Tabela 30. Powiązania projektów podstawowych

Numer	Nazwa projektów	Strefa				
		Społeczna	Gospodarcza	Środowiskowa	Przestrzenno-funkcjonalna	Techniczna
P1	Wsparcie dla przedsiębiorczości i aktywizacji zawodowej					
P2	Aktywna i zintegrowana społeczność					
P3	Zdrowe życie, silna społeczność					
P4	Powstanie wielofunkcyjnego obiektu publicznego dla celów kulturowych, edukacyjnych i gospodarczych					
P5	Rewitalizacja skweru miejskiego					
P6	Centrum targowo-wystawiennicze					
P7	Rozwój budownictwa mieszkaniowego					
P8	Centrum "Mozaika Kultur"					
P9	Renowacja cmentarza prawosławnego					
P10	Kaplica Marii Magdaleny					
P11	Kompleks rekreacyjno-sportowy					
P12	Przedszkole i żłobek					
P13	Modernizacja i przebudowa oczyszczalni i rozbudowa o punkt zlewny					
P14	Budowa boiska piłkarskiego z zapleczem sportowym					
P15	Zarządzanie kryzysowe w BOF					
P16	Tworzenie nowoczesnych przestrzeni rekreacyjnych					
P17	Poprawa infrastruktury kulturowo-rekreacyjnej					
P18	Odnowa i modernizacja ulicy Podrzecznej					

Źródło: Opracowanie własne

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna podkreśla konieczność stworzenia spójnego systemu zarządzania, który zapewni efektywną współpracę między różnymi podmiotami zaangażowanymi w proces rewitalizacji. Kluczową rolę w tym systemie odgrywają lokalne władze samorządowe, w tym Burmistrz gminy Zabłudów i podległe mu instytucje, wspierane przez organizacje społeczne, przedsiębiorców oraz mieszkańców. Realizacja programu rewitalizacji wymaga zintegrowanego podejścia, w którym mechanizmy współpracy i koordynacji działań są dobrze zdefiniowane. Komitet Rewitalizacyjny jako organ konsultacyjno-opiniotwórczy umożliwia zaangażowanie różnych grup interesariuszy, takich jak przedstawiciele samorządu, organizacji pozarządowych, sektora biznesowego i społeczności lokalnej. Działania takie jak organizacja konsultacji społecznych, tworzenie zespołów roboczych czy partnerstw międzysektorowych pozwalają na skuteczną realizację inicjatyw rewitalizacyjnych. Spójność proceduralna obejmuje również systematyczne monitorowanie realizacji programu, co pozwala na bieżącą ocenę postępu prac, analizę efektywności wdrażanych działań oraz wprowadzanie korekt w razie potrzeby. Współpraca instytucjonalna jest niezbędna nie tylko na etapie planowania i konsultacji, ale również podczas realizacji poszczególnych projektów, co gwarantuje ich zgodność z założeniami programu oraz szeroką akceptację społeczną. Mechanizmy proceduralno-instytucjonalne wspierają także efektywne

wykorzystanie zasobów finansowych, technicznych i ludzkich, co zwiększa innowacyjność i skuteczność działań. Taka integracja zapewnia kompleksowe podejście do rewitalizacji, które łączy aspekty społeczne, gospodarcze, środowiskowe i przestrzenne, przyczyniając się do długoterminowego rozwoju obszaru objętego rewitalizacją.

Komplementarność międzyokresowa

Komplementarność międzyokresowa w procesie rewitalizacji odgrywa istotną rolę, zapewniając ciągłość działań i trwałość efektów na przestrzeni lat. Działania podejmowane w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji są projektowane tak, aby tworzyły solidne podstawy dla przyszłych inicjatyw, umożliwiając rozwój obszaru rewitalizacji w sposób zrównoważony i długofalowy. Ważnym elementem jest uwzględnienie kontynuacji wcześniej zrealizowanych projektów. Inwestycje w infrastrukturę kulturową, gospodarczą, edukacyjną czy sportową stają się fundamentem dla rozwoju społeczno-gospodarczego w kolejnych latach, wspierając integrację mieszkańców i wzmacniając potencjał lokalnej społeczności.

Komplementarność źródeł finansowania

Działania rewitalizacyjne korzystają z różnorodnych źródeł finansowania, takich jak fundusze europejskie, krajowe programy wsparcia, środki budżetowe gminy oraz zaangażowanie sektora prywatnego. Połączenie różnych źródeł finansowania umożliwia realizację kompleksowych projektów o szerokim zakresie, przy jednoczesnym zapewnieniu stabilności finansowej programu rewitalizacji. Projekty rewitalizacyjne opierają się na zasadzie komplementarności źródeł finansowania, co oznacza, że ich realizacja jest wspierana przez różnorodne formy dofinansowania, takie jak środki z EFRR, EFS+ oraz innych programów. Takie podejście pozwala na efektywne wykorzystanie dostępnych zasobów i zapewnia synergii między różnymi projektami rewitalizacyjnymi, co przekłada się na lepsze efekty dla obszaru objętego rewitalizacją. Komplementarność źródeł finansowania polega na budowie spójnego systemu wsparcia, który umożliwia skuteczne przeciwdziałanie problemom w sferach społecznej, gospodarczej, środowiskowej oraz infrastrukturalnej. Obszar rewitalizacji, dotknięty nagromadzeniem negatywnych zjawisk, wymaga zwiększonych nakładów finansowych, co stwarza konieczność korzystania z szerokiego wachlarza źródeł wsparcia. Projekty rewitalizacyjne bazują na współpracy partnerów publicznych i prywatnych, łącząc zasoby lokalne z funduszami zewnętrznymi, takimi jak fundusze unijne, krajowe czy międzynarodowe.

11. Szacunkowe ramy finansowe gminnego programu rewitalizacji

Realizacja Gminnego Programu Rewitalizacji będzie oparta na zróżnicowanych źródłach finansowania, obejmujących zarówno środki publiczne, jak i prywatne. Kluczową rolę odegrają środki własne, fundusze unijne oraz krajowe, a także zaangażowanie kapitału prywatnego.

Należy podkreślić, że przedstawione koszty realizacji przedsięwzięć mają charakter wstępny i mogą podlegać modyfikacjom w wyniku przeprowadzenia szczegółowych analiz oraz w miarę upływu czasu. Podobnie źródła finansowania mogą wymagać modyfikacji w zależności od dostępności funduszy, zmian politycznych lub innych czynników zewnętrznych. Dlatego niezwykle ważne jest stałe monitorowanie możliwości finansowych i elastyczne dostosowywanie strategii finansowania w trakcie realizacji programu rewitalizacji. Dążenie do różnorodności i dywersyfikacji źródeł finansowania zwiększa odporność programu na potencjalne zmiany w otoczeniu politycznym, ekonomicznym czy instytucjonalnym. Precyzyjne planowanie, odpowiedzialne zarządzanie finansami oraz aktywne poszukiwanie nowych źródeł wsparcia, takich jak dotacje, granty, partnerstwa publiczno-prywatne czy fundusze inwestycyjne, są fundamentami sukcesu programu rewitalizacji. W efekcie właściwe wykorzystanie dostępnych środków przyczyni się do realizacji celów rewitalizacji oraz zapewnienia trwałych i zrównoważonych korzyści dla mieszkańców i obszaru objętego działaniami.

Potencjalne źródła finansowania:

- Środki własne gminy: Budżet gminy Zabłudów stanowi podstawowe źródło finansowania działań rewitalizacyjnych, umożliwiając realizację priorytetowych projektów oraz elastyczność w dostosowywaniu działań do bieżących potrzeb.
- Budżet państwa: Dofinansowanie z budżetu państwa, przyznawane w ramach strategii krajowych i programów operacyjnych, może wspierać projekty o szczególnym znaczeniu dla lokalnej społeczności.
- Fundusze unijne i zagraniczne: Środki z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego+ (EFS+) oraz innych programów unijnych, takich jak Fundusze Europejskie dla Infrastruktury, Klimatu i Środowiska (FEnIKS) czy Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego (FERS), będą kluczowe dla finansowania dużych inwestycji.
- Prywatne inwestycje: Zaangażowanie mieszkańców, przedsiębiorców i inwestorów zewnętrznych przyczyni się do zwiększenia efektywności realizacji działań rewitalizacyjnych. Partnerstwa publiczno-prywatne oraz inicjatywy niezależne będą odgrywać ważną rolę w rozwoju gminy.
- Inne źródła: Możliwości dodatkowego wsparcia mogą obejmować granty, dotacje krajowe i międzynarodowe, fundusze inwestycyjne oraz programy współpracy terytorialnej.

Tabela 31. Szacunkowe ramy finansowe podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Szacunkowy koszt (zł)	Potencjalne źródła finansowania									
			EFRR		EFS+		Środki krajowe		Wkład własny		Inne	
			%	zł	%	zł	%	zł	%	zł	%	zł
Projekty główne												
1.	Wsparcie dla przedsiębiorczości i aktywizacji zawodowej	300 000,00	-	-	85	255 000,00	-	-	15	45 000,00	-	-
2.	Aktywna i zintegrowana społeczność	400 000,00	-	-	85	340 000,00	-	-	15	60 000,00	-	-
3.	Zdrowe życie, silna społeczność	300 000,00	-	-	85	255 000,00	-	-	15	45 000,00	-	-
4.	Powstanie wielofunkcyjnego obiektu publicznego dla celów kulturowych, edukacyjnych i gospodarczych	20 000 000,00	85	17 000 000,00	-	-	-	-	15	3 000 000,00	-	-
5.	Rewitalizacja skweru miejskiego	1 500 000,00	85	1 275 000,00	-	-	-	-	15	225 000,00	-	-
6.	Centrum targowo-wystawiennicze	10 000 000,00	85	8 500 000,00	-	-	-	-	15	1 500 000,00	-	-
7.	Rozwój budownictwa mieszkaniowego	15 000 000,00	-	-	-	-	40	6 000 000,00	20	3 000 000,00	40	6 000 000,00
8.	Centrum "Mozaika Kultur"	20 000 000,00	85	17 000 000,00	-	-	-	-	15	3 000 000,00	-	-
9.	Renowacja cmentarza prawosławnego	5 000 000,00	85	4 250 000,00	-	-	-	-	15	750 000,00	-	-
10.	Kaplica Marii Magdaleny	500 000,00	85	425 000,00	-	-	-	-	15	75 000,00	-	-
11.	Kompleks rekreacyjno-sportowy	15 000 000,00	85	12 750 000,00	-	-	-	-	15	2 250 000,00	-	-
12.	Przedszkole i żłobek	12 000 000,00	85	10 200 000,00	-	-	-	-	15	1 800 000,00	-	-
13.	Modernizacja i przebudowa oczyszczalni i rozbudowa o punkt zlewny	35 000 000,00	85	29 750 000,00	-	-	-	-	15	5 250 000,00	-	-
14.	Budowa boiska piłkarskiego z zapleczem sportowym	7 000 000,00	70	4 900 000,00	-	-	-	-	15	1 050 000,00	-	-

15.	Zarządzanie kryzysowe w BOF	7 000 000,00	85	5 950 000,00	-	-	-	-	15	1 050 000,00	-	-
16.	Tworzenie nowoczesnych przestrzeni rekreacyjnych	900 000,00	85	765 000,00					15	135 000,00	-	-
17.	Poprawa infrastruktury kulturowo-rekreacyjnej	5 000 000,00	85	4 250 000,00	-	-	-	-	15	750 000,00	-	-
18.	Odnowa i modernizacja ulicy Podrzecznej	2 000 000,00	-	-	-	-	80	1 600 000,00	20	400 000,00	-	-
	SUMA:	156 900 000,00	-	117 015 000,00	-	850 000,00	-	7 600 000,00	-	24 385 000,00	-	6 000 000,00

Źródło: Opracowanie własne

12. Struktura zarządzania realizacją gminnego programu rewitalizacji

12.1. System zarządzania

Jednym z kluczowych czynników wpływających na skuteczność dokumentów planistycznych jest system zarządzania i wdrażania. Gminny Program Rewitalizacji Zabłudowa jest jednym z operacyjnych programów gminy, który zawiera konkretne zadania do realizacji na wyznaczonych obszarach.

W ramach kompetencji, główną odpowiedzialność za wdrażanie GPR ponosi organ stanowiący i wykonawczy gminy. Rada Miejska, jako organ stanowiący, będzie odpowiedzialna za podejmowanie kluczowych decyzji tworzących ramy dla funkcjonowania systemu wdrażania GPR. Z kolei Burmistrz, jako organ wykonawczy, odpowiada za bieżącą organizację, nadzór oraz koordynację realizacji programu, jak również za współpracę z podmiotami zaangażowanymi w proces rewitalizacji.

Komitet Rewitalizacji pełni rolę forum współpracy i dialogu w zakresie działań rewitalizacyjnych. Komitet ten integruje działania organów gminy, lokalnej administracji, organizacji pozarządowych, przedsiębiorców oraz mieszkańców, tworząc platformę, na której wszyscy zainteresowani mogą aktywnie uczestniczyć w procesie wyprowadzania obszarów zdegradowanych z kryzysu.

Tabela 32. Schemat organizacyjny

Podmiot	Zakres zadań
RADA MIEJSKA	<ul style="list-style-type: none"> - Uchwala Gminny Program Rewitalizacji Gminy Zabłudów. - Zatwierdza zmiany i modyfikacje w GPR. - Ustala zasady wyznaczania składu oraz działania Komitetu Rewitalizacji poprzez uchwały. - Podejmuje inne decyzje, zarówno bezpośrednio, jak i pośrednio wpływające na skuteczność oraz na sprawność realizacji GPR.
BURMISTRZ	<ul style="list-style-type: none"> - Sprawuje ogólną koordynację wdrażania GPR. - Przygotowuje raporty dotyczące realizacji GPR. - Powołuje Komitet Rewitalizacji oraz zapewnia jego obsługę organizacyjną. - Podejmuje kluczowe decyzje zarówno merytoryczne, jak i organizacyjne w zakresie realizacji programu.
KOMITET REWITALIZACJI	<ul style="list-style-type: none"> - Służy jako forum współpracy i dialogu pomiędzy interesariuszami a organami gminy w kwestiach związanych z prowadzeniem i oceną rewitalizacji. - Pełni funkcję doradczą i opiniodawczą. - Posiada uprawnienia do wyrażania opinii na temat m.in. realizacji GPR, rocznych harmonogramów realizacji oraz raportów z ewaluacji GPR. - Proponuje rozwiązania usprawniające proces rewitalizacji.

<p style="text-align: center;">WYZNACZONY REFERAT GMINY</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Opracowuje roczny harmonogram realizacji GPR i koordynuje jego wdrażanie. - Organizuje i monitoruje realizację GPR we współpracy z innymi komórkami urzędu i gminnymi jednostkami organizacyjnymi. - Monitoruje zewnętrzne źródła finansowania. - Organizuje system ewaluacji GPR i opracowuje raporty z jego realizacji. - Utrzymuje kontakt z Komitetem Rewitalizacji oraz interesariuszami GPR. - Koordynuje działania promujące rewitalizację oraz wdrażanie mechanizmów angażujących mieszkańców i inne podmioty w proces rewitalizacji. - Gromadzi dane, analizy, badania i sprawozdania dotyczące rewitalizacji.
<p style="text-align: center;">WŁAŚCIWE MERYTORYCZNIE WYDZIAŁY/KOMÓRKI URZĘDU GMINY, GMINNE JEDNOSTKI ORGANIZACYJNE</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Planowanie i przygotowanie realizacji inwestycji. - Realizacja oraz rozliczanie inwestycji. - Planowanie i przygotowanie przedsięwzięć o charakterze społecznym (tzw. projekty „miękkie”). - Nawiązywanie współpracy z partnerami społecznymi i instytucjonalnymi w celu realizacji partnerstw projektowych. - Przygotowanie wniosków o dofinansowanie z funduszy celowych. - Informowanie oraz aktywizacja interesariuszy rewitalizacji, w tym potencjalnych wnioskodawców i beneficjentów. - Prowadzenie sprawozdawczości dotyczącej poziomu realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych.
<p style="text-align: center;">WNOSKODAWCY PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Realizują przedsięwzięcia rewitalizacyjne zgodnie z wizją, celami rewitalizacji oraz wytyczonymi kierunkami działania. - Współpracują z operatorem rewitalizacji w zakresie prowadzenia sprawozdawczości dotyczącej postępu realizowanych przedsięwzięć.

Źródło: Opracowanie własne

Bezpośrednią koordynację nad wdrażaniem Gminnego Programu Rewitalizacji będzie prowadził operator rewitalizacji – wyznaczony Wydział Gminy, który odpowiada za realizację szerokiego zakresu zadań, w tym organizacyjnych, analitycznych, informacyjnych oraz animacyjnych.

Wydziały i komórki merytoryczne Urzędu Gminy oraz gminne jednostki organizacyjne będą pełniły podwójną rolę w procesie rewitalizacji. Z jednej strony, będą bezpośrednio realizować przedsięwzięcia rewitalizacyjne, natomiast z drugiej strony, dzięki swoim kompetencjom, będą wspierać innych interesariuszy – zarówno organizacyjnie, jak i informacyjnie oraz animacyjnie. W ten sposób, będą one integralnym elementem systemu wdrażania rewitalizacji, ułatwiając współpracę i zapewniając skuteczność działań.

Pozostali wnioskodawcy, w tym podmioty prywatne, publiczne oraz organizacje pozarządowe, będą realizować zgłoszone przedsięwzięcia rewitalizacyjne, przyczyniając się tym samym do osiągnięcia celów założonych w GPR. Kluczowe jest, aby zarówno administracja gminna, jak i te podmioty, utrzymywały ścisłą współpracę z operatorem rewitalizacji. Taka współpraca,

oparta na regularnym monitoringu i ewaluacji, pozwoli na bieżące usprawnianie procesów rewitalizacyjnych i efektywne wdrażanie założeń programu.

Zarządzanie Rewitalizacją

Zarządzanie procesem rewitalizacji w gminie Zabłudów zostało podzielone na trzy kluczowe etapy:

Etap 1: Przygotowanie

Pierwszy etap obejmuje działania mające na celu dokładne rozpoznanie problemów i potrzeb społeczności lokalnej, które są istotne dla procesu rewitalizacji. Na tym etapie przeprowadzono diagnozę sytuacji kryzysowej oraz analizę przestrzenną, co pozwoliło na precyzyjne wyznaczenie obszaru zdegradowanego oraz rewitalizacji.

Interesariusze, zarówno przyszli realizatorzy przedsięwzięć rewitalizacyjnych, jak i beneficjenci tych działań, zostali aktywnie włączeni w proces na etapie przygotowawczym. Szeroka partycypacja społeczna, realizowana poprzez konsultacje społeczne, pozwoliła na wspólne ustalenie problemów i potrzeb, które znalazły odzwierciedlenie w diagnozie i delimitacji obszarów rewitalizacyjnych. Wyniki przeprowadzonej ankietyzacji umożliwiły dokładne określenie skali problemów oraz sformułowanie wizji i celów rewitalizacji, które stały się podstawą do opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji.

Etap 2: Wdrażanie i monitoring

Drugi etap obejmuje realizację założeń zawartych w GPR, w tym celów, kierunków działania i konkretnych przedsięwzięć. Kluczową rolę na tym etapie odgrywają wnioskodawcy, którzy realizują projekty wpisane do programu. Operator rewitalizacji oraz odpowiednie wydziały merytoryczne są odpowiedzialne za prowadzenie polityki informacyjnej oraz aktywizację interesariuszy, co ma na celu zwiększenie zaangażowania zarówno wnioskodawców, jak i beneficjentów.

Monitoring postępów wdrażania rewitalizacji będzie prowadzony w sposób systematyczny, z wykorzystaniem narzędzi analitycznych. Proces ten pozwoli na identyfikację postępów lub przeszkód w realizacji założeń GPR. Monitoring będzie realizowany w cyklach rocznych i będzie obejmował ocenę osiągnięcia zakładanych celów i wskaźników.

Etap 3: Ewaluacja i ocena

Ostatni etap obejmuje ocenę rezultatów procesu rewitalizacji, która będzie prowadzona w sposób partycypacyjny. Komitet Rewitalizacji odgrywa tutaj istotną rolę, opiniując przygotowane informacje o realizacji GPR oraz proponując rozwiązania mające na celu usprawnienie wdrażania programu. Dzięki reprezentatywnemu składowi Komitetu, proces oceny będzie uwzględniał szeroką partycypację społeczną. Dodatkowym narzędziem oceny będzie ewaluacja mid-term oraz ewaluacja ex-post.

12.2. Harmonogram realizacji

Harmonogram uwzględnia wieloletni charakter procesu rewitalizacji, co pozwala na systematyczne podejście do działań i zapewnienie ich ciągłości. Określa kluczowe etapy wdrożenia programu, od jego uchwalenia, przez realizację zaplanowanych przedsięwzięć, aż po monitoring i ewaluację postępów.

Plan realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji:

- Uchwalenie Gminnego Programu Rewitalizacji (GPR) – 2025.
Pierwszym etapem będzie formalne zatwierdzenie programu rewitalizacji, który stanie się podstawą działań i inwestycji związanych z rewitalizacją obszarów zdegradowanych w gminie.
- Spotkania Komitetu Rewitalizacji planowane na lata 2025–2032.
Komitet Rewitalizacji będzie spotykał się regularnie, przynajmniej raz w roku, aby monitorować postępy realizacji programu, analizować bieżące wyzwania i podejmować decyzje dotyczące dalszych działań.
- Wdrażanie zaplanowanych działań w ramach GPR w latach 2025–2032.
Ten etap obejmuje wdrażanie projektów i inicjatyw przewidzianych w GPR, takich jak modernizacja infrastruktury, działania społeczne, rozwój przedsiębiorczości i poprawa jakości życia mieszkańców.
- Monitoring w latach 2025–2032.
Regularny monitoring pozwoli na bieżące śledzenie postępów realizacji działań rewitalizacyjnych. Analiza postępów umożliwi wprowadzanie ewentualnych korekt w realizowanych projektach.
- Ewaluacja w latach 2025–2032.
Ewaluacja działań rewitalizacyjnych będzie miała na celu ocenę skuteczności realizacji założonych celów programu, w tym identyfikację obszarów wymagających dodatkowego wsparcia lub zmiany podejścia.

12.3. Koszty zarządzania

Realizacja Gminnego Programu Rewitalizacji nie wiąże się z dodatkowymi wydatkami na zarządzanie programem.

Pracownicy Urzędu, odpowiedzialni za realizację, monitorowanie i ewaluację programu, będą wykonywać te zadania w ramach swoich codziennych obowiązków. Oznacza to, że ich wynagrodzenia są już uwzględnione w budżecie gminy, a realizacja zadań związanych z GPR nie będzie generować dodatkowych kosztów personalnych.

Członkowie Komitetu Rewitalizacji pełnią swoje role w charakterze wolontariuszy, bez wynagrodzenia. Ich zaangażowanie polega na doradzaniu i wspieraniu procesu rewitalizacji, a ich działalność nie wiąże się z żadnymi dodatkowymi obciążeniami finansowymi dla gminy. Komitet koncentruje się na zapewnieniu wsparcia i konsultacji, nie generując przy tym dodatkowych wydatków z budżetu.

13. System monitorowania i oceny gminnego programu rewitalizacji

Realizacja i skuteczny monitoring Gminnego Programu Rewitalizacji to fundamentalny element sprawnego przeprowadzenia działań rewitalizacyjnych. Nadzór nad monitorowaniem i oceną postępów programu spoczywa na Burmistrzu, który odpowiada za koordynację całego procesu.

13.1. Monitoring

System oceny i monitoringu Gminnego Programu Rewitalizacji został zaprojektowany jako istotny mechanizm zapewniający skuteczne zarządzanie procesem rewitalizacji. Regularne zbieranie i analiza danych dotyczących różnych aspektów społecznych, gospodarczych, przestrzennych i środowiskowych są niezbędne, aby śledzić postępy i oceniać efektywność realizowanych działań. Aby zapewnić właściwe funkcjonowanie tego systemu, pracownicy Urzędu Miejskiego w Zabłudowie we współpracy z Komitetem Rewitalizacyjnym będą systematycznie pozyskiwać, przetwarzać i analizować dane dotyczące wdrażanych projektów.

Monitorowanie postępów w realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji będzie przeprowadzane na kilku kluczowych poziomach, aby zapewnić kompleksową ocenę wpływu działań rewitalizacyjnych na różne aspekty życia w gminie.

Pierwszym poziomem monitoringu będzie śledzenie zmian na obszarze rewitalizacji oraz monitorowanie kluczowych wskaźników. Dzięki temu możliwe będzie zrozumienie, jak podejmowane działania wpływają na lokalną społeczność, w tym na jakość życia mieszkańców, rozwój gospodarczy, układ przestrzenny oraz stan środowiska naturalnego.

Drugim istotnym aspektem monitoringu jest analiza wskaźników projektowych, która koncentruje się na szczegółowej ocenie realizacji poszczególnych projektów rewitalizacyjnych. Na tym poziomie oceniana będzie skuteczność i efektywność wdrażanych działań, co pozwoli na wczesne wykrywanie ewentualnych problemów i szybkie reagowanie na wszelkie nieprawidłowości. Dzięki temu gmina będzie mogła na bieżąco dostosowywać swoje działania, aby zapewnić optymalne wykorzystanie zasobów oraz osiągnięcie założonych celów.

Ostatnim poziomem monitoringu będzie ocena realizacji celów strategicznych Gminnego Programu Rewitalizacji. Przeprowadzana na tym poziomie analiza wskaźników strategicznych pozwoli na ocenę, w jakim stopniu gmina realizuje swoje długoterminowe cele rewitalizacyjne. Dzięki temu możliwe będzie określenie, czy podejmowane działania przynoszą zamierzone efekty, czy też konieczne są korekty w podejściu do realizacji programu. Regularne oceny na tym poziomie zapewnią, że Gminny Program Rewitalizacji pozostaje skutecznym narzędziem rozwoju, odpowiadającym na bieżące potrzeby i wyzwania społeczności lokalnej.

Tak zorganizowany system monitoringu umożliwi nie tylko bieżącą ocenę postępów, ale także elastyczne dostosowywanie strategii działania w odpowiedzi na zmieniające się warunki i

potrzeby. Poprzez regularne gromadzenie i analizowanie danych, gmina Zabłudów będzie mogła skutecznie zarządzać procesem rewitalizacji, zapewniając transparentność działań oraz angażując lokalną społeczność i innych interesariuszy w proces kształtowania przyszłości gminy.

Tabela 33. Wskaźniki dla projektów rewitalizacyjnych

Nr	Nazwa przedsięwzięcia	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość docelowa	Źródło danych
P1	Wsparcie dla przedsiębiorczości i aktywizacji zawodowej	Liczba osób objętych wsparciem	os.	50	Lista obecności, Dokumentacja zdjęciowa, Dane OPS i PUP
		Liczba zorganizowanych działań	szt.	5	
P2	Aktywna i zintegrowana społeczność	Liczba osób objętych wsparciem	os.	150	Listy obecności, Ankiety, Dokumentacja fotograficzna
		Liczba zorganizowanych działań	szt.	12	
P3	Zdrowe życie, silna społeczność	Liczba osób objętych wsparciem	os.	100	Listy obecności, Ankiety, Dokumentacja fotograficzna
		Liczba zorganizowanych działań	szt.	10	
P4	Powstanie wielofunkcyjnego obiektu publicznego dla celów kulturowych, edukacyjnych i gospodarczych	Liczba wybudowanych obiektów	szt.	1	Protokoły odbiorów, Dokumentacja techniczna, Badania terenowe
		Zrewitalizowana powierzchnia	ha	0,19	
		Liczba osób korzystających	os.	200	
P5	Rewitalizacja skweru miejskiego	Liczba rozbudowanych i zmodernizowanych miejsc publicznych	szt.	1	Protokoły odbiorów, Dokumentacja techniczna, Badania terenowe
		Zrewitalizowana powierzchnia	ha	0,36	
P6	Centrum targowo-wystawiennicze	Liczba zrewitalizowanych miejsc publicznych	szt.	1	Protokoły odbiorów, Dokumentacja techniczna
		Zrewitalizowana powierzchnia	ha	0,54	
P7	Rozwój budownictwa mieszkaniowego	Liczba mieszkań powstałych w ramach zadania	szt.	15	Protokoły odbiorów, Dokumentacja techniczna
P8	Centrum "Mozaika Kultur"	Liczba wybudowanych obiektów kulturalnych	szt.	1	Protokoły odbiorów, Dokumentacja techniczna
		Liczba wydarzeń kulturalnych i edukacyjnych organizowanych w centrum	szt.	10	
P9	Renowacja cmentarza prawosławnego	Liczba odrestaurowanych obiektów	szt.	1	Protokoły odbiorów, Dokumentacja techniczna

P10	Kaplica Marii Magdaleny	Liczba odrestaurowanych obiektów	szt.	1	Protokoły odbiorów, Dokumentacja techniczna
P11	Kompleks rekreacyjno-sportowy	Liczba nowo wybudowanych obiektów rekreacyjno-sportowych	szt.	1	Protokoły odbiorów, Dokumentacja techniczna
		Zrewitalizowana powierzchnia	ha	3,76	
P12	Przedszkole i żłobek	Liczba wspartych przedszkoli	szt.	1	Protokoły odbiorów, Dokumentacja techniczna, Listy obecności, Ankiety,
		Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	szt.	1	
		Liczba dzieci szkolnych objęta wsparciem	os.	100	
		Liczba dzieci uczęszczających do żłobków objęta wsparciem	os.	40	
P13	Modernizacja i przebudowa oczyszczalni i rozbudowa o punkt zlewny	Liczba przebudowanych/rozbudowanych obiektów - 1 szt.	szt.	1	Protokoły odbiorów, Dokumentacja techniczna,
P14	Budowa boiska piłkarskiego z zapleczem sportowym	Liczba nowopowstałej infrastruktury sportowo – rekreacyjnej	szt.	1	Protokoły odbiorów, Dokumentacja techniczna
P15.	Zarządzanie kryzysowe w BOF	Liczba przebudowanych/rozbudowanych obiektów	szt.	1	Protokoły odbiorów, Dokumentacja techniczna, Badania terenowe
		Liczba wyposażonych placówek	szt.	1	
P16	Tworzenie nowoczesnych przestrzeni rekreacyjnych	Liczba zagospodarowanych obszarów	szt.	2	Protokoły odbiorów, Dokumentacja techniczna,
P17	Poprawa infrastruktury kulturowo-rekreacyjnej	Liczba rewitalizowanych obiektów	szt.	5	Protokoły odbiorów, Dokumentacja techniczna
P18	Odnowa i modernizacja ulicy Podrzecznej	Liczba rewitalizowanych obszarów	szt.	1	Protokoły odbiorów, Dokumentacja techniczna

Źródło: opracowanie własne

Monitoring celów i kierunków działań

Aby skutecznie ocenić realizację celów i kierunków działań Gminnego Programu Rewitalizacji, kluczowe jest prowadzenie systematycznego monitoringu oraz ewaluacji wybranych

wskaźników delimitacyjnych. Wskaźniki te, które posłużyły do wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, będą uzupełniane dodatkowymi wskaźnikami istotnymi dla realizacji Programu. Taka analiza danych umożliwi precyzyjną ocenę wpływu podjętych działań rewitalizacyjnych oraz ich skuteczności w odniesieniu do określonych obszarów.

Regularne zbieranie i analiza tych wskaźników będą kluczowe dla zrozumienia, jak realizowane przedsięwzięcia przyczyniają się do poprawy sytuacji na obszarach objętych rewitalizacją. Dzięki temu możliwe będzie bieżące monitorowanie postępów oraz dokonywanie niezbędnych korekt w strategii działania, co zapewni osiągnięcie zamierzonych celów rewitalizacji. Monitorowanie tych wskaźników nie tylko pomoże w ocenie skuteczności, ale także dostarczy wartościowych informacji na temat długoterminowych efektów działań, co jest niezbędne dla trwałego rozwoju gminy.

Tabela 34. Wskaźniki realizacji celów

Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wartość docelowa
Cel I: Wzmacnianie kapitału społecznego i rozwój gospodarczy			
Liczba osób otrzymujących pomoc z powodu bezrobocia	os. / 100 mieszkańców	2,26	2,15
Liczba osób otrzymujących pomoc z powodu ubóstwa	os. / 100 mieszkańców	2,03	1,93
Liczba osób otrzymujących pomoc z powodu alkoholizmu lub narkomanii	os. / 100 mieszkańców	0,87	0,83
Liczba osób otrzymujących pomoc z powodu przemocy	os. / 100 mieszkańców	0,87	0,78
Liczba osób otrzymujących pomoc z powodu niepełnej rodziny	os. / 100 mieszkańców	0,36	0,32
Wskaźnik przestępczości	os. / 100 mieszkańców	0,19	0,17
Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych i gospodarstw rolnych	szt. / 100 mieszkańców	9,88	10,37
Firmy zawieszono od 2019	szt. / 100 mieszkańców	1,43	1,36
Cel II: Zrównoważony rozwój przestrzeni publicznych i infrastruktury gminy			
Liczba zrewitalizowanych przestrzeni	szt.	0	6
Powierzchnia zmodernizowanej przestrzeni publicznej	ha	0	4,85
Liczba odrestaurowanych zabytków	szt.	0	2
Liczba zmodernizowanych obiektów budowlanych	szt.	0	6
Liczba powstałych miejsc do promocji i rozwoju lokalnych produktów	szt.	0	1
Liczba nowo wybudowanych obiektów	szt.	0	4

Zródło: opracowanie własne

System wprowadzania modyfikacji

Ze względu na dynamiczne zmiany społeczno-gospodarcze, Gminny Program Rewitalizacji może wymagać modyfikacji. W przypadku problemów lub niskiej efektywności realizowanych działań, zidentyfikowanych na etapie monitorowania, konieczne może być wprowadzenie zmian i aktualizacja programu. Ważne jest, aby każda proponowana modyfikacja była poparta solidnym uzasadnieniem i odpowiednio udokumentowana.

Jeśli podczas monitorowania okaże się, że zakładane wskaźniki nie są osiąganymi lub pojawiają się opóźnienia w realizacji działań, aktualizacja Gminnego Programu Rewitalizacji może okazać się niezbędna. W takiej sytuacji Burmistrz, po dokonaniu oceny stanu realizacji

programu, może złożyć wniosek do Rady Miejskiej o dokonanie zmian, wraz z uzasadnieniem i oceną bieżącej sytuacji.

Proces aktualizacji programu zapewnia elastyczność i możliwość dostosowania do zmieniających się warunków i potrzeb społeczności lokalnej. Dzięki temu Gminny Program Rewitalizacji pozostaje skutecznym narzędziem, które na bieżąco odpowiada na aktualne wyzwania i cele rozwoju gminy.

13.2. Ewaluacja

System ewaluacji Gminnego Programu Rewitalizacji obejmuje różnorodne formy oceny, mające na celu monitorowanie postępów i skuteczności realizacji programu. W ramach tego systemu przewidziane są następujące etapy ewaluacji:

Roczne raporty monitorujące

Co roku będą opracowywane raporty, które dostarczą szczegółowych informacji na temat stopnia realizacji programu, zarówno pod kątem merytorycznym, jak i finansowym. Raporty te będą zawierać dane na temat osiągniętych rezultatów, w oparciu o ustalone wskaźniki, oraz analizować, czy działania rewitalizacyjne przynoszą zamierzone efekty.

Ewaluacja śródkresowa (mid-term)

W trakcie realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji planowana jest ewaluacja śródkresowa, która zostanie przeprowadzona przed końcem 2028 roku. Jej celem będzie sprawdzenie, czy realizacja zaplanowanych przedsięwzięć przebiega zgodnie z założonym harmonogramem oraz czy nie napotkano istotnych przeszkód, które mogłyby zakłócić dalsze prace. Ta ocena pozwoli na wczesne wykrycie problemów i wdrożenie niezbędnych korekt.

Ewaluacja końcowa (ex-post)

Po zakończeniu wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji, zostanie opracowany raport końcowy, który podsumuje wszystkie podjęte działania oraz oceni, na ile zostały osiągnięte cele i wskaźniki programu. Raport ten będzie miał kluczowe znaczenie, ponieważ wnioski i rekomendacje z niego płynące będą stanowić cenną podstawę do planowania kolejnych programów rewitalizacji w gminie.

Ewaluacja będzie obejmować analizę wpływu projektów rewitalizacyjnych na różne aspekty funkcjonowania obszarów objętych programem, w tym na zmniejszenie koncentracji negatywnych zjawisk. Ocena będzie również koncentrować się na efektywności podjętych działań oraz ich rzeczywistym wpływie na obszary problemowe. Proces ewaluacji będzie prowadzony na wszystkich etapach realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji, co zapewni jego ciągłe dostosowywanie do zmieniających się potrzeb i warunków społeczno-gospodarczych w gminie.

14. Opis sposobu zapewnienia interesariuszy w procesie rewitalizacji

14.1. Opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych

Procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych

Udział interesariuszy w procesie rewitalizacji ma kluczowe znaczenie dla osiągnięcia zrównoważonego i efektywnego rozwoju lokalnej społeczności. Angażowanie mieszkańców, organizacji pozarządowych, przedsiębiorstw oraz innych grup interesariuszy w proces decyzyjny zapewnia, że działania rewitalizacyjne są bardziej dostosowane do rzeczywistych potrzeb i oczekiwań społeczności.

Poprzez aktywne uczestnictwo w procesie rewitalizacji, mieszkańcy mają możliwość wpływania na kształtowanie swojego otoczenia. Mogą wyrażać swoje opinie, zgłaszać potrzeby i preferencje, a także proponować konkretne rozwiązania, co sprzyja wzrostowi zaangażowania i odpowiedzialności za lokalną przestrzeń. Taka współpraca prowadzi do wzmocnienia więzi społecznych oraz większej identyfikacji z miejscem zamieszkania.

Etap opracowywania dokumentu

Na etapie diagnozowania i planowania rewitalizacji, zastosowano różnorodne formy partycypacji społecznej, aby zapewnić szeroki udział mieszkańców i innych interesariuszy:

- Wyznaczanie obszarów zdegradowanych i rewitalizacyjnych:
 - Zgłaszanie uwag w formie papierowej i elektronicznej.
 - Organizacja spotkania konsultacyjnego.
 - Zgłaszanie uwag ustnych.
- Pogłębiona analiza obszaru rewitalizacji:
 - Możliwość składania uwag za pomocą specjalnych formularzy.
 - Spacer lokalny.
 - Przeprowadzanie ankiet wśród mieszkańców i interesariuszy.
- Konsultacje dotyczące przyjęciem Gminnego Programu Rewitalizacji:
 - Zbieranie uwag w formie papierowej i elektronicznej.
 - Organizacja spotkania konsultacyjnego.
 - Zgłaszanie uwag ustnych.

Dzięki takim działaniom, proces rewitalizacji staje się bardziej transparentny, a jego efekty lepiej odpowiadają na rzeczywiste potrzeby społeczności lokalnej. Włączenie interesariuszy na każdym etapie opracowywania dokumentu zapewnia, że ich głos jest uwzględniany w kluczowych decyzjach, co zwiększa szanse na pomyślną realizację programu.

Na etapie diagnozowania i programowania zapewniono różnym grupom interesariuszy możliwość aktywnego uczestnictwa w konsultacjach. W proces mogli zaangażować się mieszkańcy obszaru rewitalizacji, właściciele i użytkownicy nieruchomości, zarządcy nieruchomości, spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe, inicjatywy społeczne związane z

mieszkalnictwem, towarzystwa budownictwa społecznego oraz członkowie kooperatyw mieszkaniowych. W partycypacji uczestniczyli także mieszkańcy całej gminy, podmioty gospodarcze działające lub planujące działalność na terenie gminy, organizacje pozarządowe, podmioty działające na rzecz ochrony środowiska oraz organizacje promujące włączenie społeczne, prawa podstawowe, prawa osób niepełnosprawnych, równość płci i niedyskryminację. Ponadto, zaangażowane zostały grupy nieformalne, jednostki samorządu terytorialnego wraz z ich jednostkami organizacyjnymi, a także inne organy władzy publicznej.

Sposób udziału interesariuszy w etapie wdrożenia i oceny Programu Rewitalizacji

Na etapie wdrożenia i oceny Programu Rewitalizacji, zaangażowanie społeczności lokalnej oraz innych interesariuszy odgrywa istotną rolę w zapewnieniu skuteczności i trwałości działań rewitalizacyjnych. Jest to etap, w której realizowane są konkretne projekty i działania mające na celu poprawę jakości życia na obszarach objętych rewitalizacją. Partycypacja społeczna w tym procesie umożliwia monitorowanie postępów, ocenę rezultatów oraz identyfikację obszarów, które mogą wymagać dalszych działań lub modyfikacji.

W trakcie wdrażania Programu Rewitalizacji, udział interesariuszy może przybierać różnorodne formy, takie jak:

- Spotkania, prezentacje i warsztaty: Organizacja wydarzeń, na których mieszkańcy oraz inne zainteresowane strony mogą uzyskać informacje o postępach w realizacji programu, bieżących projektach oraz planach na przyszłość. Uczestnicy tych spotkań będą mieli możliwość wyrażenia swoich opinii, sugestii oraz wniosków dotyczących realizowanych działań.
- Konsultacje społeczne: Spotkania, które mają na celu zebranie opinii i uwag od mieszkańców oraz interesariuszy dotyczących konkretnych projektów i działań w ramach programu. Konsultacje te pozwalają na uwzględnienie różnych perspektyw oraz potrzeb społeczności lokalnej, co jest kluczowe dla skutecznej realizacji programu.
- Ocena rezultatów we współpracy z interesariuszami: Mieszkańcy oraz inne zaangażowane strony biorą udział w ocenie osiągniętych celów, skuteczności projektów oraz efektywności wykorzystania zasobów. Ich opinie i doświadczenia są kluczowe w procesie oceny, co pozwala na lepsze dostosowanie działań do realnych potrzeb społeczności.

W ramach Programu Rewitalizacji działa Komitet Rewitalizacyjny, którego zadaniem jest utrzymywanie kontaktu z interesariuszami obszaru objętego rewitalizacją. Komitet ten pełni rolę łącznika, umożliwiając aktywny udział mieszkańców w monitorowaniu postępów, analizie wyników oraz współtworzeniu zaleceń dotyczących dalszych działań.

Zaangażowanie społeczności lokalnej i interesariuszy w proces wdrażania i oceny Programu Rewitalizacji jest niezbędne dla zapewnienia transparentności działań, zwiększenia ich legitymizacji oraz szans na sukces całego procesu. Taka partycypacja umożliwia budowanie trwałych, zrównoważonych zmian, które będą odpowiedzią na rzeczywiste potrzeby społeczności lokalnej.

15. Opis powiązań gminnego programu rewitalizacji z dokumentami strategicznymi

Gminny Program Rewitalizacji pełni istotną rolę w rozwiązywaniu konkretnych problemów społecznych, z jakimi spotykają się mieszkańcy na obszarze objętym procesem rewitalizacji. Jego założenia są zgodne z innymi dokumentami strategicznymi i planistycznymi na szczeblu lokalnym, które stanowią integralną część ogólnej wizji rozwoju gminy. Program uwzględnia też cele i założenia dokumentów realizujących działania na poziomie krajowym i regionalnym.

Tabela 35. Powiązania z dokumentami strategicznymi na poziomie krajowym i regionalnym

Dokument	Powiązania z celami
Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju	Gminny Program Rewitalizacji wpisuje się w następujące cele Strategii: <ul style="list-style-type: none"> – Cel szczegółowy I – Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną. – Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony.
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	Gminny Program Rewitalizacyjny wpisuje się w poniższe cele KSRR 2030: <ul style="list-style-type: none"> – Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym. – Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych
Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2030	Gminny Program Rewitalizacji wpisuje się w następujące cele: <ul style="list-style-type: none"> – Cel szczegółowy 1: Zwiększenie zaangażowania obywateli w życie publiczne; – Cel szczegółowy 2: Wzmacnianie roli kultury w budowaniu tożsamości i postaw obywatelskich; – Cel szczegółowy 3: Zwiększenie wykorzystania potencjału kulturowego i kreatywnego dla rozwoju
Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030	Gminny Program Rewitalizacji wpisuje się w następujące cele: <ul style="list-style-type: none"> – Dynamiczna gospodarka, – Zasobni mieszkańcy.
Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego	Gminny Program Rewitalizacji wpisuje się w następujące cele: <ul style="list-style-type: none"> – Wzmocnienie spójności województwa w procesie zrównoważonego terytorialnie rozwoju i modernizacji zagospodarowania przestrzennego obszarów wiejskich z wykorzystaniem ich potencjału wewnętrznego, specjalizacji regionalnej i położenia przygranicznego.. – Osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego województwa, w tym sieci ekologicznej, walorów

	<p>dziedzictwa kulturowego i krajobrazowych oraz racjonalne użytkowanie ich zasobów.</p> <p>– Zwiększenie odporności struktury przestrzennej województwa na zagrożenia naturalne i bezpieczeństwa energetycznego oraz zdolności obronnych i ochronnych.</p>
--	---

Źródło: opracowanie własne

15.1. Opis sposobu realizacji przez gminny program rewitalizacji dokumentów strategicznych

Gminny Program Rewitalizacji został opracowany w sposób zgodny z celami i kierunkami określonymi w dokumentach strategicznych, zarówno na poziomie lokalnym, jak i regionalnym. Na terenie gminy obowiązuje Strategia Rozwoju Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego do 2030 roku.

Tabela 36. Sposób realizacji dokumentów strategicznych

Dokumenty strategiczne	
Strategia Rozwoju Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego do 2030 roku	<p>Gminny Program Rewitalizacji poprzez realizację swoich celów i działań rewitalizacyjnych aktywnie przyczynia się do realizacji misji Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego, której hasłem przewodnim jest: "BIAŁOSTOCKI OBSZAR FUNKCJONALNY PRZYGOTOWANY NA PRZYSZŁOŚĆ."</p> <p>GPR integruje swoje działania z celami strategicznymi BOF, co zapewnia spójność i komplementarność podejmowanych inicjatyw. W szczególności, GPR wspiera realizację następujących celów BOF:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Mieszkańcy otwarci na przyszłość, 2. Przedsiębiorczość podstawą rozwoju, 3. Zeroemisyjność dla rozwoju i jakości życia, 4. Zrównoważenie funkcjonalno-przestrzenne. <p>GPR nie tylko realizuje swoje cele rewitalizacyjne, ale także wspiera szeroko zakrojone dążenia BOF do budowania nowoczesnego, zrównoważonego i dynamicznie rozwijającego się regionu. Program jest integralnym elementem strategii BOF, co zapewnia jego skuteczność i długofalowy wpływ na rozwój Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego.</p>
Gminna Strategia Rozwiązania Problemów Społecznych Gminy Zabłudów	<p>Gminny Program Rewitalizacji Gminy Zabłudów stanowi integralny element w realizacji Gminnej Strategii Rozwiązania Problemów Społecznych. Misją Gminy Zabłudów w ramach tej strategii jest zapewnienie mieszkańcom jak najlepszych warunków do życia i rozwoju poprzez efektywny system polityki społecznej. GPR,</p>

na lata 2023 – 2032+	<p>realizując swoje działania, bezpośrednio wspiera tę misję, koncentrując się na poprawie jakości życia na obszarach zdegradowanych oraz wzmacnianiu społecznych więzi lokalnych.</p> <p>GPR przyczynia się do realizacji głównych celów Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, w szczególności celu 3. Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu.</p> <p>Gminny Program Rewitalizacji jest narzędziem w realizacji misji i celów Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2023-2032. Poprzez zintegrowane działania, GPR wspiera budowanie silnej, zrównoważonej społeczności, w której każdy mieszkaniec ma równe szanse na rozwój. Program ten nie tylko odpowiada na bieżące potrzeby, ale także przygotowuje gminę na przyszłe wyzwania społeczne, zapewniając długotrwałe i pozytywne zmiany w jakości życia mieszkańców.</p>
-----------------------------	---

Źródło: opracowanie własne

16. Określenie niezbędnych zmian w uchwałach

Gminny Program Rewitalizacji nie przewiduje wprowadzenia zmian w uchwałach obowiązujących w gminie Zabłudów.

17. Realizacja programu w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego

Specjalna Strefa Rewitalizacji

W Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Zabłudów do roku 2032 nie przewiduje się ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacji, o której mowa w art. 25 Ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 roku.

Wskazanie zakresu niezbędnych zmian w planie ogólnym gminy

Gmina nie posiada planu ogólnego gminy, nie określono zatem zakresu niezbędnych zmian w tym dokumencie.

Wskazanie zakresu zmian w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy

W Gminnym Programie Rewitalizacji nie przewiduje się wprowadzenia zmian w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

Wskazanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego koniecznych do uchwalenia albo zmiany

W Gminnym Programie Rewitalizacji nie przewiduje się wprowadzenia zmian w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

18. Spis rysunków i tabel

Spis rysunków

Rysunek 1. Położenie gminy Zabłudów	7
Rysunek 2. Gmina Zabłudów z podziałem na jednostki delimitacyjne	31
Rysunek 3. Koncentracja zjawisk kryzysowych w sferze społecznej	46
Rysunek 4. Koncentracja zjawisk kryzysowych w sferze gospodarczej	51
Rysunek 5. Koncentracja zjawisk kryzysowych w sferze środowiskowej	57
Rysunek 6. Koncentracja zjawisk kryzysowych w sferze przestrzenno-funkcjonalnej	63
Rysunek 7. Koncentracja zjawisk kryzysowych w sferze technicznej	68
Rysunek 8. Podsumowanie analizy zjawisk kryzysowych	70
Rysunek 9. Obszar zdegradowany	72
Rysunek 10. Obszar zdegradowany i rewitalizacji	74
Rysunek 11. Obszar rewitalizacji	74

Spis tabel

Tabela 1. Podstawowe informacje o gminie	7
Tabela 2. Gęstość zaludnienia w Gminie Zabłudów w latach 2019-2023	9
Tabela 3. Struktura powierzchni w gminie Zabłudów	18
Tabela 4. Jednostki delimitacyjne dla gminy Zabłudów	29
Tabela 5. Bezrobocie	33
Tabela 6. Ubóstwo	34
Tabela 7. Problemy zdrowotne	36
Tabela 8. Osoby ze szczególnymi potrzebami	37
Tabela 9. Poziom uczestnictwa w życiu publicznym	39
Tabela 10. Problemy rodziny	40
Tabela 11. Bezpieczeństwo	42
Tabela 12. Wyniki analizy wskaźnikowej jednostek delimitacyjnych w sferze społecznej	44
Tabela 13. Stopień przedsiębiorczości	47
Tabela 14. Kondycja przedsiębiorczości	49
Tabela 15. Wyniki analizy wskaźnikowej jednostek delimitacyjnych w sferze gospodarczej	50
Tabela 16. Zanieczyszczenia powietrza	52
Tabela 17. Wyroby azbestowe	53
Tabela 18. Zagrożenie hałasem	55
Tabela 19. Wyniki analizy wskaźnikowej w sferze środowiskowej	56
Tabela 20. Jakość przestrzeni publicznej	58
Tabela 21. Dostępność przestrzeni do osób ze szczególnymi potrzebami	59
Tabela 22. Negatywne zjawiska w przestrzeni gminy	61
Tabela 23. Wyniki analizy wskaźnikowej jednostek delimitacyjnych w sferze przestrzenno-funkcjonalnej	62
Tabela 24. Stanu technicznego obiektów	65
Tabela 25. Niedostosowania obiektów technicznych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami	66

Tabela 26. Wyniki analizy wskaźnikowej jednostek delimitacyjnych w sferze technicznej...	67
Tabela 27. Wyniki analizy wskaźnikowej we wszystkich analizowanych sferach.....	69
Tabela 28. Obszar zdegradowany	71
Tabela 29. Obszar rewitalizacji	73
Tabela 30. Powiązania projektów podstawowych	114
Tabela 31. Szacunkowe ramy finansowe podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych .	117
Tabela 32. Schemat organizacyjny.....	119
Tabela 33. Wskaźniki dla projektów rewitalizacyjnych	124
Tabela 34. Wskaźniki realizacji celów.....	126
Tabela 35. Powiązania z dokumentami strategicznymi na poziomie krajowym i regionalnym	131
Tabela 36. Sposób realizacji dokumentów strategicznych.....	132

Spis wykresów

Wykres 1. Liczba ludności gminy Zabłudów.....	8
Wykres 2. Liczba mieszkańców gminy wraz z prognozą	10
Wykres 3. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności	11
Wykres 4. Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym (%)	12
Wykres 5. Współczynnik skolaryzacji brutto w szkołach podstawowych.....	13
Wykres 6. Bezrobotni zarejestrowani ogółem i wg płci	16
Wykres 7. Pracujący na 1000 ludności	17
Wykres 8. Podmioty wpisane do rejestru na 1000 ludności	18
Wykres 9. Zasoby mieszkaniowe w Gminie Zabłudów.....	22